

Actuariële en bedrijfs- technische nota

7 december 2023

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Missie, visie en ambities	5
2.1	Missie PMT	5
2.2	Visie PMT	5
2.3	Ambities	5
3	Organisatie PMT	7
3.1	Bestuursmodel	7
3.2	Algemeen bestuur	8
3.3	Dagelijks bestuur	8
3.4	Bestuurlijke commissies	8
3.5	Sleutelfunctionarissen	9
3.6	Verantwoordingsorgaan	9
3.7	Raad van toezicht	9
3.8	Directie en bestuursbureau	10
3.9	Externe accountant	10
3.10	Externe actuaris	11
3.11	Overige functies	11
3.12	Uitvoering	11
3.13	Externe advisering	12
4	Aansluiting en deelnemerschap	13
4.1	Verplichtstelling	13
4.2	Aangesloten ondernemingen	13
4.3	Vaststelling en inning van pensioenpremie	14
4.4	Vrijwillige aansluiting	14
4.5	Dispensaties	14
4.6	Beleid collectieve waardeoverdracht	15
4.7	Vrijwillige voortzetting	16
4.8	Deelnemerschap	16
5	Pensioenregeling	17
5.1	Bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst	17
5.2	Uitvoeringsreglemen	17
5.3	De inhoud van de pensioenregeling	17
5.3.1	Ouderdompensioen	17
5.3.2	Partner- en wezenpensioen	17
5.3.3	Arbeidsongeschiktheid	18
5.3.4	Toeslagverlening	18
5.3.5	Vervroegen, uitstel en herschikken	18
5.3.6	ANW Pensioen	18
5.3.7	Vrijwillige excedent-regeling	18
6	Financiële opzet en beleidskader	19
6.1	Beleidskader	19
6.2	Toereikendheid voorzieningen	19
6.3	Herstelplan	21
6.4	Financiële sturingsmiddelen	21
6.5	Noodmaatregelen	21
6.6	Haalbaarheidstoets	22
6.7	Risicohouding	24

7	Premiebeleid	27
	7.1 De feitelijk te betalen premie	27
	7.2 Premiekorting of terugstorting	27
	7.3 Kostendekkende premie	27
8	Toeslag- en kortingsbeleid	30
	8.1 Toeslagbeleid	30
	8.2 Kortingsbeleid (o.b.v. huidige FTK)	31
9	Risicomanagement en compliance	33
	9.1 Inleiding	33
	9.2 Risicobeginselen en risicobereidheid	33
	9.3 Risico governance	33
	9.4 Risicobeheersing	35
	9.5 Integriteitsbeleid, belangenverstrengeling en gedragscode	38
	9.6 Bevordering geschiktheid	39
	9.7 Uitbesteding	40
10	Beleggingsbeleid	41
	10.1 Doelstelling	41
	10.2 Beginselen	41
	10.3 Het strategisch beleggingsbeleid	42
	10.4 Uitvoering vermogensbeheer	44
	10.5 Waarderingsgrondslagen	44
11	Communicatiebeleid	45
	11.1 Strategische ambities	45
	11.2 Strategische doelstellingen	45
	11.3 Communicatiebeleidskader	46
12	Bijlagen	47
	Bijlage 1: Actuele gegevens in het jaar 2023 en 2024	47
	Bijlage 2: Financieel Crisisplan (versie september 2019)	48
	Bijlage 3: Overzicht normportefeuille, benchmarks, regioverdeling van de beleggingen (Normportefeuille PMT 2023)	80
	Bijlage 4: Waarderingsfactoren PMT vanaf 30-11-2022 Gehuwdheidsfrequenties	82 84
	Bijlage 5: Voorziening uitvoeringskosten 2023	86
	Bijlage 6: Strategisch beleggingskader 2023 – 2025 (december 2022)	87
	Bijlage 7: Verklaring inzake beleggingsbeginselen (versie 7-12-2023)	88
13	Ondertekening	96

1 Inleiding

Dit is de actuariële en bedrijfstechnische nota (ABTN) van de Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek, afgekort PMT. PMT (het fonds) is een bedrijfstakpensioenfonds als bedoeld in artikel 1 van de Pensioenwet. Het fonds voert de door cao-partijen overeengekomen pensioenregeling uit voor de bedrijfstak Metaal en Techniek. De ABTN heeft tot doel het actuariële en bedrijfstechnische beleid van PMT transparant te maken. Het document heeft de opzet van een bedrijfsplan en maakt het functioneren van het fonds in zijn totaliteit inzichtelijk. Het opstellen van een ABTN is een vereiste vanuit de Pensioenwet (Pw). De thans voorliggende ABTN is opgesteld met inachtneming van de bepalingen van artikel 145 van de Pensioenwet alsmede artikel 24 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen.

In hoofdstuk 2 komen de missie, visie en ambities aan bod, daarna wordt in hoofdstuk 3 de organisatie uiteengezet. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op de mogelijkheden tot aansluiting en het deelnemerschap. In hoofdstuk 5 wordt de pensioenregeling besproken en hoofdstuk 6 gaat over de financiële opzet van het fonds. Het premiebeleid komt terug in hoofdstuk 7 en het toeslagen- en kortingsbeleid in hoofdstuk 8. Hoofdstuk 9 gaat in op risicomanagement en hoofdstuk 10 op het beleggingsbeleid. In hoofdstuk 11 wordt afgesloten met het communicatiebeleid.

De ABTN was voor het laatst gewijzigd per 13 december 2022. Deze ABTN is vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek op 7 december 2023. Deze nota vervangt alle voorgaande nota's.

2 Missie, visie en ambities

2.1 Missie PMT

PMT zorgt voor een betaalbaar, duurzaam en zoveel mogelijk waardevast pensioen voor alle deelnemers. We weten wat er speelt en anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Er wordt samengewerkt met deelnemers, werkgevers en sociale partners. Het belang van deelnemers staat altijd voorop.

PMT is laagdrempelig en geeft deelnemers – zowel digitaal als in persoonlijk contact – optimaal inzicht in hun pensioen en in hun keuzemogelijkheden. Ook over wat er met de ingelegde premies gebeurt, is PMT transparant.

2.2 Visie PMT

De inzet van PMT is het bieden van een betaalbaar en duurzaam pensioen voor alle deelnemers met maatwerk binnen de collectieve regeling.

Het doel van ons beleggingsbeleid is voldoende rendement te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een waardevast pensioen. Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is en er wordt nadrukkelijk op het kostenniveau gelet. Het doen van beleggingen in Nederland geeft invulling aan de maatschappelijke verantwoordelijkheid van PMT.

We bieden onze deelnemers door een vlekkeloze en passende dienstverlening inzicht in hun pensioen en de keuzes die zij kunnen maken.

Als fonds van de bedrijfstak Metaal en Techniek opereren we in een steeds veranderende omgeving. We leveren hierin goed zichtbaar onze inbreng en worden erkend voor onze bijdragen aan verbeteringen.

2.3 Ambities

Uit de missie en visie vloeien voor PMT een aantal ambities voort. Het bestuur bekijkt periodiek of deze ambities nog passend zijn. Eind 2021 zijn de ambities herijkt. De strategische ambities zijn:

Een goed pensioen

PMT draagt – tegen een gegeven premie – zorg voor een goed aanvullend inkomen voor deelnemers bij ouderdom en biedt ook financiële bescherming aan mensen die tijdens hun actieve loopbaan worden geconfronteerd met situaties waarin moet worden teruggevallen op het fonds, zoals bij overlijden, arbeidsongeschiktheid en werkloosheid. We streven hierbij naar stabiliteit in uitkeringen en opbouw en naar waardevastheid.

Om dit te bereiken geven we uitvoering aan een collectieve, verplicht gestelde regeling waarin risico's met elkaar worden gedeeld. PMT doet dit zonder winstoogmerk.

Evenwichtig beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid van PMT is erop gericht om voldoende rendement op het belegd vermogen te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een stabiel en waardevast pensioen.

Er wordt niet meer risico genomen dan nodig is.

Integer, betrouwbaar en wendbaar

Onze deelnemers, pensioengerechtigden en werkgevers ervaren dagelijks een excellente en passende dienstverlening. In onze werkzaamheden zijn onze ambities herkenbaar en wij werken daarbij als vanzelfsprekend binnen de grenzen van de wetgeving en komen onze afspraken na. Waar nodig of gewenst passen wij onze dienstverlening snel aan, aan de wijzigende omstandigheden of behoeften van onze doelgroepen.

Proactief en zichtbaar

We dragen zichtbaar bij aan het maatschappelijk debat over pensioenen en laten zien dat wij de belangen behartigen van alle belanghebbenden. Wij bieden relevante informatie op een begrijpelijke manier naar onze werkgevers, deelnemers en gepensioneerden over ontwikkelingen in het pensioendomein. De achterban waardeert onze proactieve en zichtbare aanpak en gedrag hetgeen bijdraagt aan het vertrouwen in PMT.

Laagdrempelig en betrokken

Deelnemers, werkgevers en pensioengerechtigden voelen zich gekend, begrepen en geholpen door PMT. Wij verplaatsen ons in hun wensen en behoeften en tonen dat in onze houding, gedrag en acties. We zijn zowel digitaal als in persoonlijk contact makkelijk bereikbaar. Wij helpen deelnemers en werkgevers bij pensioenvraagstukken en bij het maken van belangrijke keuzes over hun pensioen. Deelnemers en werkgevers ervaren op deze manier dat PMT voor hen klaarstaat.

Pensioen op verantwoorde wijze

PMT stelt zich tot doel om binnen de kaders van de risicohouding, aanvaardbare kosten, en het streven naar overrendement te voldoen aan de eisen van ESG-integratie. Daarbij streeft PMT ernaar om negatieve maatschappelijke effecten van zijn beleggingen te voorkomen. Waar mogelijk wil PMT positieve maatschappelijke impact realiseren, onder andere door bij te dragen aan een inclusieve energietransitie. Bij de vormgeving van het beleggingsbeleid houden we zoveel mogelijk rekening met deelnemersvoorkeuren.

3 Organisatie PMT

PMT voert de pensioenregeling uit in opdracht van de Stichting Vakraad Metaal en Techniek, afgekort de Vakraad. De afspraken over de uitvoering van de regeling zijn vastgelegd in een contract; de bedrijfstak-uitvoeringsovereenkomst (BUO).

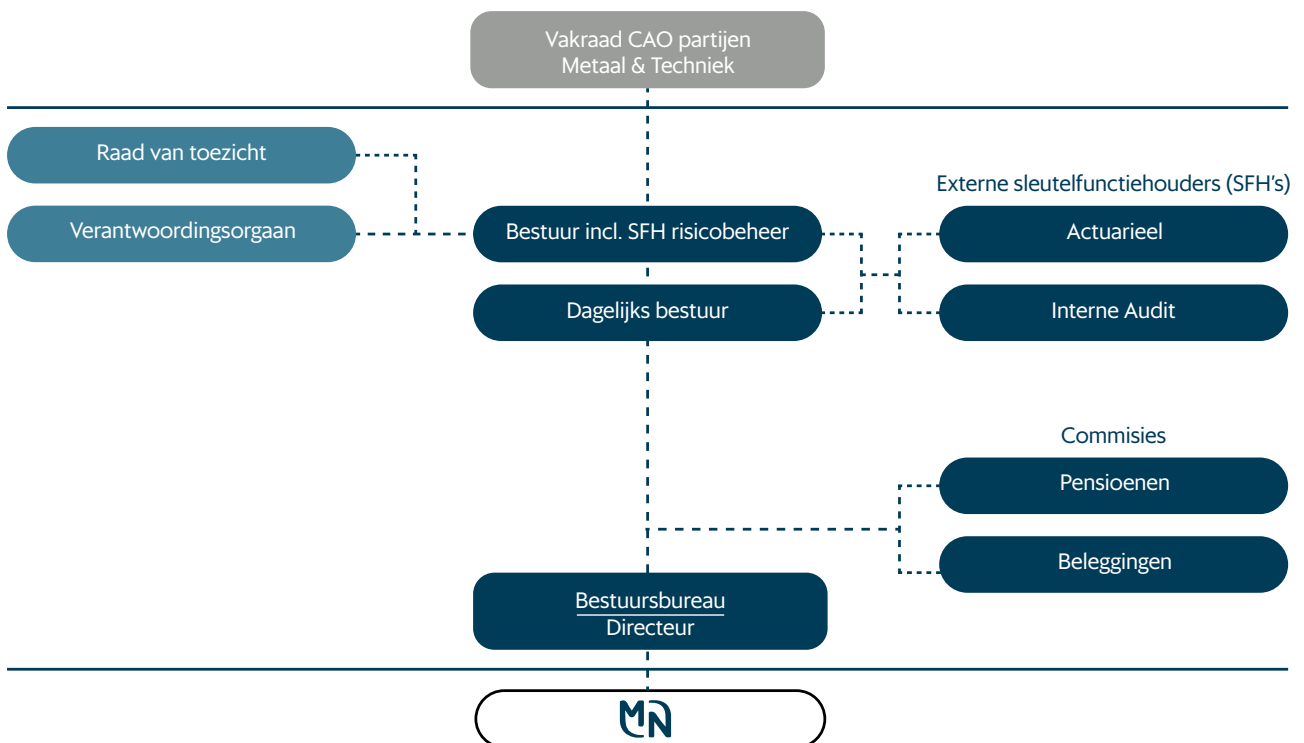
3.1 Bestuursmodel

Het bestuur van PMT heeft gekozen voor het paritaire model als bestuursvorm. Dit houdt in dat het bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers en pensioengerechtigden.

Binnen het paritaire model wordt er verantwoording afgelegd aan de belanghebbenden bij PMT via een verantwoordingsorgaan. Het interne toezicht berust bij de raad van toezicht.

PMT kent een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en twee bestuurlijke commissies. De dagelijkse leiding van het fonds is in handen van de directeur PMT, die tevens eindverantwoordelijk leidinggevende is van het bestuursbureau.

De uitvoering is uitbesteed aan MN. Hieronder staat het organogram van PMT. Daarna worden alle onderdelen van PMT kort beschreven.

3.2 Algemeen bestuur

Het bestuur van PMT bestaat uit twaalf leden. Zes bestuursleden worden als vertegenwoordigers van de werkgevers benoemd op voordracht van de Federatie Werkgeversorganisaties in de Techniek (FWT).

Bedrijven die zijn aangesloten bij PMT zijn doorgaans aangesloten bij één van de volgende organisaties:

- Koninklijke Metaalunie
- Techniek Nederland
- BOVAG
- Federatie Carrosseriebedrijven (FOCWA en Rai CarrosserieNL)
- Nederlandse Vereniging van Ondernemers in het Thermisch Isolatiebedrijf (VIB)
- Nederlandse vereniging van ondernemingen op het gebied van de koudetechniek en luchtbehandeling (NVKL)
- Vereniging Goud- en Zilvermeden
- Vereniging van ondernemingen in de Galvano-technische industrie NGO-SBG
- Vereniging Graving en Sign
- Nederlandse Vereniging van Bergingsspecialisten (VBS)
- Vereniging van Rolluiken-, Markiezen- en Zonweringbedrijven (Romazo)
- Vereniging van werkgevers in de diamantindustrie
- Stichting Scheepsbenodigdhedenhandelaren, zeilmakers en scheepstuigers
- Branchevereniging van de orthopedische technologie NVOS-Orthobanda

Vier bestuursleden worden als vertegenwoordigers van de werknemers benoemd. Hiervan worden er drie benoemd op voordracht van FNV en één op voordracht van CNV Vakmensen. Twee bestuursleden worden benoemd als vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden op voordracht van de vertegenwoordigers van pensioengerechtigden in het verantwoordingsorgaan (die op hun beurt op basis van verkiezingen in het verantwoordingsorgaan zijn benoemd).

Ter zake van de (her)benoeming van bestuursleden als vertegenwoordigers van de werkgevers en de werknemers heeft de Vakraad een adviesrecht. Dit geldt niet voor de vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden.

De reguliere zittingstermijn van bestuursleden is vier jaar. De bestuursleden zijn ten hoogste tweemaal herbenoembaar, waardoor de maximale zittingstermijn in het bestuur is gesteld op 12 jaar.

Het bestuur wijst uit zijn midden een voorzitter en een vice-voorzitter aan, met dien verstande dat indien de voorzitter is benoemd door de vertegenwoordigers van de werkgevers, de vice-voorzitter dient te zijn benoemd als vertegenwoordiger van de werknemers en pensioengerechtigden en omgekeerd.

De functies van voorzitter en vice-voorzitter worden bekleed voor de tijd van een jaar, waarna het lid, dat als vice-voorzitter is opgetreden, voorzitter wordt en omgekeerd.

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het (algemeen) bestuur worden beschreven in de statuten en het huishoudelijk reglement van PMT.

3.3 Dagelijks bestuur

Het dagelijks bestuur bestaat uit de beide voorzitters van het bestuur. Het dagelijks bestuur is het eerste aanspreekpunt voor de directeur van het fonds. Namens het bestuur overleggen de leden van het dagelijks bestuur met de directeur over de dagelijkse gang van zaken bij het fonds.

Taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van het dagelijks bestuur worden beschreven in de statuten en het huishoudelijk reglement van PMT.

3.4 Bestuurlijke commissies

Uit en door het bestuur worden de navolgende bestuurlijke commissies gevormd:

- De commissie beleggingen (CBL);
- De commissie pensioenen (CPS);

De CBL en CPS bestaan uit ten minste vier en ten hoogste zes leden van het bestuur; telkens voor de helft bestaande uit werkgeversleden en voor de andere helft uit werknemersleden. Indien een bestuurlijke commissie tijdelijk wenst af te wijken van het aantal commissieleden, dan dient de commissie hiertoe een voldoende beargumenteerd verzoek in te dienen bij het bestuur.

Alvorens tot tijdelijke wijziging van de samenstelling van de commissie over te gaan, dient het bestuur hiervoor goedkeuring te verlenen. De zittingstermijn bedraagt 4 jaar. Een extern lid is eenmaal herbenoembaar (als het om dezelfde positie gaat). Het voorzitterschap van een bestuurlijke commissie bedraagt in beginsel twee jaar.

3.5 Sleutelfunctionarissen

PMT onderscheidt drie sleutelfuncties:

1. Risicobeheer: de sleutelfunctiehouder risicobeheer is een bestuurslid dat tevens deelnemer is aan de bestuurlijke commissies;
  2. Actuarieel: de sleutelfunctiehouder actuarieel is uitbesteed aan de certificerend actuaaris van het fonds;
- Interne Audit: de sleutelfunctiehouder interne audit is belegd bij een externe deskundige.

De werkzaamheden van de respectievelijke sleutelfunctionarissen zijn vastgelegd zijn in separate charters. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de risicomangement functie worden beschreven in het huishoudelijk reglement PMT.

3.6 Verantwoordingsorgaan

Het fonds kent een verantwoordingsorgaan. Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd en over de naleving van de Code Pensioenfondsen.

Het verantwoordingsorgaan heeft de bevoegdheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid, alsmede over beleidskeuzes voor de toekomst. Daarnaast heeft het verantwoordingsorgaan adviesrecht over een aantal (in de wet benoemde) onderwerpen.

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit 16 leden, te weten 8 vertegenwoordigers namens de actieve deelnemers, 5 vertegenwoordigers namens de pensioengerechtigden en 3 vertegenwoordigers van de werkgevers.

De FWT benoemt de vertegenwoordigers van de werkgevers. De kandidaten voor de zetels namens de actieve en pensioengerechtigde deelnemers zijn in 2022 benoemd op basis van verkiezingen. De taken en bevoegdheden van het verantwoordingsorgaan zijn statutair vastgelegd en in een reglement (werkwijze verantwoordingsorgaan) nader uitgewerkt.

3.7 Raad van toezicht

Het intern toezicht van PMT berust bij de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijk leden. Het bestuur benoemt de leden na een bindende voordracht door het verantwoordingsorgaan. Een lid van de raad van toezicht kan eenmaal herbenoemd worden. De voorzitter wordt door het bestuur in functie benoemd.

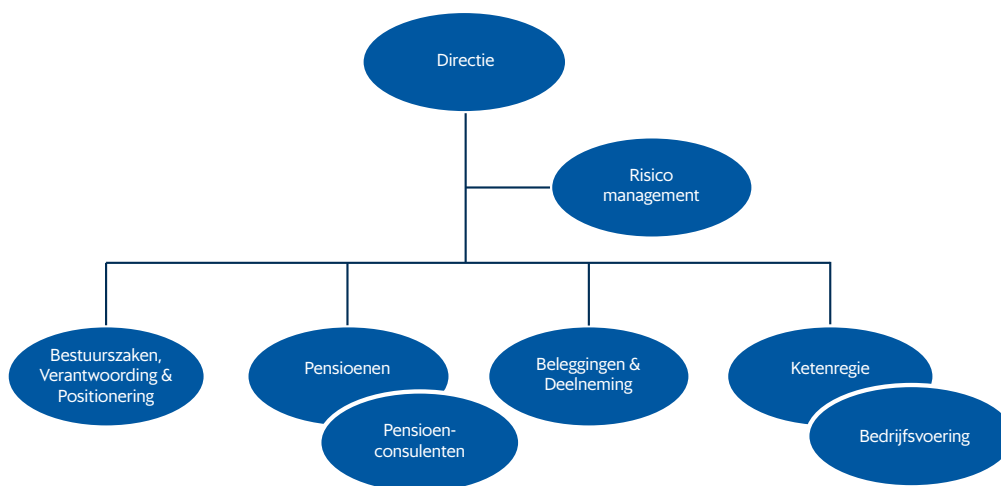
De raad van toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur en legt verantwoording af over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden aan het verantwoordingsorgaan en de werkgever(s) en in het jaarverslag. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde. De raad van toezicht kent een aantal (wettelijke) goedkeuringsrechten. Deze zijn opgenomen in de statuten van PMT en het reglement van de raad van toezicht.

3.8 Directie en bestuursbureau

Het bestuur wordt ondersteund door een bestuursbureau, dat onder leiding staat van de directeur van het pensioenfonds. Het bestuursbureau heeft een managementteam (MT), waarin, naast de directeur, ook de directeur vermogensbeheer, de manager ketenregie, de manager pensioenen en de manager bestuurszaken, verantwoording en positionering zitting hebben. De taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de directeur, het MT en het bestuursbureau zijn vastgelegd in het huishoudelijk reglement.

Het bestuursbureau voert de dagelijkse werkzaamheden uit op het gebied van de ondersteuning van het bestuur bij de totstandkoming van het beleid en het toezicht op de uitvoering. Het bestuursbureau beschikt onder andere uit deskundigen op het gebied van financiën, vermogensbeheer, actuarial, pensioenbeleid, risicomanagement, communicatie en woordvoering.

Daarnaast heeft het bestuursbureau een aantal pensioenconsulenten in dienst, die voorlichting geven over de pensioenregeling aan werkgevers en werknemers binnen de bedrijfstak Metaal en Techniek. Aan de pensioengerechtigden van PMT wordt voorlichting gegeven door middel van zogenaamde gepensioneerdenuitzendingen.

3.9 Externe accountant

De externe accountant controleert jaarlijks de onder verantwoordelijkheid van het bestuur opgestelde jaarrekening. Hij doet dit in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig is de accountant verplicht te voldoen aan de voor hem geldende gedragsnormen en is hij gehouden de controle zodanig te plannen en uit te voeren dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat. Daarnaast omvat de controle onder meer de evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor de financiële verslaggeving. Verder geeft de externe accountant een verklaring met betrekking tot het vaststellen van een normportefeuille door het Bestuur en controleert hij het feitelijk rendement van de gekozen normportefeuille. Vanaf boekjaar 2021 is Deloitte aangesteld als externe accountant in de persoon van de heer M. van Luijk.

Met de externe accountant wordt jaarlijks afgestemd welke objecten, al dan niet in het kader van de jaarrekeningcontrole, bijzondere aandacht krijgen. De externe accountant rapporteert over zijn bevindingen aan het bestuur.

3.10 Externe actuaris

De certificerend actuaris van het fonds onderzoekt jaarlijks of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. Als onderdeel daarvan onderzoekt de certificerend actuaris of het beleggingsbeleid in overeenstemming is met het prudent-person beginsel, zoals vermeld in artikel 135 PW en uitgewerkt in artikel 13 van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen. Totdat de nieuwe pensioenregeling die voldoet aan de vereisten van de Wet toekomst pensioenen van kracht is geworden, zijn de bovengenoemde artikelen in de Pensioenwet en het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen van toepassing zoals deze golden tot en met 30 juni 2023.

De certificerend actuaris van het fonds controleert daartoe jaarlijks of de technische voorzieningen, conform de grondslagen van het fonds, juist zijn vastgesteld. Voorts geeft de certificerend actuaris een oordeel over de uitgangspunten, grondslagen en methoden die zijn toegepast bij de vaststelling van de technische voorzieningen en bij de toetsen naar de toereikendheid van de fondsmiddelen. Voorts geeft de actuaris een oordeel over de financiële positie van het fonds.

Door het fonds is vanaf boekjaar 2018 tot en met boekjaar 2024 de heer M. Heemskerk AAG van Mercer (Nederland) B.V. als certificerend actuaris van PMT aangewezen. In 2023 is het functioneren van de heer Heemskerk, conform de Code Pensioenfondsen, geëvalueerd.

3.11 Overige functies

Naast de reeds genoemde functies kent PMT een externe compliance officer en een privacy officer. De externe compliance officer vervult de compliance functie en rapporteert hier ieder kwartaal over aan het bestuur. De heer D. van Nieuwkerk van van Charco & Dique is vanaf 15 december 2020 aangetreden als compliance officer van PMT. De privacy officer ziet toe op de naleving van de privacywetgeving. De heer F. Geerling is de privacy officer van PMT.

3.12 Uitvoering

De uitvoering van zowel het pensioenbeheer als het vermogensbeheer is uitbesteed aan MN. Daarmee is MN de belangrijkste uitbestedingspartner van PMT. PMT en MN hebben sinds 1948 een samenwerkingsrelatie. Sinds 2001 is MN een zelfstandige organisatie.

Ten behoeve van deze uitbesteding aan MN zijn de volgende overeenkomsten van kracht:

- De Raamovereenkomst Dienstverlening tussen Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek en MN.
- De Nadere Overeenkomst Uitvoering pensioenregeling Stichting Pensioenfonds Metaal en Techniek.
- De Nadere Overeenkomst Vermogensbeheer.

De hiervoor genoemde overeenkomsten bevatten onder meer:

- Voorwaarden waaronder MN derden mag inschakelen.
- Voorwaarden waaronder MN overeenkomsten mag sluiten met andere opdrachtgevers dan Pensioenfonds Metaal en Techniek.
- Bepalingen inzake deskundigheid en betrouwbaarheid van het personeel werkzaam bij en ingeschakeld door MN.
- Bepalingen inzake functiescheiding binnen MN in de uitvoering van de pensioenregeling en het vermogensbeheer.
- Overzicht verantwoordelijkheden en bevoegdheden.
- Gedetailleerde service level agreements (SLA's).

De raamovereenkomst is een contract voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van 12 maanden. Periodiek worden tussen MN en PMT de producten, diensten en tarieven opnieuw vastgelegd en indien nodig worden aanvullende overeenkomsten gesloten. De raamovereenkomst is voor het laatst gewijzigd op 5 december 2018.

3.13 Externe advisering

Voor wat betreft advisering op het gebied van het strategische beleggingsbeleid, ALM-studies en het uitvoeren van de haalbaarheidstoets is een raamovereenkomst opgesteld met Ortec Finance. Voor de uitwerking en berekeningen t.b.v. de Wet toekomst pensioenen wordt Ortec Finance ingeschakeld.

4 Aansluiting en deelnemerschap

4.1 Verplichtstelling

PMT is een bedrijfstakpensioenfonds dat een verplichte deelname kent op grond van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000 (Wet Bpf 2000). Deze verplichtstelling is vastgelegd in een verplichtstellingsbeschikking, afgegeven door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De verplichtstelling geldt voor werknemers (in de zin van de Pensioenwet) die werkzaam zijn in een ondernemingen die valt onder de werkingssfeer zoals omschreven in de verplichtstellingsbeschikking.

4.2 Aangesloten ondernemingen

Bij PMT zijn ondernemingen aangesloten die als zodanig worden aangemerkt in de door de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid afgegeven 'Ministeriële beschikking tot verplichtstelling van de deelneming in het Pensioenfonds Metaal en Techniek' en ondernemingen die op vrijwillige basis collectief voor haar werknemers deelnemen aan de regeling.

De verplichtstelling omvat de sectoren:

- het metaalbewerkingsbedrijf
- het loodgieters- en fittersbedrijf
- het centrale verwarmingsbedrijf
- het elektrotechnische bedrijf
- het carrosserie- en wagenbouwbedrijf en de aanverwante bedrijfstakken
- het automobiel-, garage en motorrijwielreparatiebedrijf
- het motorenrevisiebedrijf
- het kantoormachinebedrijf
- de goud- en zilvernijverheid
- het rijwielreparatiebedrijf
- het modelmakersbedrijf
- het isolatiebedrijf
- de diamantindustrie
- het koeltechnische bedrijf
- iedere andere bedrijfstak, of deel daarvan, welke naar oordeel van de Stichting Vakraad Metaal & Techniek tot de bedrijfstak van de metaal en techniek behoort.

Werkgevers die voldoen aan de voorwaarden inzake de verplichtstelling dienen zich bij PMT te melden op het moment dat voor hen de aansluitingsplicht van toepassing is. De aangesloten werkgever is krachtens het pensioenreglement verantwoordelijk voor het verstrekken van tijdige, juiste en volledige informatie die nodig is om de pensioenregeling uit te kunnen voeren. Het aan- en afmelden van werknemers dient binnen één maand na in dienst respectievelijk uit dienst treden plaats te vinden.

Nieuwe aanmeldingen van werkgevers worden voornamelijk via het Uitvoeringsorgaan Werknemersverzekeringen (UWV) verkregen. Daarnaast kan een verzoek tot aansluiting van een werkgever of werkgeversorganisatie worden ontvangen. Wanneer het verzoek tot aansluiting van een werkgever komt, wordt door middel van een bedrijfsbezoek vastgesteld of deze werkgever onder de werkingssfeer van de verplichtstelling van Pensioenfonds Metaal en Techniek valt.

Indien niet met een redelijke mate van zekerheid kan worden bepaald of de pensioenregeling van PMT van toepassing is, volgt in de regel eveneens een bedrijfsbezoek. Als aan het verzoek tot het verstrekken van nadere informatie, ondanks diverse rappels, niet wordt voldaan, wordt er aan de hand van de beschikbare informatie een aansluiting gerealiseerd.

Wanneer voor een werkgever twijfel bestaat of hij onder de Metaal en Techniek dan wel de Metalektro valt, wordt de kwestie besproken in de Kleine Commissie Werkingssfeer, een gezamenlijke commissie van Metaal en Techniek en de Metalektro. Deze commissie besluit vervolgens over indeling in één van beide bedrijfstakken.

4.3 Vaststelling en inning van pensioenpremie

Als een aansluiting is gerealiseerd, wordt de werkgever hiervan in kennis gesteld en wordt hem de nodige informatie – waaronder een pensioen- en uitvoeringsreglement – toegezonden. De werkgever moet zelf aangeven bij de uitvoerder van PMT of hij personeel in dienst heeft waarvoor pensioenpremie verschuldigd is. Aan de hand van de opgave van de werkgever wordt de pensioenpremie berekend en een premienota vastgesteld. De nota wordt aan de werkgever gezonden.

De nota dient door de werkgever te worden betaald.

Vanaf 1 januari 2021 geldt dat de werkgever over de pensioengrondslag tot de salarisgrens (voor de basisregeling) maximaal 36,74% van de verschuldigde premie mag inhouden op het bruto-salaris van de werknemer. Boven de salarisgrens tot het maximumsalaris (excedentregeling) mag de werkgever maximaal 46,8% van de verschuldigde premie inhouden op het bruto-salaris van de werknemer.

De jaarlijks verschuldigde pensioenpremie wordt via vier kwartaalnota's in rekening gebracht. De nota's worden telkens halverwege het kwartaal verstuurd aan de werkgevers.

De betaaltermijn is 30 dagen. Daarna volgt een rappel en heeft de werkgever 8 werkdagen om de nota alsnog te voldoen. Indien de factuur dan nog steeds niet is betaald volgt een aanmaning.

Ambtshalve oplegging

Indien de werkgever ondanks herhaalde verzoeken in gebreke blijft ten aanzien van het beschikbaar stellen van de benodigde gegevens voor het vaststellen van de verplichtstelling of het kunnen maken van een premienota, wordt een zogeheten ambtshalve oplegging gerealiseerd. Dit doet zich met name voor in situaties dat de werkgever de aansluiting bij PMT betwist. Juridische procedures moeten er dan doorgaans voor zorgen dat duidelijkheid over de van toepassing zijnde werkingssfeer ontstaat.

Controle basisgegevens

Bij aangesloten bedrijven bestaat de mogelijkheid een onderzoek uit te voeren naar de juistheid en volledigheid van de beschikbaar gestelde gegevens. Conform het SLA Pensioenen dat door PMT is gesloten met MN wordt elk bedrijf ten minste eens in de zes jaar gecontroleerd.

4.4 Vrijwillige aansluiting

Een werkgever, die verwant is aan de Metaal en Techniek mag vrijwillig collectief voor haar werknemers deelnemen aan de pensioenregeling van Pensioenfonds Metaal en Techniek. Onder verwante werkgever wordt verstaan:

- Onderdeel van een concern (ofwel: een werkgever die in een economische en/of organisatorische eenheid met één of meer verplicht aangesloten werkgevers beheersactiviteiten verricht, gericht op het doen uitoefenen van tot de Metaal en Techniek behorende werkzaamheden).
- Toeleverancier aan de Metaal en Techniek (ofwel: een werkgever die in overwegende mate werkzaam is ten behoeve van ondernemingen die tot de Metaal en Techniek behorende werkzaamheden uitoefenen en daardoor geacht kunnen worden nevenbedrijven van de Metaal en Techniek te zijn).

Bij collectief vrijwillige deelneming aan Pensioenfonds Metaal en Techniek dient het bedrijf ook deel te nemen aan alle overige collectieve bedrijfstakfondsen (opleidingsfonds, sociaal fonds, etc.).

4.5 Dispensaties

Pensioenfonds Metaal en Techniek geeft slechts dispensatie indien dat verplicht is op grond van de Wet Bpf 2000. Dit houdt in dat vrijstelling wordt gegeven wegens:

- Concernvorming;
- Het hebben van een eigen pensioenvoorziening een half jaar voordat de verplichtstelling op het bedrijf van toepassing wordt;
- Eigen CAO;
- Onvoldoende beleggingsperformance van het bedrijfstakpensioenfonds.

Voor zover van toepassing wordt de gelijkwaardigheidstoets uitgevoerd door middel van een gelijkwaardigheidsverklaring. Deze toets wordt iedere vijf jaar herhaald. Indien een gedispenseerd bedrijf niet meer een gelijkwaardige regeling heeft, krijgt dat bedrijf de gelegenheid om binnen een jaar de regeling weer minimaal gelijkwaardig te maken. Een vrijstelling wordt ingetrokken indien het vrijgestelde bedrijf ook na dat jaar geen minimaal gelijkwaardige regeling heeft.

Ook wordt de dispensatie ingetrokken als de vrijgestelde onderneming niet binnen zes maanden de gelijkwaardigheidsverklaring terugstuurt.

4.6 **Beleid collectieve waardeoverdracht**

PMT heeft het volgende beleid vastgelegd ten aanzien van zowel inkomende als uitgaande collectieve waardeoverdrachten op grond van artikel 83 Pensioenwet:

1. Het overdragende fonds vraagt toestemming aan DNB (*wettelijke eis*)
2. De in te kopen aanspraken passen binnen de regeling van het ontvangende fonds.
3. Het overdragende fonds moet de deelnemers informeren; de deelnemers kunnen bezwaar maken; voor deelnemers die bezwaar maken blijven de aanspraken achter (*wettelijke eis*)
4. De overdrachtswaarde (zijnde de contante waarde van de aanspraken die worden overgedragen inclusief een dekkingsgraadopslag) wordt door het overdragende fonds bepaald op basis van de fondsgrondslagen van het overdragende fonds en het dekkingsgraadniveau op de overdrachtsdatum (*richtlijn DNB*)
Door het ontvangende fonds wordt de benodigde waarde van de over te dragen verplichtingen berekend op de fondsgrondslagen van het ontvangende fonds. Hierbij wordt getoetst of deze grondslagen passend zijn bij de betreffende populatie. Deze toetsing is met name noodzakelijk ingeval het overdragende fonds zwaardere grondslagen kent.
5. De verplichtingen worden ingebracht op hetzelfde dekkingsgraadniveau als geldt bij het ontvangende fonds op de overdrachtsdatum (*richtlijn DNB*)
6. Indien het ontvangende fonds een hogere overdrachtswaarde nodig heeft dan het overdragende fonds op basis van zijn overdrachtswaarde heeft berekend, dient de werkgever het verschil te betalen (*richtlijn DNB*).
7. Indien het ontvangende fonds een lagere waarde nodig heeft dan het overdragende fonds op basis van de overdrachtswaarde heeft berekend, dan wordt het verschil gebruikt om de overkomende aanspraken te verhogen.
8. Het verzoek tot collectieve waardeoverdracht wordt aan de Commissie Pensioenen voorgelegd
9. PMT brengt in beginsel zowel bij inkomende als uitgaande collectieve waardeoverdrachten administratiekosten in rekening bij de werkgever/ pensioenfonds.
10. Bij collectieve waardeoverdrachten op basis van artikel 84 Pensioenwet (liquiderend fonds) geldt het volgende. In het geval dat de overkomende overdrachtswaarde onvoldoende is om de aanspraken te kunnen inkopen en de werkgever het verschil niet (volledig) bijstort, moeten de overkomende aanspraken worden verlaagd.

Het bestuur heeft aanvullend vastgesteld dat collectieve waardeoverdrachten die voldoen aan het hierboven geformuleerde beleid en die minder dan 0,5% bedragen van het belegd vermogen van PMT, niet voor goedkeuring aan de raad van toezicht worden voorgelegd en niet ter advisering aan het verantwoordingsorgaan worden voorgelegd tenzij er sprake is van een uitzonderlijke situatie die afwijkend is van het geldende beleid. Wanneer de berekende overdrachtswaarde minimaal 0,5% bedraagt van het belegd vermogen van PMT wordt een verzoek tot collectieve waardeoverdracht ter advisering voorgelegd aan het verantwoordingsorgaan en ter goedkeuring aan de raad van toezicht.

Zowel de raad van toezicht als het verantwoordingsorgaan hebben ingestemd met dit beleid. Jaarlijks wordt aan beide gremia een volledig overzicht van de collectieve waardeoverdrachten verstrekt die in het voorafgaande kalenderjaar hebben plaatsgevonden. De actuariële sleutelfunctiehouder vormt zich ook een oordeel over de collectieve waardeoverdrachten.

4.7 Vrijwillige voortzetting

Bij beëindiging van het deelnemerschap door verbreking van het dienstverband van de deelnemer met de werkgever, heeft de deelnemer de mogelijkheid om het deelnemerschap vrijwillig voort te zetten gedurende maximaal de periode waarin dit fiscaal gefaciliteerd is, te rekenen vanaf de ontslagdatum. Aan deze vrijwillige voortzetting zijn voorwaarden verbonden. Voor deelnemers die een werkloosheidsuitkering ontvangen is er de mogelijkheid om de regeling tegen gereduceerde premie voort te zetten.

4.8 Deelnemerschap

Als deelnemer aan de pensioenregeling worden aangemerkt:

- alle werknemers vanaf 18 jaar die werkzaam zijn op basis van een dienstbetrekking bij een werkgever van wie (mogelijk na onderzoek) is vastgesteld door PMT, dat hij onder de verplichtstelling valt;
- alle werknemers vanaf 18 jaar die werkzaam zijn op basis van een dienstbetrekking bij een werkgever die op vrijwillige basis (collectief) is aangesloten bij het fonds;
- de personen voor wie de pensioenopbouw wordt voortgezet gedurende arbeidsongeschiktheid, werkloosheid, tijdens verlof of na einde van de verplichte deelname;
- de directeur-bestuurders die vrijwillig deelnemen aan de pensioenregeling.

5 Pensioenregeling

5.1 Bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst

De sociale partners in de sector Metaal en Techniek hebben de opdracht tot het laten uitvoeren van de pensioenafspraken uit het Pensioenakkoord voor de Techniek (inhoud pensioenregeling) vastgelegd in een bedrijfstakuitvoeringsovereenkomst (BUO). Het bestuur van PMT heeft deze opdracht aanvaard.

De BUO is opgesteld eind 2014 en kende een looptijd van 2015 tot en met 2019. In 2019 zijn nieuwe afspraken gemaakt inzake de voortzetting van de BUO voor de periode 2020 tot en met 2022. Hiertoe is een addendum bij de BUO opgesteld en overeengekomen. De afspraken zijn door het bestuur aanvaard en zijn verwerkt in de deze ABTN.

Voor de periode vanaf 2023 is een nieuwe BUO overeengekomen. Het betreft hier een vrijwel ongewijzigde voortzetting van de overeenkomst zoals deze in 2022 gold. De nieuwe BUO heeft een looptijd tot aan het verwachte moment van overgang naar het nieuwe pensioenstelsel, doch uiterlijk tot en met 31 december 2026. PMT verwacht deze overstap te maken per 1 januari 2026.

5.2 Uitvoeringsreglement

De wederzijdse verantwoordelijkheden, rechten en (financiële) plichten van het fonds en de werkgever zijn vastgelegd in het uitvoeringsreglement. Het uitvoeringsreglement maakt onderdeel uit van de BUO.

5.3 De inhoud van de pensioenregeling

De huidige pensioenregeling is van kracht sinds 1 januari 2015 en vastgelegd in het Pensioenreglement van PMT. De pensioenregeling heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst.

Hierna worden de verschillende onderdelen van de pensioenregeling kort beschreven. De voor 2024 geldende parameterwaarden zijn in bijlage 1 opgenomen.

5.3.1 Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen wordt sinds 1 januari 2018 berekend uitgaande van een pensioenrichtleeftijd van 68 jaar en is gebaseerd op het gemiddeld verdiende salaris. Er is sprake van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling. De jaarlijkse opbouw (vanaf 18-jarige leeftijd) van het ouderdomspensioen is afhankelijk van de pensioengrondslag (het pensioengevend inkomen tot de salarisgrens verminderd met de franchise).

Het ambitieniveau voor de jaarlijkse opbouw van het ouderdomspensioen is gelijk aan 1,875% voor zover dat opbouwpercentage uit de feitelijke premie gefinancierd kan worden. Voor 2024 is het opbouwpercentage op 1,875% vastgesteld.

5.3.2 Partner- en wezenpensioen

In geval van overlijden van de (gewezen) deelnemer bestaat recht op een partnerpensioen. De hoogte van het partnerpensioen hangt af van het moment waarop de deelnemer overlijdt. De regeling kent een partnerpensioen op opbouwbasis (50% van de jaarlijkse opbouw ouderdomspensioen) en een partnerpensioen op risicobasis (70% van het nog op te bouwen ouderdomspensioen plus 20% van de jaarlijkse opbouw ouderdomspensioen). Bij einde deelname en bij pensionering vervalt het partnerpensioen op risicobasis en wordt alleen het opgebouwde partnerpensioen uitgekeerd.

Het partnerpensioen wordt levenslang uitgekeerd vanaf de maand volgend op het overlijden van de (gewezen) deelnemer.

Het wezenpensioen is gelijk aan 14% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot leeftijd 18 of tot uiterlijk 27 jaar indien de voor werkzaamheden beschikbare tijd hoofdzakelijk aan een studie of beroepsopleiding wordt besteed. Voor volle wezen bedraagt de uitkering 28% van het (bereikbaar) ouderdomspensioen.

5.3.3 Arbeidsongeschiktheid

Bij (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid in de zin van de WIA wordt 70% van de opbouw van ouderdoms- en partnerpensioen (gedeeltelijk, voor zover de deelnemer arbeidsongeschikt is) voortgezet op kosten van het pensioenfonds.

5.3.4 Toeslagverlening

Het bestuur van het pensioenfonds kan jaarlijks besluiten om op alle premievrije pensioenaanspraken van gewezen deelnemers, pensioenuitkeringen van pensioengerechtigden en de opgebouwde pensioenaanspraken van actieve deelnemers een toeslag te verlenen. Met deze toeslagen streeft het bestuur voor de actieve en gewezen deelnemers en pensioengerechtigden naar een zo goed mogelijke compensatie van koopkrachtvermindering ten gevolge van prijsinflatie. Het bestuur kan een besluit tot het verlenen van een toeslag slechts nemen indien en voor zover de middelen van het pensioenfonds dit toelaten, gehoord het advies van de interne actuaaris. Er is derhalve sprake van een voorwaardelijke toeslagverlening. De beleidsrichtlijn voor het geven van toeslagen is nader uitgewerkt in hoofdstuk 8.

5.3.5 Vervroegen, uitstel en herschikken

De pensioeningangsdatum is de datum waarop het ouderdomspensioen daadwerkelijk ingaat.

De pensioenrichtdatum is de eerste dag van de maand waarin de (gewezen) deelnemer 68 jaar wordt.

De deelnemer kan kiezen voor vervroeging van pensioeningang. In de uitingen naar de deelnemer wordt het pensioen standaard getoond vanaf de eerste dag van de maand waarin de AOW-uitkering van de deelnemer ingaat. Het is ook mogelijk om een deel van het pensioen te laten ingaan. De deelnemer mag eenmaal per jaar kiezen om een extra deel van zijn pensioen te laten ingaan.

De deelnemer mag ook de pensioeningang uitstellen tot 5 jaar na de AOW-datum.

Op de (door de deelnemer gekozen) pensioeningangsdatum heeft de (gewezen) deelnemer de mogelijkheid zijn pensioenaanspraken te herschikken.

5.3.6 ANW Pensioen

De deelnemer kan zich op vrijwillige basis verzekeren voor het ANW Pensioen.

Het ANW Pensioen betreft een risicoverzekering waarbij uitgekeerd wordt vanaf het moment van overlijden van de deelnemer totdat de nabestaande de AOW-gerechtigde leeftijd bereikt.

5.3.7 Vrijwillige excedent-regeling

Met ingang van 1 januari 2016 heeft de werkgever de keuze om extra pensioenopbouw aan te bieden over het salarisdeel boven de salarissgrens (2024: € 89.382) en onder het fiscale maximum ('Pensioenopbouw boven Salarisgrens').

Werkgevers kunnen daarbij kiezen tussen een laag opbouwpercentage en een hoog opbouwpercentage.

Voor 2024 geldt dat het opbouwpercentage voor de variant 'laag' 1,655% bedraagt en voor de variant 'hoog' 1,875%.

6 Financiële opzet en beleidskader

Risicobeheer is een van de kerntaken van het fonds. Alle risico's worden regelmatig in kaart gebracht. Vervolgens wordt geëvalueerd of de risico's op adequate wijze worden gemeten en voor zover nodig afgedekt met bepaalde maatregelen. Het hoogste niveau van risicobeheer (het strategisch risicobeheer) wordt gevormd door het beleidskader van PMT.

6.1 Beleidskader

PMT heeft de ambitie om aan alle deelnemers financiële zekerheid te bieden. De doelstelling is om aan de actieve deelnemers de beoogde pensioenopbouw te kunnen toezeggen binnen de premiehoogtes die door sociale partners vastgesteld zijn. Daarnaast heeft het fonds de doelstelling om een zoveel mogelijk waardevast pensioen te bieden. Het belang van adequate toeslagverlening wordt hoog geacht. PMT stelt drie ondergrenzen vast:

- ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat wanneer de dekkingsgraad gelijk is aan het vereist eigen vermogen
- ondergrens voor het verwachte pensioenresultaat vanuit de feitelijke financiële positie;
- maximale afwijking van het pensioenresultaat in het slechtweerscenario.

De kwantificering van het bovenstaande is opgenomen onder de haalbaarheidstoets.

Het beleidskader is een leidraad; afhankelijk van de verwachte ontwikkeling van de financiële positie kan het bestuur besluiten af te wijken van het model. Het toekennen van toeslagen is te allen tijde voorwaardelijk.

De inzet van het financieel beleid is er steeds op gericht dat de beleidsdekkingsgraad zich boven het vereist eigen vermogen bevindt. Bij een beleidsdekkingsgraad boven de indexatiegrens kunnen de reguliere toeslagen volledig worden toegekend.

6.2 Toereikendheid voorzieningen

Het fonds streeft ernaar om voldoende middelen beschikbaar te hebben zodat de aangegane verplichtingen kunnen worden afgewikkeld. De actuele waarden van de hier omschreven toetsvermogens zijn in bijlage 1 weergegeven.

Minimaal vereist eigen vermogen

Het minimaal vereist eigen vermogen als bedoeld in artikel 131 van de Pensioenwet wordt vastgesteld conform de methodiek zoals DNB heeft neergelegd in het Financieel Toetsingskader.

Vereist eigen vermogen

Conform de eisen die DNB heeft neergelegd in het Financieel Toetsingskader en conform artikel 132 van de Pensioenwet is het gewenste vermogen van het fonds minimaal gelijk aan de voorziening pensioenverplichtingen, verhoogd met het vereist eigen vermogen.

Voor de bepaling van het vereist eigen vermogen zijn rekenregels opgesteld in het Besluit FTK en de Regeling PW en Wet verplichte beroepspensioenregeling.

Het vereist eigen vermogen wordt in beginsel vastgesteld op basis van de strategische beleggingsmix. De verdere uitwerking hiervan is opgenomen in hoofdstuk 10 Beleggingsbeleid.

6.2.1 Voorzieningen

Deze paragraaf gaat in op de voorzieningen die worden aangehouden voor de in eigen beheer gehouden verplichtingen. Apart wordt aandacht besteed aan de sekseneutrale factoren.

Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening pensioenverplichtingen (VPV) wordt per jaarlaag vastgesteld met inachtneming van de actuariële grondslagen en veronderstellingen zoals hierna omschreven. De VPV wordt gebaseerd op de tot de balansdatum verkregen aanspraken inclusief de toeslagen zoals die op grond van het toeslagbeleid aan de actieven, slapers en pensioengerechtigden zijn toegekend per 1 januari volgend op de balansdatum. De VPV wordt in principe zodanig vastgesteld dat zij toereikend zijn ter dekking van de verplichtingen van het fonds. De toereikendheid van de VPV wordt jaarlijks door de certificerend actuaris getoetst.

Aan de berekening van de pensioenverplichtingen liggen de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen ten grondslag:

- Rekenrente:
Voor de rekenrente wordt uitgegaan van de rentetermijnstructuur met UFR zoals gepubliceerd door DNB – geldend per de berekeningsdatum.
- Overlevingstafels:
  - PMT hanteert een eigen PMT-prognosetafel (PMT2022). Deze is vastgesteld per 30-11-2022 en is afgeleid van de AG-prognosetafel 2022, met per geslacht en per leeftijd specifieke waarderingsfactoren. Voor het bepalen van deze waarderingsfactoren is in het najaar van 2022 een sterfteonderzoek uitgevoerd. Deze waarderingsfactoren zijn bijgevoegd (bijlage 4). Als de AG-prognosetafel geactualiseerd wordt, wordt de eigen prognosetafel opnieuw getoetst mede op basis van de ervaringssterfte.
  - Voor wezen worden de sterftetekansen verwaarloosd.
- Partnerfrequentie:
Zolang nog geen pensioenuitkering is ingegaan, wordt voor de berekening van de voorziening voor partnerpensioen verondersteld dat elke (gewezen) deelnemer een partner heeft volgens de partnerfrequenties Circuit 65 (met ingang van 31 december 2018). Verondersteld wordt dat pensioeningang bij 67 jaar plaatsvindt, in overeenstemming met de gemiddelde waargenomen ingangleeftijd die vóór de richtleeftijd van 68 jaar ligt.
- Voor pensioengerechtigden wordt alleen een voorziening voor partnerpensioen berekend, indien en zolang zij gehuwd zijn of een partner hebben (bepaalde partner systeem). Voorts wordt verondersteld dat de partner van een mannelijke (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde een vrouw is en dat de partner van een vrouwelijke (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde een man is.
- Leeftijdsverschil:
Voor wat betreft het partnerpensioen wordt verondersteld dat de man drie jaar ouder is dan de vrouw.
- Wezenpensioen:
Bij een ingegaan wezenpensioen wordt rekening gehouden met een aflopende duur tot de 27-jarige leeftijd.
- Arbeidsongeschiktheid:
Voor arbeidsongeschikte deelnemers voor wie de pensioenopbouw zonder verdere betaling van bijdragen wordt voortgezet, wordt de voorziening pensioenverplichtingen gelijkgesteld aan de contante waarde van de in totaal bereikbare aanspraken. Voor arbeidsongeschikte deelnemers in het eerste of tweede ziektejaar, wordt een voorziening gevormd voor het premievrijstellingsrisico ter grootte van twee jaarpremies van 1,0 procent van de totale premiegrondslag (pensioengrondslagsom) voor ouderdoms- en partnerpensioen.
- Excassokosten:
Ter dekking van de excassokosten is in de voorziening pensioenverplichtingen vanaf 30 november 2023 een opslag van 1,90 procent opgenomen, vermeerderd met een bedrag van 150 miljoen. De onderbouwing hiervan is opgenomen in Bijlage 5. De hoogte van de kostenvoorziening wordt periodiek (in beginsel eens in de drie jaar) geëvalueerd. De laatste evaluatie heeft plaatsgevonden in het najaar van 2023. N.a.v. deze evaluatie is de opslag voor excassokosten verhoogd van 1,70% naar 1,90% van de netto voorziening pensioenverplichtingen en is daarnaast een extra (tijdelijke) voorziening gevormd
- Uitbetalingwijze:
Voor de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen wordt ervan uitgegaan dat de pensioenen op continue wijze worden uitbetaald.
- Toetredingen, uittredingen en salarisontwikkelingen:
Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige toetredingen en uittredingen en toekomstige salarisontwikkelingen.
- Leeftijd:
De leeftijd per de berekeningsdatum wordt vastgesteld op basis van de veronderstelling dat de (gewezen) deelnemer of pensioengerechtigde op 1 juli geboren is.

Sekseneutrale factoren

Bij herschikken en bij afkoop wegens gering bedrag wordt gerekend met sekseneutrale factoren. Jaarlijks worden deze factoren 6 maanden voor de ingangsdatum vastgesteld om vooruitberekeningen mogelijk te maken. Voor de sekseneutrale factoren worden de veronderstellingen gehanteerd zoals genoemd in de alinea 'voorziening pensioenverplichting' met uitzondering van de rekenrente.

Voor zowel afkoop als herschikken is de rekenrente per 1 januari 2024 vastgesteld op 2,0%. Deze rekenrente geldt voor het gehele boekjaar 2024.

De sterftেকansen voor deze sekseneutrale factoren worden in boekjaar 2024 voor 95% ontleend aan de prognosetafel PMT2022 voor mannen en voor 5% aan de prognosetafel PMT2022 voor vrouwen.

Algemene reserve

De algemene reserve is per de balansdatum gelijk aan het verschil tussen enerzijds de totale activa en anderzijds de schulden en de hiervoor genoemde voorzieningen en reserves. De algemene reserve dient als 'buffer' ter dekking van algemene risico's, zoals het risico van toenemende levensverwachting van de deelnemers. Tevens dient de algemene reserve als 'buffer' voor opvang van jaarlijkse schommelingen in de baten en lasten, vooral de beleggingsopbrengsten.

6.3 Herstelplan

Wanneer de beleidsdekkingsgraad onder het niveau van het vereist eigen vermogen ligt (er is sprake van een reservetekort), zal het pensioenfonds dit onverwijld melden aan DNB. Er zal binnen drie maanden of zoveel eerder of later als DNB bepaalt, bij DNB een herstelplan worden ingediend. Dit herstelplan zal erin voorzien dat het reservetekort binnen een periode van maximaal 10 jaar wordt opgeheven.

Het fonds heeft een herstelplan opgesteld naar de situatie per 31 december 2022. Het herstelplan is voor 1 april 2023 ingediend bij DNB en akkoord bevonden.

Indien het fonds in 2024 besluit gebruik te maken van het zogeheten transitie-*ftk*, komt de verplichting tot het indienen van een herstelplan te vervallen. In plaats daarvan moet in dat geval wel jaarlijks een overbruggingsplan ingediend worden waaruit blijkt dat de beoogde invaardekkingsgraad gehaald zal worden binnen de gestelde termijn om in te varen.

6.4 Financiële sturingsmiddelen

In de navolgende hoofdstukken wordt ingegaan op het inzetten van sturingsmiddelen voor het beheersen van de financiële positie. Het bestuur zal besluiten welke sturingsmiddelen er op een bepaald moment moeten worden ingezet, afhankelijk van de specifieke omstandigheden op dat moment. De aanwezige financiële sturingsmiddelen zijn aanpassing van het toekomstig opbouwpercentage, het premiebeleid, het toeslag- en kortingsbeleid en het beleggingsbeleid.

De inzet van het financieel beleid is er (uitgaande van het huidige *FTK*) steeds op gericht dat de beleidsdekkingsgraad zich boven het niveau van het vereist vermogen bevindt. Wanneer PMT gebruik gaat maken van het transitie-*ftk* (zodra dit wettelijk mogelijk is) zullen er andere regels voor het vereist eigen vermogen en toeslagverlening gaan gelden.

6.5 Noodmaatregelen

Wanneer ondanks het inzetten van de beschikbare sturingsmogelijkheden het fonds niet binnen de daarvoor gestelde termijn kan herstellen, kan het bestuur na onderzoek tot de conclusie komen dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Als uiterste noodmaatregel zullen de opgebouwde aanspraken en rechten worden verlaagd. Voor meer informatie hierover wordt verwezen naar het kortingsbeleid in paragraaf 8.2.

PMT heeft een crisisplan opgesteld dat dient als basis voor het handelen in eventueel toekomstige situaties van crisis of crisisdreiging. In 2022 is er een algemeen crisisplan vastgesteld en daarnaast heeft PMT een apart financieel crisisplan. (zie bijlage 2 voor het eerder vastgestelde financieel crisisplan).

Indien de voorgenomen maatregelen een wijziging van de pensioenovereenkomst vereisen zal het bestuur, alvorens een definitief besluit te nemen, in overleg treden met de CAO-partijen in de Metaal en Techniek.

Indien de voorgenomen maatregelen geen wijziging van de pensioenovereenkomst betreffen (zoals het verlagen van de opgebouwde aanspraken of rechten conform het gestelde in het pensioenreglement), zal het bestuur met behoud van de bestuurlijke verantwoordelijkheid, alvorens een definitief besluit te nemen over deze aanvullende maatregelen, het voorgenomen besluit voorleggen aan betrokken CAO-partijen. Daarbij zal vooral duidelijk moeten worden of bij betrokken partijen draagvlak bestaat voor de voorgenomen maatregelen en er recht wordt gedaan aan de evenwichtige belangenafweging.

6.6 Haalbaarheidstoets

De aanvangshaalbaarheidstoets was een van de indicatoren bij de afweging van de risico's van het strategische beleggingsbeleid 2015 – 2020. De toets is dan ook onderdeel van het desbetreffende beleidsstuk maar is hiernaast ook uitgebreider beschreven in een separaat document.

In de haalbaarheidstoets wordt onderscheid gemaakt tussen een aanvangstoets en een jaarlijkse toets. De aanvangstoets toont aan dat:

- het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau in voldoende mate aansluit bij de door het fonds gekozen ondergrens;
- het premiebeleid over de gehele berekeningshorizon voldoende realistisch en haalbaar is;
- het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft om naar verwachting vanuit de situatie dat aan de vereisten voor het minimaal vereist eigen vermogen wordt voldaan, binnen de looptijd van het herstelplan aan de vereisten voor het vereist eigen vermogen te voldoen;
- dat het pensioenresultaat op fondsniveau in het slechtweerscenario niet te veel afwijkt van het verwachte pensioenresultaat op fondsniveau.

De uitkomsten van de toets wordt uitgedrukt in het pensioenresultaat wat gedefinieerd is als:

Som verwachte reele uitkeringen conform fondsbeleid

Som verwachte reele uitkeringen zonder opbouwkorting en altijd prijs geïndexeerd

Het pensioenresultaat dient over een horizon van 60 jaar bepaald te worden uitgaande van het ouderdomspensioen en het nabestaandenpensioen van de deelnemers die initieel in het fonds zitten. Het pensioenresultaat wordt uitgedrukt in euro's en per geboortegaarcohorte.

De belangrijkste uitkomsten van de aanvangstoets zijn voor PMT:

Vanuit de feitelijke dekkingsgraad is het:

- Pensioenresultaat (mediaan): **88%**
- Slechtweers pensioenresultaat: **61%**

Vanuit het Vereist Eigen Vermogen is het:

- Pensioenresultaat (mediaan): **97%**
  - Slechtweers pensioenresultaat: **68**
-

Op basis van de bovenstaande resultaten zijn twee ondergrenzen voor de toets vastgelegd in de risicohouding (zie desbetreffende hoofdstuk).

Jaarlijks zal aan de hand van een haalbaarheidstoets het hier beschreven beleid worden getoetst (rapportage op basis van standen per 1 januari van een kalenderjaar). Aan de hand van de uitkomsten zal onder meer worden beoordeeld of de risico's zich nog binnen aanvaardbare grenzen bevinden, de sturingsmiddelen nog voldoende kracht hebben en de doelstelling voor wat betreft het pensioenresultaat nog realiseerbaar is.

De bij de haalbaarheidstoets te hanteren veronderstellingen ten aanzien van beleggingsopbrengsten (strategisch beleid), prijsontwikkeling et cetera (parameters) zullen voorafgaand aan de analyse door het bestuur worden vastgesteld op basis van de dan geldende inzichten en wettelijke richtlijnen.

Haalbaarheidstoets 2023

Hierbij is het strategisch beleggingsbeleid 2020 – 2022 gebruikt inclusief nieuwe strategische beleggingsmix (zie hoofdstuk 10 over beleggingsbeleid).

Vanuit de feitelijke dekkingsgraad is het:

Pensioenresultaat (mediaan): 85,3%

Slechtweer pensioenresultaat: 61,6%

Deze uitkomsten voldoen aan de vastgestelde grenzen in de aanvangstoets.

PMT gebruikt de jaarlijkse haalbaarheidstoets als signaal in de communicatie tussen het fonds en Vakraad en andere organen van het fonds.

Indien de uitkomsten van de analyse daartoe aanleiding geven, zal het bestuur een analyse van jaar-op-jaar veranderingen verzorgen voor Vakraad en andere organen van het fonds. Dit geldt vooral voor de situatie dat de resultaten van de toets in enig jaar onder de ondergrens zakken. Hierbij zal ook worden geanalyseerd of een aanpassing van de pensioenregeling onderdeel vormt van toekomstige aanpassingen ('aanpassing is niet verplicht'). Het bestuur zal op basis van deze analyse met de Vakraad en de andere organen overleggen over een andere invulling van het beleid.

Indien PMT de risicohouding en/of het strategische beleggingsbeleid significant aanpast dan zal een nieuwe aanvangshaalbaarheidstoets worden uitgevoerd binnen 1 maand nadat het bestuur tot de aanpassing heeft besloten. Deze (wettelijke) termijn geldt ook ten aanzien van het aanvaarden van een nieuwe pensioenregeling.

6.7 Risicohouding

Met behulp van een verklaring over de risicohouding kunnen fundamentele beleidskeuzes met betrekking tot risico's beter in een integraal perspectief worden verankerd. Het belang van strategische keuzes dient hierin nadrukkelijk naar voren te komen, zodat enerzijds duidelijk is hoe strategiekeuzes de uitvoering beïnvloeden. Anderzijds is een strategisch kompas belangrijk omdat het aantal keuzes sterk toeneemt naarmate je van strategie naar uitvoering gaat.

Algemeen geformuleerd geeft de verklaring risicohouding aan hoe PMT op een consistente en voor spelbare manier denkt over de risico's die met name een rol spelen in het strategisch beleggingsbeleid, en hoe men geneigd is zich te gedragen ten opzichte van de betreffende risico's. De risicohouding geeft daarmee structuur en betekenis aan het risico-universum waarin PMT zich beweegt en draagt eraan bij dat de 'kennis en continuïteit' hiervan is geborgd.

De risicohouding en de overige risicomangementbeginselen zijn uitgewerkt in het beleidsdocument Strategisch beleggingsbeleid 2023 – 2025 (versie 1.6, december 2022). In dit beleidsdocument en de ABTN worden ten aanzien van de risicohouding met name de volgende onderwerpen vastgelegd:

Ambitie – ligt besloten in de regeling

- De toezegging van een nominaal pensioen
- Ambitie: een waardevast pensioen
- Het beleggingsrendement levert een belangrijke bijdrage hieraan; de bijdrage is vastgelegd als overrendement ten opzichte van de marktwaardeverandering van de verplichtingen (1,5%)

Kwalitatieve risicohouding

- Premies zijn voor de jaren 2015 tot en met 2019 vastgelegd in het door sociale partners afgesloten pensioenakkoord. De afspraken zijn vastgelegd in de Bedrijfstakuitvoerings-overeenkomst (BUO). Vanaf 2020 is de regeling ongewijzigd voortgezet. De sociale partners hebben afgesproken dat vanaf 2021 de voormalige VPL-premie beschikbaar komt voor de financiering van de basisregeling. De afspraken zijn vastgelegd in een addendum bij de BUO voor de jaren 2020 tot en met 2022. Voor de jaren 2023 tot aan overgang naar het nieuwe stelsel is een nieuwe BUO vastgesteld, die vrijwel ongewijzigd is gebleven.
- Premies zijn op jaarbasis kostendekkend conform het gestelde daartoe in het nFTK, waarbij de (gedempte) kostendekkende premie wordt bepaald op basis van het verwacht reëel rendement.
- Als de afgesproken premie in enig jaar lager is dan de gedempte kostendekkende premie, zal het opbouwpercentage worden verlaagd tot het niveau dat wel haalbaar is met de afgesproken premie.
- De indexatieambitie is 'zoveel mogelijk koopkrachtbehoud' (prijsinflatie)
- Het toeslagbeleid 2022 maakt gebruik van de mogelijkheid tot indexatie op grond van het 'Besluit van 7 juni 2022 tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie' en voor 2023 en 2024 van de amvb over toeslagverlening.

Kwantitatieve risicohouding lange termijn (aanvangshaalbaarheidstoets)

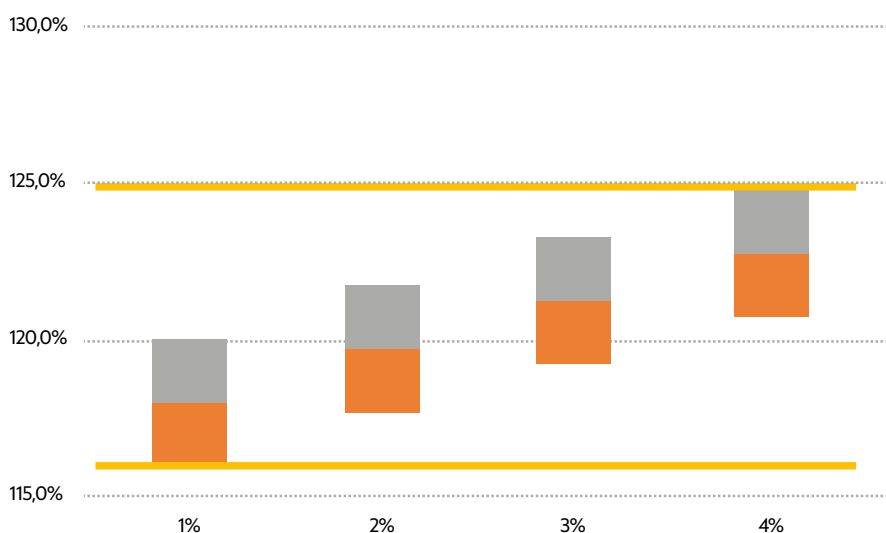
- De ondergrens van het nagestreefde pensioenresultaat vanuit de feitelijke positie is 80%.
- In slechtweert scenario's mag het pensioenresultaat niet meer dan 37,5% onder het verwacht pensioenresultaat liggen.
- De ondergrens van het nagestreefde pensioenresultaat vanuit de vereiste dekkingsgraad is 88%.

Kwantitatieve risicohouding korte termijn (aanvangshaalbaarheidstoets)

- Wordt begrensd door vereist eigen vermogen (VEV) van de strategische mix
- Het vereist eigen vermogen verandert met de rentestand. Hieruit resulteren twee bandbreedtes voor:
  - Afwijking feitelijk vs strategische mix: bij een invulling van de feitelijke portefeuille op de uitersten bandbreedtes van de beleggingsmix resulteert een afwijking van het strategisch VEV van twee procentpunt (zie hoofdstuk 10.3). Bij een afwijking zal de feitelijke mix richting de strategische portefeuille moeten worden gestuurd.
  - Structurele ander renteniveau dan in de ALM: de rente is structureel veel lager of hoger dan in de verondersteld in de onderliggende ALM analyse. Bij een lage rentevoet van 1% is hiervoor is een ondergrens van 116% voor de feitelijke VEV afgeleid. Voor een hoe niveau van de rente is een bovengrens van 125% van toepassing. Indien deze twee grenzen geraakt worden zal moeten worden onderzocht of de strategische mix moet worden aangepast.

Grafiek korte termijn risicohouding: (feitelijke) VEV in relatie tot renteniveau

Strategisch beleggingsbeleid

In 2020 heeft PMT het strategisch beleggingsbeleid voor de periode 2021-2025 vastgesteld. Het evaluatietraject heeft uiteindelijk geresulteerd in de keuze voor een nieuwe strategische portefeuille. Belangrijk zijn hierbij de verbeteringen van het risico profiel (in stress scenario's) bij een gelijk overrendement (in de ALM).

De strategische portefeuille 2021-2025 ziet er als volgt uit:

Tabel 11: Strategische beleggingsportefeuille (inclusief overrendementsdoelstelling per vermogenscluster)

(tussen haakjes het benodigde overrendement)	Strategische beleggingsportefeuille 2021-2025
Overrendementsdoel	1,5%
Matchingportefeuille	42,5% (0%)
Strategische renteaftdekking (markrente)	60%
Onroerend goed	12,5% (2,5%)
Hoogrentend	15% (2%)
Aandelen	30% (3,0%)

- Hieruit volgde een vereist eigen vermogen (VEV) van de strategische portefeuille bij de rentestand van 30 september 2023 van 21,4% en van 22,6% voor de feitelijke beleggingsmix (voor toelichting op de bijbehorende bandbreedte zie hoofdstuk 10.3 Strategisch Beleggingsbeleid).

Voor het opstellen van de bovenstaande risicohouding heeft het bestuur ernaar gestreefd om zoveel mogelijk duidelijkheid te verkrijgen van de organen van het fonds over de doelstelling en beleidsuitgangspunten. De betreffende documenten – zoals het Strategisch beleggingskader 2023-2025 (versie 1.6, december 2022) – zijn in overleg met de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan vastgesteld. Ook met sociale partners is overlegd over de risicohouding, zodat deze kennis hebben kunnen nemen van de resultaten. Ook konden sociale partners zich hiermee vergewissen dat een zorgvuldig proces ten grondslag heeft gelegen aan de totstandkoming van de risicohouding en het strategisch beleggingsbeleid, waarin de regeling en de bijhorende ambitie de belangrijkste vertrekpunten vormen. Zie ook de hoofdstukken in de ABTN over beleggingsbeleid en haalbaarheidstoets.

De risicohouding is operationeel vormgegeven in een intern beheersingssysteem.

Het interne beheersingssysteem richt zich op:

- bevordering en bewaking van de deskundigheid van alle bij PMT werkzame personen;
- de bewaking van het integer handelen van een ieder die direct betrokken is bij de uitvoering van de pensioenregeling;
- het beheersen van financiële risico's en andere risico's die van invloed kunnen zijn op de soliditeit van het fonds;
- het beheersen van operationele bedrijfsprocessen en dito bedrijfsrisico's.

De bewaking van de soliditeit van het fonds wordt beschreven in de hoofdstukken die gaan over het beleidskader, het premie-, toeslag- en beleggingsbeleid.

Voor wat betreft de operationele risico's wordt in paragraaf 9.7 ingegaan op de wijze waarop grip wordt gehouden op de uitbestede pensioenadministratie en het vermogensbeheer.

7 Premiebeleid

Het Fonds kent twee pensioenregelingen en één vrijwillige verzekering: de basisregeling, de excedentregeling, en de verzekering voor het ANW Pensioen. Elk van deze drie regelingen kent een eigen premiebeleid, dat in dit hoofdstuk verder toegelicht zal worden.

7.1 De feitelijk te betalen premie

7.1.1 Basisregeling

Voor de financiering van de basisregeling wordt een doorsneepremie (als een percentage van de pensioengrondslag) vastgesteld. De doorsneepremie is een totale premie voor de basisregeling.

In de nieuwe BUO vanaf 2023 zijn afspraken gemaakt over de feitelijke premie tot overgang naar het nieuwe pensioencontract. De verschuldigde premie in 2024 voor de verplichte basisregeling bedraagt, evenals in 2023, 27,98% van de pensioengrondslag.

7.1.2 Excedentregeling

Voor de financiering van de excedentregeling geldt een leeftijdsafhankelijk premiepercentage (op basis van de pensioengrondslag). De percentages die in 2024 gelden zijn weergegeven in onderstaande tabel. De percentages gelden in principe tot de overgang naar het nieuwe pensioencontract.

Tabel

Leeftijd	Premiepercentage "laag"	Premiepercentage "hoog"
< 35 jaar	13,1%	16,3%
35 t/m 39 jaar	15,1%	18,8%
40 t/m 44 jaar	17,6%	21,9%
45 t/m 49 jaar	20,3%	25,2%
50 t/m 54 jaar	23,5%	29,2%
55 t/m 59 jaar	27,0%	33,5%
60 jaar of ouder	30,5%	37,9%

7.1.3 ANW Pensioen

De leeftijdsafhankelijke premie voor het vrijwillig verzekerd ANW Pensioen wordt jaarlijks vastgesteld.

7.2 Premiekorting of terugstorting

In de periode van 2015 t/m 2019 en ook in de verlengde BUO van 2020 t/m 2022 evenals in de nieuwe BUO vanaf 2023 is geen premiekorting én is geen premierugstorting mogelijk.

7.3 Kostendekkende premie

Voor de premievaststelling wordt vanaf 1 januari 2016 uitgegaan van een gedempte premie op basis van een prudent verwacht reëel rendement. Er wordt derhalve gebruik gemaakt van de demping conform artikel 4, lid b van het besluit FTK. Het in het Besluit FTK bedoelde verwachte rendement is per 1 januari 2024 vastgesteld op basis van de bekende gegevens op 30 september 2023, te weten:

- premiekasstromen op basis van het deelnemersbestand per 30-9-2023,
- de strategische beleggingsmix per 1-1-2023
- maximale waarden voor het verwacht rendement conform het advies Commissie Parameters 2022,
- de DNB RTS per 30 september 2023, en
- de minimum groeivoet voor prijsinflatie van DNB per 30 september 2023.

De gedempte kostendekkende premie wordt gebaseerd op het reëel verwacht rendement. Per 4 juli 2023 is besloten om in het reëel verwacht rendement geen prudentie-afslag te hanteren. De gedempte kostendekkende (toets)premie is minstens gelijk aan de benodigde premie op basis van het nominaal verwacht rendement, vermeerderd met een opslag ter hoogte van het VEV.

Het reëel verwacht rendement is het nominaal verwacht rendement met een afslag voor prijsinflatie en past binnen de risico- en rendementskaders van het strategisch beleggingsbeleid.

De hoogte van het reëel verwachte rendement vanaf 2024 is vastgesteld op 2,3%.

De (gedempte) kostendekkende premie 2024 voor de basisregeling bestaat uit:

1. De kosten voor de opbouw van de pensioenaanspraken ouderdoms- en partnerpensioen in het boekjaar (coming service).
2. De risicopremies voor het nog niet gefinancierde bereikbare partnerpensioen en voor het risicopartnerpensioen.
3. Een opslag voor toe te kennen wezenpensioenen in het boekjaar.
4. Een opslag voor de financiering van de premievrijstelling in geval van arbeidsongeschiktheid en de jaarlijkse verhoging van de pensioengevende salarissen van arbeidsongeschikten.
5. Een opslag voor de vrijwillige voortzetting van de pensioenopbouw in de WW-uitkeringsgerechtigde periode.
6. Een opslag voor toekomstige uitvoeringskosten.
7. Een opslag voor directe uitvoeringskosten in het boekjaar.

De gedempte kostendekkende premie wordt bepaald op basis van de leeftijd van de deelnemers per 1 januari van het boekjaar.

De berekeningsdatum voor de grondslagen en voor het deelnemersbestand dat wordt gehanteerd bij het bepalen van de gedempte kostendekkende premie voor het volgende boekjaar is gesteld op 30 september van het jaar waarin de berekening plaatsvindt.

De gedempte kostendekkende premie (als percentage van de pensioengrondslag) voor het boekjaar 2024 is als volgt samengesteld:

Tabel

Bepaling kostendekkende premie	% van de pensioengrondslag
Basis component	
Inkoopsom voor OP en PP	21,306%
Risicopremie PP	0,723%
Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid	1,3%
Premie bijdrageregeling bij werkloosheid en	0,01%
Risicopremie wezenpensioen	0,1%
Uitvoeringskosten	0,55%
Extra t.g.v. premieresultaat	3,991%
Totaal kostendekkende premie	27,98%

Aan het eind van het jaar wordt in het kader van het jaarwerk de kostendekkende premie berekend op basis van de werkelijke bestandsontwikkelingen gedurende het boekjaar. Een eventueel resulterend verschil tussen de ex-ante berekende kostendekkende premie en de ex-post berekende kostendekkende premie komt ten bate of ten laste van de algemene reserve.

De premie bevat geen component voor de financiering van de voorwaardelijke toeslagen.

Voor het overige worden bij de berekening van de actuariel kostendekkende premie de actuariële veronderstellingen gehanteerd die ook bij de bepaling van de VPV worden gebruikt.

Premie voor de Vrijwillige pensioenopbouw boven de salarisgrens (vanaf 2016)

- De berekenings- en dempingsmethodieken in de premiestelling van de basisregeling worden ook gebruikt voor de bepaling van de kostendekkende toetspremie van de excedentregeling. Vanwege het vrijwillig karakter van de regeling wordt aanvullend gestuurd op een premiedekkingsgraad van tenminste 90%.

Voor 2024 geldt op basis van deze uitgangspunten een opbouwpercentage voor de Pensioenopbouw boven Salarisgrens, laag respectievelijk hoog, van 1,655% respectievelijk 1,875%.

Premie voor het vrijwillig verzekerde ANW Pensioen

De leeftijdsafhankelijke premies voor het vrijwillig verzekerde ANW Pensioen worden jaarlijks vastgesteld. Voor 2024 is een rekenrente van 2,0% gehanteerd en zijn geen aanvullende opslagen voor renterisico of solvabiliteit toegepast.

8 Toeslag- en kortingsbeleid

8.1 Toeslagbeleid

De toeslagverlening op pensioenaanspraken en pensioenrechten is voorwaardelijk. Op de pensioenrechten en pensioenaanspraken wordt jaarlijks toeslag verleend van maximaal de stijging van de prijsindex (CPI afgeleid juli-juli). Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioenrechten en pensioenaanspraken worden aangepast. Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen reserve gevormd en wordt geen premie betaald. De toeslagverlening wordt uit beleggingsrendement gefinancierd. Het formele besluit over toeslagverlening voor het volgende kalenderjaar wordt genomen op basis van de beleidsdekkingsgraad en indexatiegrens per 31 oktober van het huidige kalenderjaar.

Beslissingen door het Fonds over toeslagverlening worden vooraf ter kennis gebracht aan de Vakraad.

Hierbij wordt nog uitgegaan van het huidige FTK. Wanneer het transitie-FTK formeel is vastgesteld zal het toeslagbeleid hierop worden aangepast.

Voor 2023 en 2024 is gebruik gemaakt van de AMvB voor toeslagverlening. Jaarlijks vindt een evenwichtige afweging plaats tussen toeslagverlening in het desbetreffende jaar en het overgaan naar het nieuwe pensioencontract met voldoende middelen.

Toeslagdrempel (onder het FTK)

De beleidsdekkingsgraad waaronder er geen toeslag wordt verleend is door De Nederlandsche Bank vastgesteld op 110% en wordt de toeslagdrempel genoemd.

Indexatiegrens (onder het FTK)

De indexatiegrens wordt zodanig vastgesteld dat de toeslagambitie volledig kan worden toegekend en deze toeslag naar verwachting in de toekomst te realiseren is. Op basis van de gegevens per 31 oktober 2023 bedraagt de indexatiegrens, uitgaande van prijsindex, 145,1%. Het besluit van 2023 is gebaseerd op de mogelijkheid om eerder te indexeren bij een voorgenomen transitie naar het nieuwe stelsel. Daarbij speelt de hoogte van de regulier bepaalde indexatiegrens geen rol.

De berekeningsmethodiek is als volgt:

1. Het voor toeslagverlening beschikbare vermogen wordt berekend door 110% van de beleidsdekkingsgraad af te trekken en dit te vermenigvuldigen met de VPV.
2. De toeslagkasstroom wordt opgesteld op basis van de nominale kasstroom en het ingroeipad voor prijsinflatie per 30 september van DNB en contant gemaakt met het maximale netto rendement op aandelen van 5,2%. De contante waarde die hieruit volgt is het vermogen dat benodigd is om de volledige toeslagmaatstaf toe te kennen.
3. De verhouding tussen onderdelen 1 en 2 is de maximale toeslag die verleend kan worden, als percentage van de toeslagmaatstaf. Dit percentage is minimaal 0% en maximaal 100%.

Bij een beleidsdekkingsgraad van 145,1% kan de volledige toeslagambitie op basis van de feitelijke voor dat jaar geldende prijsindex worden toegekend. Tussen de toeslagdrempel en de indexatiegrens kan er gedeeltelijk toeslag verleend worden. De waarde van de indexatiegrens is afhankelijk van het meetmoment en rente.

Extra toeslag conform het huidige FTK

Extra toeslagverlening om niet toegekende toeslagen of doorgevoerde verminderingen in het verleden (deels) te compenseren is slechts toegestaan indien dit:

- geen gevolgen heeft voor de toeslagverlening in de toekomst gebaseerd op de toeslagambitie;
- de beleidsdekkingsgraad het niveau van het vereist eigen vermogen behoudt;
- en in enig jaar ten hoogste een vijfde van het vermogen dat voor deze toeslagverlening beschikbaar is, wordt aangewend.

De extra toeslag kan alleen toegekend worden indien na de toekenning de beleidsdekkingsgraad nog boven het niveau van vereist eigen vermogen ligt.

Tabel

Beleidsdekkingsgraad	Waarde*	Toeslag
<Toeslagdrempel 110%	110%	Geen toeslag
Tussen toeslagdrempel en Indexatiegrens	110%-145,1%	Gedeeltelijke toeslagverlening tussen 0% toeslag en volledige toeslagambitie
= Indexatiegrens	145,1%	Volledige toeslagambitie
>Indexatiegrens	>145,1%	Verhoging van de rechten met maximaal 1/5 van de Beleidsdekkingsgraad -/- indexatiegrens.

*In de tabel wordt de waarde per 31 oktober 2023 weergegeven.

Indexatie op basis van Besluit van 7 juni 2022 tot wijziging van het Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen in verband met toeslag vanwege voorgenomen transitie

Volgens de algemene maatregel van bestuur (AMvB) die in werking is getreden per 1 juli 2022 is het onder voorwaarden toegestaan om voorwaardelijke toeslag te verlenen bij een beleidsdekkingsgraad van minstens 105% en geldt de eis van toekomstbestendige toeslagverlening niet. PMT heeft na overleg met sociale partners een intentieverklaring tot invaren afgegeven. Het bestuur zal jaarlijks een afweging maken over het al dan niet verlenen van toeslag in het daaropvolgende kalenderjaar en de hoogte van deze eventuele toeslag.

PMT voldoet aan de voorwaarden van de AMvB en verleent een toeslag in 2024 ter hoogte van 3,2% (CPI over de reguliere referentieperiode: 3,26%). Daarnaast heeft PMT de generatie-effecten voor de verschillende groepen deelnemers en pensioengerechtigden in kaart gebracht en evenwichtig bevonden.

8.2 Kortingsbeleid (o.b.v. huidige FTK)

Het fonds kan de opgebouwde pensioenaanspraken en -rechten (hierna te noemen opgebouwde pensioenen) uitsluitend verminderen als:

- Het fonds gezien de beleidsdekkingsgraad niet voldoet aan de gestelde eisen met betrekking tot het MVEV en het VEV (conform art. 131 en 132 PW).
- Het fonds niet in staat is om binnen een redelijke termijn te voldoen aan art. 131 en 132 PW zonder de belangen van deelnemers, gewezen deelnemers, pensioengerechtigden, andere aanspraakgerechtigden of de werkgever onevenredig te schaden.
- Alle overige beschikbare sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet in het herstelplan, zoals bedoeld in art. 138 en 139 PW.

Er zijn twee vormen van korting van de opgebouwde pensioenen:

- Onvoorwaardelijke korting
- Voorwaardelijke korting

Onvoorwaardelijke korting

Er is sprake van een onvoorwaardelijke korting (verlaging) indien de beleidsdekkingsgraad zich vijf jaar opeenvolgend (6 meetmomenten) onder het MVEV bevindt en de dekkingsgraad bij die laatste vaststelling ook onder dat niveau ligt. Het fonds dient binnen zes maanden maatregelen te nemen waardoor de dekkingsgraad van het pensioenfonds direct voldoet aan het MVEV. Dit kan, als er geen andere sturingsmiddelen zijn, door vermindering van pensioen- en pensioenrechten. De vermindering wordt direct in de technische voorzieningen verwerkt en

- ofwel direct doorgevoerd in de opgebouwde pensioenen.
- ofwel evenredig gespreid in de tijd, dat wil zeggen over maximaal de duur van het op te stellen herstelplan naar aanleiding van deze financiële situatie.

Het bestuur heeft in 2019 besloten om in het kader van evenwichtige belangenafweging bij een eventuele onvoorwaardelijke verlaging geen differentiatie toe te passen voor de verschillende categorieën deelnemers.

Het bestuur heeft besloten een eventuele verlaging alleen voor de groep pensioengerechtigden gespreid door te voeren. De kosten hiervan, in de zin van een hoger verlagingspercentage dat gespreid wordt doorgevoerd, worden door alle deelnemers van PMT betaald. De actieven en slapers worden derhalve direct met dat (iets) hogere verlagingspercentage geconfronteerd.

Het bestuur heeft besloten dat alleen voor de groep actieve deelnemers die al afspraken over pensioenering hebben gemaakt (en waarvan de pensioeningangsdatum voor 1 juli van het jaar van de door te voeren verlaging ligt) een verlaging gespreid kan worden doorgevoerd.

Eind 2022 bedroeg de beleidsdekkingsgraad 106,8% en lag daarmee boven het niveau van het MVEV.

Voorwaardelijke korting

In dit geval wordt een korting doorgevoerd, zodat het pensioenfonds wel in staat is te voldoen aan het VEV aan het einde van de herstelplanperiode. De korting wordt tenminste tijdsevenredig gespreid over de herstelplanperiode en is voor de jaren na het eerste jaar voorwaardelijk. Dat wil zeggen dat jaarlijks de korting opnieuw wordt bepaald die nodig is om in de herstelplanperiode te voldoen aan het VEV. Het deel van de korting dat in het eerste jaar wordt doorgevoerd is onvoorwaardelijk.

9 Risicomanagement en compliance

9.1 Inleiding

Een goed functionerend Integraal Risico Management (IRM) raamwerk is een belangrijke voorwaarde voor PMT. Dit raamwerk dient bij te dragen aan de realisatie van de missie, visie en de daaruit voortvloeiende strategische ambities van PMT en faciliteert een integere en beheerste bedrijfsvoering. PMT is in 2020 gestart met het uitvoeren van een integrale Eigen Risico Beoordeling (ERB) die begin 2021 is gefinaliseerd. De ERB is in 2022 geactualiseerd naar aanleiding van het vaststellen van de nieuwe strategische ambities.

9.2 Risicobeginselen en risicobereidheid

De doelstelling van integraal risicomanagement voor PMT is tweeledig:

1. Het gestructureerd en procesmatig identificeren van en rapporteren over alle risico's die de realisatie van de door PMT gestelde ambities en doelstellingen belemmeren en/of in gevaar brengen, en
2. Het mitigeren van deze risico's zodat deze binnen de risicobereidheid van PMT blijven of worden gebracht.

De risicostrategie is nauw verbonden aan de strategie van PMT. Hoe PMT om wenst te gaan met risico's is opgenomen in de zeven risicobeginselen die PMT heeft vastgelegd in de PMT risicobereidheidsverklaring:

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wij maken bij risicobeheersing onderscheid tussen risico's die strategisch worden opgezocht om waarde te creëren, en risico's die ontstaan doordat PMT haar kerntaken uitvoert (waardebehoud). ▪ PMT richt zich primair op bieden van financiële zekerheid voor de deelnemer, hetgeen een overrendement van 1,5% vereist en een hoog niveau van risicobeheersing. ▪ Wij nemen niet meer risico dan nodig is voor het behalen van het benodigde overrendement.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wij beheersen de risico's in onze kerntaken in de uitvoering van pensioenbeheer en vermogensbeheer, maar niet tegen elke prijs en accepteren een beperkt restrisico. ▪ Wij zijn alert op ontwikkelingen in de omgeving, en acteren op nieuwe en opkomende risico's.
	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wij maken risico's en kansen bespreekbaar en zijn ons ervan bewust dat ons (risico)gedrag een voorbeeld voor anderen is. ▪ Risico's worden bewust en transparant afgewogen en betrokken in de besluitvorming. Risicomanagement is een onlosmakelijk onderdeel van de primaire processen.

Deze PMT risicobeginselen vormen de basis voor het vaststellen van de risicobereidheid die PMT heeft ten aanzien van de verschillende risicocategorieën en de risicostrategie die hierbij gevolgd wordt.

PMT bepaalt de risicobereidheid op fondsniveau door middel van Risk Self Assessments die jaarlijks worden geactualiseerd voor alle risico categorieën.

9.3 Risico governance

PMT sluit voor de inrichting van de risico governance aan bij de principes van het zogenaamde 3 lines model. Het bestuur draagt eindverantwoordelijkheid voor het risicomanagement bij PMT, als ook de relatie met MN. Bij de inrichting van de risico governance is gekozen om deze aan te laten sluiten bij de governance van PMT. Daarnaast heeft PMT haar primaire processen (deels) uitbesteed aan MN, maar ook een deel van haar risicomanagement en interne audit. Dat betekent het volgende voor de invulling van het 3 lines model binnen PMT:

1e lijn

De bestuurscommissies zijn verantwoordelijk voor de (aansturing van de) primaire processen van PMT, en worden als 1^e lijn beschouwd. Deze commissies adviseren en rapporteren aan het bestuur. De 1e lijn is primair verantwoordelijk voor het risicomanagement en informatiemanagement van PMT op de verschillende deelgebieden: vermogensbeheer (CBL) en pensioenbeheer (CPS). Voor de risico's verbonden aan de bedrijfsvoering (HR, inkoop etc.) geldt dat het eigenaarschap is belegd bij de directeur en het dagelijks bestuur van PMT. Bij MN is de 1^e lijn verantwoordelijk voor het risicomanagement op alle aspecten en processen.

2e lijn

De risicomanagement functie – bestaande uit de Sleutelfunctiehouder Risicobeheer en de risicomangers van het bestuursbureau - vervult de 2e lijns rol binnen PMT. De 2e lijns rol draagt zorg voor een adequaat IRM raamwerk en ziet toe op het compliant zijn met wet- en regelgeving. De risicomanagement functie ondersteunt PMT onder meer door het opstellen van het risicomanagementbeleid, het beschikbaar stellen van methoden en technieken, het verstrekken van risico-opinies en het gevraagd en ongevraagd adviseren van de 1e lijns commissies en het bestuur. Bij MN vervult de afdeling Risk & Compliance (R&C) deze rol. De Directeur R&C heeft een directe rapportagelijns naar de CFRO. De CFRO heeft zitting in de Directie van MN. De CFRO en directeur R&C van MN hebben een directe rapportagelijns naar de sleutelfunctiehouder Risicobeheer van PMT. Daarnaast zullen tevens afspraken worden gemaakt met PGGM over de vervullersrol uit hoofde van de strategische uitbesteding van het pensioenbeheer in de loop van 2024.

3e lijn

De Interne Audit functie vervult de 3e lijns rol binnen PMT. De 3e lijn heeft de verantwoordelijkheid om de effectiviteit van de interne organisatie en de interne beheersing te toetsen en op basis hiervan advies voor verbetering te geven. Daarnaast draagt de Interne Auditfunctie zorg voor het toetsen van de werking van de beheersmaatregelen. Bij MN wordt de 3e lijns rol vervuld door de Interne Audit Dienst (IAD), die een directe rapportagelijns heeft naar de CEO en de sleutelfunctiehouder Interne Audit van PMT. Daarnaast zullen tevens afspraken worden gemaakt met PGGM over de vervullersrol uit hoofde van de strategische uitbesteding van het pensioenbeheer in de loop van 2024.

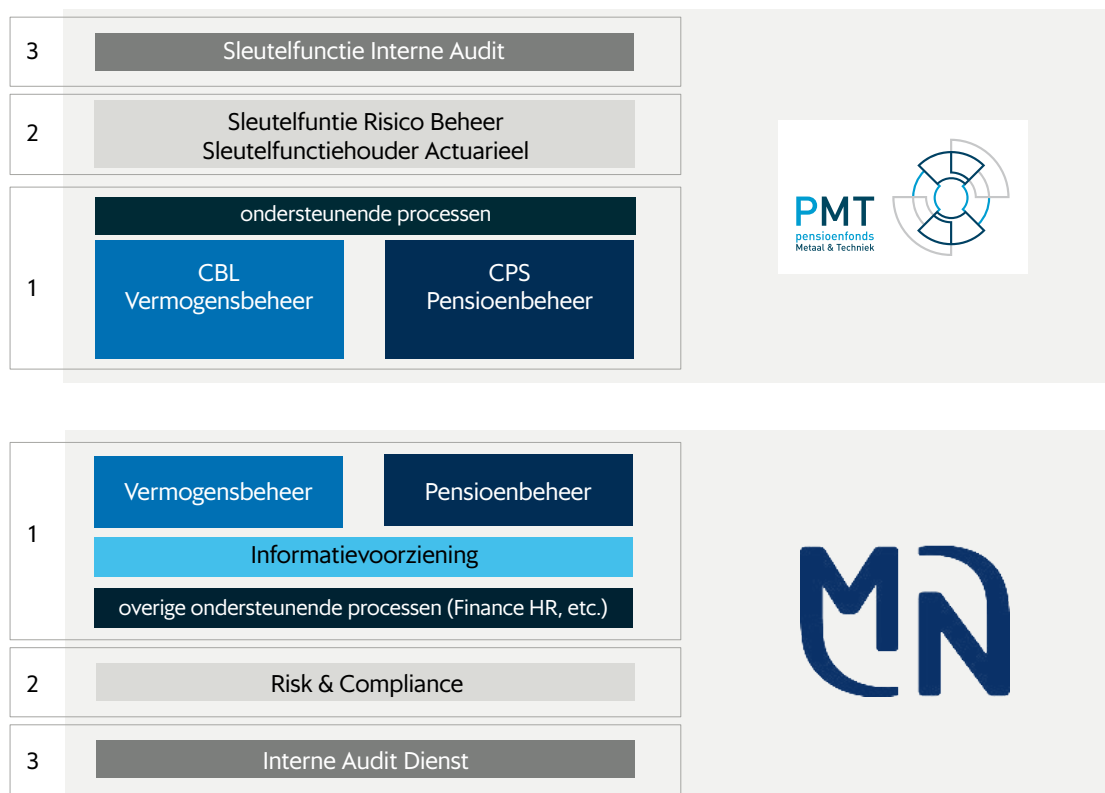
Sleutelfunctiehouders

Naast de verschillende commissies onderscheidt PMT drie sleutelfunctiehouders (hierna: SFH) met een 2e en 3e lijns rol:

- De SFH Actuarieel (2e lijn) is belegd bij de extern certificerend actuaaris en kan voldoende onafhankelijk functioneren. De SFH Actuarieel maakt geen onderdeel uit van het bestuur of de bestuurscommissies van PMT. De SFH Actuarieel rapporteert direct aan het bestuur.
- De SFH Risicobeheer (2e lijn) is een bestuurder en deze is onderdeel van de risicomanagement functie . De SFH Risicobeheer neemt deel aan de 1e lijns bestuurscommissies.
- De SFH Interne Audit (3e lijn) is geen lid van het bestuur. De SFH Interne Audit heeft geen formele rol in de 1e en 2e lijns commissie(s), maar kan te allen tijde bij de vergaderingen van de overige commissies aanwezig zijn.

Alle SFH's hebben een escalatiemogelijkheid naar het bestuur, de raad van toezicht en, in geval van bij wet bepaalde situaties, naar de toezichthouder.

De organisatie van het 3 lines model kan als volgt schematisch worden weergegeven.

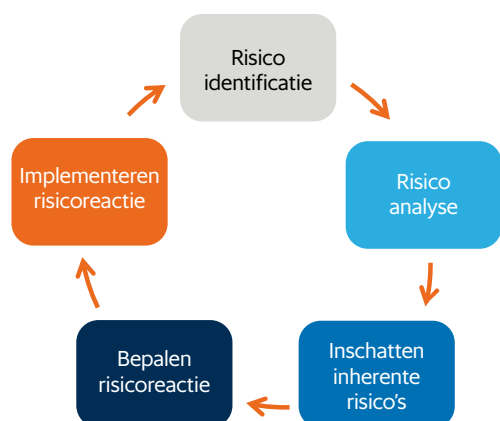
9.4 Risicobeheersing

PMT onderscheidt ten aanzien van het risicomanagementproces twee belangrijke cycli:

- De Risk Self Assessment (RSA) cyclus van het identificeren, analyseren en inschatten van de risico's, en bepalen en implementeren van de risicoreactie;
- De risk monitoring cyclus van het monitoren, analyseren, rapporteren en bijsturen.

A. Risico identificatie, analyse, inschatting, en bepalen en implementeren van de risicoreactie

De cyclus van het identificeren, analyseren, inschatten en het bepalen en implementeren van de risicoreactie (hierna het Risk Self Assessment of RSA proces) kan als volgt worden weergegeven.

Voor nieuwe risico categorieën, activiteiten, processen en projecten van significante omvang, wordt een initiële RSA uitgevoerd. Bestaande RSA's worden tenminste eens in de drie jaar volledig herzien en op jaarlijkse basis beoordeeld. Nieuwe en volledig herziene RSA's worden door de risico-eigenaar opgesteld en door het bestuur vastgesteld. Beoordeelde RSA's worden op- en vastgesteld door de risico-eigenaar.

Daarnaast definieert PMT gebeurtenissen die aanleiding zijn om de RSA opnieuw uit te voeren of aan te passen en kan PMT altijd besluiten tot het uitvoeren van een ad hoc beoordeling. Zodra een dergelijke gebeurtenis zich voordoet wordt voor een specifieke risicocategorie, dan wel alle risico categorieën, de cyclus doorlopen. Voorbeelden van dergelijke gebeurtenissen zijn ernstige marktverstoringen, tussentijds aanpassingen van de pensioenregeling en dergelijke.

Als onderdeel van het IRM raamwerk is een risicotaxonomie bepaald. De keuze van de categorieën is gebaseerd op de meest voorkomende risico's waar PMT aan is blootgesteld.

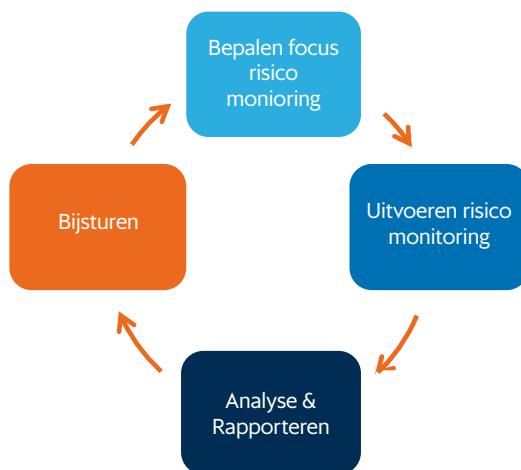
De hoofdcategorieën die PMT voor risico's onderscheidt zijn:

- Strategisch risico's,
- Financiële risico's,
- Niet-financiële risico's,
- Integriteitsrisico's.

B. Monitoren, analyseren, rapporteren en bijsturen

De risk monitoring cyclus van het monitoren, rapporteren en bijsturen is een continu proces en wordt toegepast op zowel de reguliere processen, als ook op veranderprogramma's. De risico-eigenaren zijn verantwoordelijk voor het monitorings- en bijsturingsproces.

Deze cyclus kan als volgt worden weergegeven.

Stap 1: Bepalen focus risicomonitoring

De uitkomsten van het risico identificatieproces bepalen in belangrijke mate welke focus de risico-monitoring heeft. Zo kan de risicomonitoring gericht zijn op een bevestiging van de effectiviteit van de werking van beheersmaatregelen dan wel op de ontwikkeling van het risico indien dit bijvoorbeeld sterk afhankelijk is van externe factoren en of ontwikkelingen. Zowel de 1e lijn als de 2e lijn bepaalt in deze fase haar focus voor de risicomonitoring.

Stap 2: Uitvoering risico monitoring

Nadat de risico focus is bepaald, richt de eigenaar haar monitoringsactiviteiten in. Daarbij wordt beoordeeld op welke wijze zo efficiënt de doelstelling van de monitoring kan worden behaald. De monitoringsactiviteiten kunnen zich onder andere richten op:

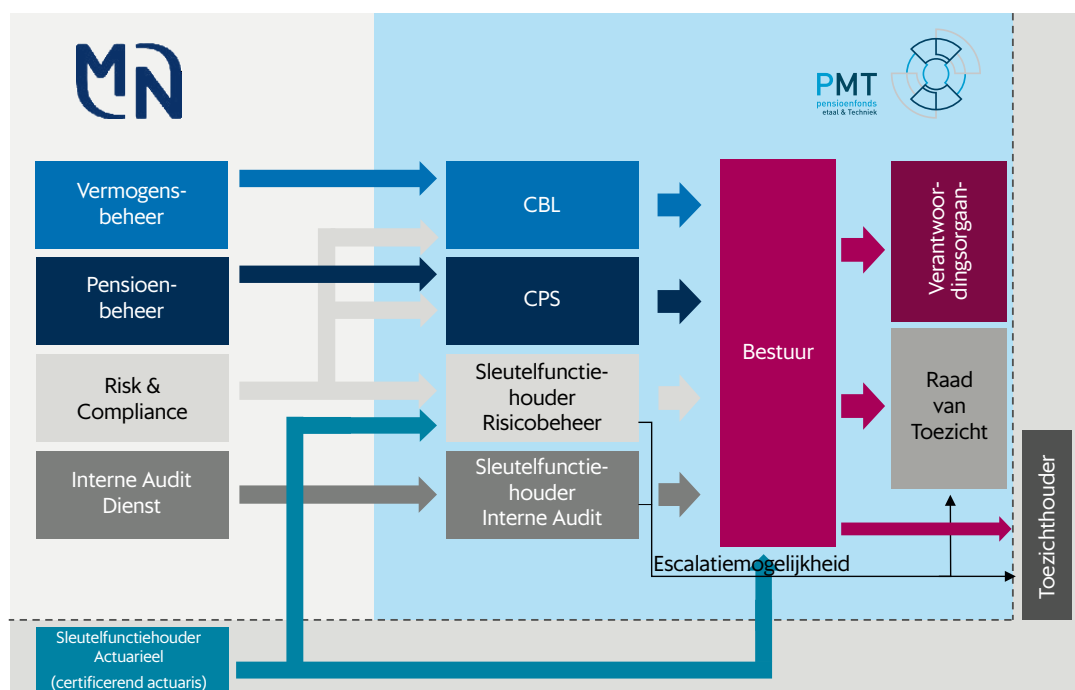
- De ontwikkeling van de inherente risico's
Een ontwikkeling in de oorzaken of gevolgen van een risico kan betekenen dat de risicoreactie en/of beheersmaatregelen aangepast dienen te worden. Daarnaast zijn er gebeurtenissen gedefinieerd die een herbeoordeling van een risicocategorie(n) afdwingen. Het signaleren van dergelijke gebeurtenissen of ontwikkelingen zijn onderdeel van de risicomonitoring.
- De werking van de beheersmaatregelen
Indien risico's gemitigeerd worden door beheersmaatregelen is het van belang om vast te stellen of deze maatregelen ook effectief werken. Indien dit niet het geval is wordt het risico niet gemitigeerd en kan (al dan niet tijdelijk) een andere risicoreactie noodzakelijk zijn dan wel dienen extra maatregelen getroffen worden.
- Incidenten registratie en analyse
Incidenten kunnen een indicatie zijn dat beheersmaatregelen niet werken, risico's niet onderkend zijn dan wel de effectiviteit van beheersmaatregelen beperkt is. Het tijdig signaleren en analyseren van incidenten acht PMT dan ook van groot belang. Hiertoe heeft PMT een incidentmanagementprocedure ingericht.

Stap 3: Analyse en Rapporteren

De uitkomsten van de monitoringsactiviteiten worden geanalyseerd door de risico-eigenaar en gerapporteerd aan het bestuur.

Ten aanzien van de uitbestede activiteiten worden diverse rapportages ontvangen van MN en in de toekomst van PGGM. De commissies analyseren deze rapportages en sturen bij waar nodig. De 1e lijns commissies rapporteren aan het bestuur over de risico's waarvan zij eigenaar zijn. De 2e en 3e lijn rapporteren vanuit hun eigen onafhankelijke rol aan het bestuur en beoordelen in dit kader indien relevant de rapportages van de 1e lijns commissies en de rapportages van MN en PGGM.

De rapportagelijnen kunnen als volgt schematische worden weergegeven.

De verantwoordelijkheden ten aanzien van de risicorapportages binnen PMT zijn als volgt:

- De commissies verantwoordelijk voor de primaire processen van PMT verstrekken periodieke rapportages op basis van de uitgevoerde monitoringsactiviteiten aan het bestuur.

Stap 4: Bijsturen

De uitkomsten van de monitoringsactiviteiten kunnen aanleiding zijn om bij te sturen. De 1e lijn is primair verantwoordelijk voor het bijsturen indien daar aanleiding toe is. De risicomanagement functie beoordeelt de monitoring door de 1e lijn, de toereikendheid van de bijsturing en het tijdig uitvoeren van eventuele bijsturingsacties. Waar nodig kan de Interne Audit functie een opdracht geven om de implementatie van acties onafhankelijk vast te stellen.

9.5 Integriteitsbeleid, belangenverstrengeling en gedragscode

Integriteitsbeleid

Ter voorkoming van belangenconflicten en van misbruik en oneigenlijk gebruik van de bij het pensioenfonds aanwezige informatie heeft het pensioenfonds onder meer integriteitsbeleid opgesteld. Het integriteitsbeleid is gericht op het beperken van integriteitsrisico's. Integriteitsrisico's worden omschreven als het risico van aantasting van de integriteit en daarmee van de reputatie van PMT als gevolg van het niet naleven van die ethische standaarden en toezichtwet- en regelgeving die van toepassing zijn op relaties met onze deelnemers, markten en/of toezichthoudende instanties.

Om de integriteitsrisico's die het fonds loopt in kaart te brengen en om deze te beheersen wordt, conform het integriteitsbeleid, periodiek een risicoanalyse opgesteld die bestaat uit de volgende drie onderdelen:

- Een Systematische Risico Analyse Integriteit (SIRA): deze risicoanalyse bevat verschillende risico scenario's en de ter mitigatie van deze risico's getroffen beheersmaatregelen. De SIRA van het fonds steunt op de SIRA van MN voor de risico's die zich bij MN kunnen voordoen.
- Een analyse van de SIRA van MN ten opzichte van de SIRA van PMT. Specifiek aandachtspunt hierbij is de hoogte van de risicobereidheid van MN. Deze mag in principe niet hoger zijn dan de risicobereidheid van PMT.
- Naast deze beide risicoanalyses verkrijgt PMT onder meer zekerheid over de naleving van de beheersmaatregelen die MN heeft getroffen om de integriteitsrisico's te beheersen via:
  - Het compliance monitoringsprogramma PMT. Hierin is tevens opgenomen welke monitoringsactiviteiten MN uitvoert in het kader van integriteitsrisico's.
  - T-rapportage Compliance van de externe compliance officer van PMT. Hierin wordt onder meer gerapporteerd over de uitkomsten van de uitgevoerde monitoringswerkzaamheden.
  - De MN kwartaalrapportage Risk & Compliance. Hierin rapporteert de Compliance afdeling van MN ondermeer over de uitkomsten van de uitgevoerde monitoringsactiviteiten op de beheersing van de integriteitsrisico's van MN.
  - Verklaring Integriteit MN: in deze verklaring wordt beschreven wat MN in het voorgaande jaar heeft ondernomen om integriteitsrisico's tegen te gaan, dan wel te beheersen.

De hierboven vermelde rapportages worden in het algemeen bestuur besproken.

PMT dient de relevante risico's die dienstverlening aan deelnemers, werkgevers, externe vermogensbeheerders met zich meebrengt te beheersen. De negatieve consequenties als gevolg van het zaken doen met zakelijke relaties en/of cliënten over wie men onvoldoende informatie heeft, kunnen bijvoorbeeld in verband gebracht worden met de risico's van het betrokken raken bij witwassen, fraude of terrorismefinanciering. Aangezien PMT zijn dienstverlening heeft uitbesteed aan MN spelen deze zaken niet of nauwelijks direct bij PMT. Het bestuur stelt hiervoor wel beleid op. Het bestuur van PMT ziet er op toe dat MN onder meer maatregelen treft om witwassen, financiering van terrorisme en fraude te voorkomen en daarnaast de sanctiewetgeving naleeft. In de hierboven beschreven SIRAMN worden de risico's die PMT loopt door MN in kaart gebracht en worden de genomen en nog te nemen beheersmaatregelen beschreven. Daarnaast wordt in de hierboven beschreven rapportages verslag gedaan van de monitoringsactiviteiten en eventuele overige relevante ontwikkelingen.

Belangenverstrengeling

In het integriteitsbeleid van PMT is tevens beleid opgenomen hoe wordt omgegaan met belangenverstrengeling. PMT voert veel activiteiten uit. Door een combinatie van activiteiten kan een belangenconflict ontstaan tussen PMT en haar deelnemers en tussen PMT en de zakelijke relaties van het fonds. Tevens kan het bekend worden van gevoelige informatie elders binnen PMT de adequate werking van de markt schaden. In de Gedragscode van PMT zijn nadere bepalingen opgenomen die dit moeten voorkomen.

Om mogelijke (schijn van) belangenverstrengeling tegen te gaan worden van de verbonden personen van PMT dienen verbonden personen hun nevenfuncties en financiële zakelijke belangen te melden bij de compliance officer van PMT. Op de juistheid en volledigheid van deze meldingen worden conform het compliance programma periodiek monitoringsactiviteiten uitgevoerd.

Gedragscode

De Gedragscode maakt onderdeel uit van het integriteitsbeleid. De Gedragscode geldt voor alle verbonden personen, waaronder de bestuursleden, de directeur, de medewerkers van het bestuursbureau, de leden van het verantwoordingsorgaan en de leden van de raad van toezicht. De code omvat gedragsregels die moeten waarborgen dat (de schijn van) vermenging van zakelijke en privé-belangen wordt voorkomen. De Gedragscode bevat daarnaast regels ten aanzien van onder meer geheimhouding, privé beleggingstransacties, relatiegeschenken, onbetamelijk gedrag. PMT heeft een externe compliance officer aangesteld die belast is met het toezicht op de naleving van het integriteitsbeleid en de Gedragscode.

De Gedragscode, SIRA en het integriteitsbeleid worden minimaal jaarlijks beoordeeld en indien relevant aangepast. De herziene Gedragscode is door de het bestuur vastgesteld op 7 december 2023. De SIRA en het integriteitsbeleid volgen in Q1 2024.

Conform het compliance programma worden periodiek sessies om het integriteitsbewustzijn te verhogen en te actualiseren georganiseerd voor bestuur en overige verbonden personen.

9.6 Bevordering geschiktheid

Het bestuur van PMT zorgt ervoor dat het voldoet aan alle geschiktheidseisen die op basis van wet- en regelgeving door DNB en AFM worden gesteld. Geschiktheid bestaat uit de elementen deskundigheid, competenties en professioneel gedrag.

Het bestuur stelt geschiktheidsbeleid vast, waarin de eisen die aan de bestuursleden en andere medebelidsbepalers worden gesteld, zijn vastgelegd. Het geschiktheidsbeleid van PMT bestaat uit een geschiktheidsbeleidsplan, die het beleidskader voor de aankomende 3 tot 4 jaar schetst en een geschiktheidsjaarplan. Het geschiktheidsjaarplan bevat concrete acties gericht op de ontwikkelingen van de individuele bestuursleden en het bestuur als collectief. Het geschiktheidsjaarplan houdt verband met de jaarlijkse zelfevaluaties, individuele ontwikkelplannen van bestuursleden en individuele evaluatiegesprekken. Het geschiktheidsjaarplan wordt jaarlijks geactualiseerd.

Periodieke zelfevaluatie

Het bestuur ziet periodieke zelfevaluatie als een hulpmiddel om zijn bestuurlijk handelen te toetsen aan de eigen doelstellingen van PMT, de wettelijke eisen die aan pensioenfondsbesturen worden gesteld, en de door het bestuur onderschreven Code Pensioenfondsen. Het bestuur evalueert periodiek het functioneren van het bestuur als collectief en van de individuele bestuursleden. Dit doet het bestuur jaarlijks onder begeleiding van een externe deskundige. De evaluatie richt zich op geschiktheid: deskundigheid (kennis), bestuurlijke competenties, houding en professioneel gedrag. De uitkomsten worden vastgelegd en besproken in een bestuursbijeenkomst.

Daarnaast vinden er jaarlijks evaluatiegesprekken plaats tussen het dagelijks bestuur en de individuele bestuursleden. Het functioneren van het dagelijks bestuur wordt geëvalueerd door een delegatie van het bestuur, bestaande uit de voorzitters van de bestuurscommissies.

Ook de bestuurlijke commissies voeren jaarlijks een evaluatie over hun functioneren uit, evenals het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht.

9.7 Uitbesteding

PMT heeft een groot deel van haar kritische bedrijfsprocessen uitbesteed aan externe partijen. De uitvoering van het pensioenbeheer en het vermogensbeheer zijn uitbesteed aan MN. Naast de uitbesteding aan MN kent PMT nog een beperkt aantal uitbestedingen door het bestuursbureau, waaronder de kantoorautomatisering.

De uitbesteding aan externe partijen brengt voor PMT risico's met zich mee. Het bestuur heeft daarom beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met uitbesteding van haar bedrijfsprocessen. Dit beleid draagt bij aan het waarborgen van een beheerste en integere bedrijfsvoering door het bestuur van PMT. In het uitbestedingsbeleid staan de uitgangspunten en werkwijzen waarop PMT haar uitbesteding en de daaraan verbonden risico's stuurt en hanteert. Het uitbestedingsbeleid is voor het laatst gewijzigd op 27 september 2022.

Het uitbestedingsbeleid is aangescherpt met concrete uitbestedingsdoelstellingen en strategieprincipes en gaat uit van de gewijzigde governance binnen PMT, waarbij commissies Pensioenen en Beleggingen de monitoring en evaluatie van de uitbestedingen.

De volgende werkzaamheden worden expliciet niet uitbesteed, maar houdt het bestuur in eigen hand:

- taken en werkzaamheden van personen die het dagelijks beleid bepalen, daaronder mede verstaan het vaststellen van beleid en het afleggen van verantwoording over het gevoerde beleid; dit is verder uitgewerkt in het huishoudelijk reglement.
- het opstellen van en toezien op het strategisch beleid ten aanzien van vermogensbeheer;
- werkzaamheden waarvan uitbesteding de verantwoordelijkheid van de uitvoerder voor de organisatie en beheersing van bedrijfsprocessen en het toezicht daarop kan ondermijnen;
- indien de uitbesteding een belemmering kan vormen voor een adequaat toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Pensioenwet dan wel de Wet verplichte beroepspensioenregeling bepaalde.

Omdat het pensioenfonds zeer veel waarde hecht aan een zorgvuldige bedrijfsvoering inclusief de uitbestedingsketens is met MN afgesproken om te komen tot Aangepaste beheerscyclus met een expliciet uitbestedingskader, in control statement en SLA-proces.

10 Beleggingsbeleid

10.1 Doelstelling

De pensioendoelstelling van PMT valt uiteen in ten eerste de toezegging van een nominaal pensioen en ten tweede de ambitie van een waardevast pensioen. De doelstelling van het beleggingsbeleid is om voldoende rendement op het belegde vermogen te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een waardevast pensioen. Het beleggingsbeleid heeft een lange termijn horizon en wordt steeds bekeken met de verplichtingen als uitgangspunt.

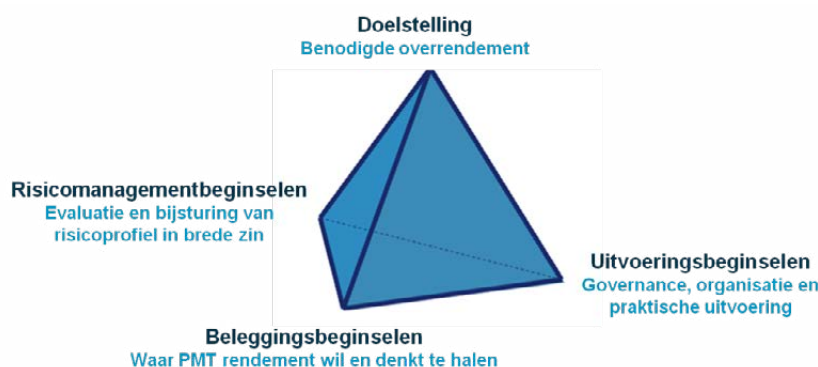
Benodigd overrendement

De doelstelling wordt concreet gemaakt in een benodigd lange termijn overrendement van 1,5% per jaar. Dit betekent dat het rendement op de beleggingen over de lange termijn jaarlijks gemiddeld 1,5% hoger moet zijn dan de marktwaardeverandering van de verplichtingen. Op de korte en middellange termijn kunnen hier grote fluctuaties in optreden. In het bijzonder over een periode van structurele rentedaling zal de doelstelling niet worden gehaald. Historisch gezien heeft PMT over een lange horizon een overrendement van 1,5% gerealiseerd. De eerste jaren kon het behaalde overrendement alleen worden aangewend voor herstel van de dekkingsgraad en de buffer. Wanneer de financiële positie verder verbetert, kan overrendement in toenemende mate ook bijdragen aan indexatie. Dit heeft geleid tot het toekennen van een toeslag in 2022 van 1,29% en per 1 januari 2023 van 4,2%.

PMT streeft naar een zo laag mogelijk risico voor het realiseren van de doelstelling van het beoogde overrendement, waarbij gekeken wordt naar (een combinatie van) verschillende vormen van risico, zoals economische, financiële en marktrisico's, implementatierisico's, premierisico's etc.

10.2 Beginselen

Bij het beleggingsbeleid staat het wettelijk verankerde 'prudent person principe' centraal. Dit principe komt kort gezegd erop neer dat het vermogen van pensioengerechtigden zorgvuldig en in het belang van alle belanghebbenden (pensioengerechtigden, deelnemers en gewezen deelnemers) moet worden belegd. Het prudent person principe berust op de volgende piramide. Bovenaan staat de doelstelling die wordt gevormd door het benodigde overrendement.

Om de doelstelling te realiseren wordt de manier waarop PMT belegt vervolgens gekaderd via drie typen beginselen:

- **Beleggingsbeginselen:** in de beleggingsbeginselen (ook wel investment beliefs genoemd) wordt vastgelegd waar PMT rendement wil en denkt te kunnen halen. Het zijn de overtuigingen die PMT hanteert over de werking van de economie en financiële markten.
- **Uitvoeringsbeginselen:** de uitvoeringsbeginselen (ook wel policy beliefs genoemd) leggen de governance, organisatie en praktische uitvoering van het beleggingsproces vast.
- **Risicomanagementbeginselen:** in de risicomanagementbeginselen wordt de werkwijze rond het evalueren en bijsturen van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille vastgelegd.

De uitwerking van de beginselen ligt vast in het Strategisch Beleggingskader 2023-2025 (december 2022, zie bijlage 6).

10.3 Het strategisch beleggingsbeleid

De strategische beleggingsmix van PMT is opgebouwd rond de volgende elementen:

- Voor het behalen van de doelstelling heeft PMT een lange termijn overrendement van 1,5% benodigd. PMT heeft vanaf 1967 een gemiddeld jaarlijks overrendement van ongeveer 2,0% gehaald.
- Vanwege de financiële positie werden gerealiseerde overrendementen de laatste jaren vooral aangewend voor het herstel van de dekkingsgraad en voor een stukje financiering van de jaarinkoop (wegens de lage premiedekkingsgraad).
- In 2022 ziet de wereld er anders uit door de gestegen rente, waardoor medio juni 2022 indexatie weer tot de mogelijkheden behoort. In 2022 heeft het bestuur de onderbouwing van de 1,5% beoordeeld en herbevestigd tot de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. De argumenten hiervoor zijn dat de overrendementsdoelstelling van 1,5% op lange termijn passend is, gegeven het huidige FTK. De overrendementsdoelstelling zou eigenlijk hoger moeten liggen, zodat de pensioenen mee kunnen bewegen met de hoge inflatie, maar het huidige risicoprofiel van de beleggingsportefeuille mag niet verder vergroot worden onder het huidige FTK (kans op een dekkingsgraad <95% ligt tussen de 10% en 40% tot de overgang naar een het nieuwe pensioenstelsel).
- Het lange termijn overrendement voor een gespreide returnportefeuille bedraagt ca. 3%. PMT kiest voor een 42,5%-57,5% strategische verhouding tussen matching- en returnportefeuille en een strategische renteafdekking van 60% op marktwaarde. Deze strategische mix leidt tot een passend risicoprofiel gegeven de ambitie en de financiële positie van PMT. PMT heeft de korte termijn risico's afgewogen tegen de lange termijn opbrengsten en verdedigbaar gevonden.
- Het wereldbeeld is bepalend voor de pensioenresultaten. PMT kiest niet voor bescherming tegen een negatief wereldbeeld met behulp van opties, omdat de benodigde premie de uitruil tussen de kans op en omvang van voorwaardelijke en onvoorwaardelijke kortingen doet verslechteren.
- PMT richt de matchingportefeuille in op een overrendement van ca. 0%.
- PMT richt de returnportefeuille in op een benodigd overrendement van 3%. PMT kiest in de returnportefeuille voor strategische wegingen voor de clusters Onroerend goed, Hoogrentende waarden en Aandelen van resp. 12,5%, 15% en 30% op totaalniveau. Deze clusters hebben verwachte lange termijn overrendementen van resp. 2,5%, 2% en 3%.

De strategische mix van PMT is:

Tabel

	Gewicht	Bandbreedte
Matchingportefeuille	42,5%	37,5% tot 47,5%
Renteafdekking (markt)	60%	57,5% tot 62,5%
Returnportefeuille	57,5%	52,5% tot 62,5%
Onroerend goed	12,5%	10% tot 15%
Hoogrentende waarden	15%	12,5% tot 17,5%
Aandelen	30%	25% tot 35%

Matchingportefeuille en renteafdekking

Het doel van de matchingportefeuille is het repliceren van de waardeverandering van de verplichtingen. Dit moet gebeuren tegen een zo laag mogelijk risico in brede zin en op een efficiënte wijze. PMT stelt geen strategische gewichten vast voor de onderliggende beleggingsproducten in de matchingportefeuille. PMT heeft gekozen voor een strategische renteafdekking van 60% op basis van marktrente.

Vanwege het doel van de matchingportefeuille (het volgen van het rendement op de verplichtingen) moet deze na afdekking voor 100% uit euro exposure bestaan.

Returnportefeuille

Het doel van de returnportefeuille is het genereren van overrendement ten opzichte van de verplichtingen om op totaalniveau de overrendementsdoelstelling te kunnen behalen. In de returnportefeuille worden drie clusters onderscheiden: onroerend goed, hoogrentende waarden en aandelen. PMT stelt kenmerken, eisen en limieten vast voor de vermogensclusters.

Als onderdeel van de clusterkenmerken is ook de gewenste valuta-afdekking vastgelegd:

- Onroerende goed cluster: na afdekking moet het cluster voor 90%-100% uit euro exposure bestaan
- Hoogrentende waarden cluster: na afdekking moet het cluster tussen de 75% en 100% uit euro exposure bestaan
- Aandelen cluster: na afdekking moet het cluster tussen de 50% en 100% uit euro exposure bestaan.

De daadwerkelijke beoogde hoogte van de valuta-afdekking wordt jaarlijks in het beleggingsplan vastgesteld.

Voor de GBP en JPY wordt vanuit de beleggingsbeginselen en het strategisch beleggingsbeleid uitgegaan van volledige afdekking. In de onderstaande tabel wordt weergegeven hoe de afdekking van de grote valuta wordt ingesteld voor 2024.

Valuta	Vanuit beginselen	Vanuit efficiënt ptf beheer	Vanuit risicobeheersing	Strategische bandbreedte
USD	100%	100%	75%	50% - 100%
GBP, JPY	100%	100%	100%	100%
Overig DM	100%	0%	0%	0%
EM valuta	0%	0%	0%	0%

Sturing en governance van de vijf beleggingsniveaus

PMT legt voor elk van de vijf beleggingsniveaus de wijze van sturing en governance vast. PMT ziet een gestructureerde aansturing van de portefeuille als een goede manier om complexiteit te beheersen en te zorgen dat op elk niveau de juiste onderwerpen aan de orde zijn, waardoor een heldere verdeling van verantwoordelijkheden ontstaat. In het portefeuille-evaluatiebeleid zijn nadere afspraken over de werking vastgelegd.

Omdat voorspelling van kortere termijn marktbevingen geen geschikte basis vormt voor prudent beleggingsbeleid, ziet PMT af van tactisch beleid.

Vertaling naar staten en strategisch VEV

Ten behoeve van de strategische normportefeuille in de staten naar DNB en de bepaling van het strategisch VEV wordt waar mogelijk aangesloten bij de strategische mix zoals opgenomen in deze ABTN. Waar onderliggende verdelingen niet in de strategische mix zijn vastgesteld, wordt de onderliggende verdeling binnen een categorie geschaald op basis van de feitelijke onderlinge verdeling in de portefeuille.

Indien er op enig moment additionele besluitvorming plaatsvindt over de strategische invulling van beleggingscategorieën, wordt dit verwerkt in de strategische beleggingsmix. Bandbreedten op onderliggende niveaus worden bepaald in lijn met de aanwijzingen vanuit DNB, tenzij expliciet anders vastgesteld door PMT.

De invulling van het beleggingsbeleid van PMT is – conform de beleggingsbeginselen – niet afhankelijk van de hoogte van de rente. Een verandering van de rente leidt dan ook niet tot een verandering van de strategische samenstelling van de portefeuille. Deze keuze is van belang bij de vergelijking van het feitelijke VEV met het strategische VEV. Het feit dat de strategische portefeuille onafhankelijk is van de rente betekent immers dat het strategische VEV voor PMT meebeweegt met de rente. Het feitelijke VEV wordt vergeleken met het strategische VEV bij de actuele stand van de rente.

Het feitelijke VEV mag afwijken van het strategische VEV net zoals de feitelijke portefeuille binnen vastgestelde bandbreedten mag afwijken van de strategische portefeuille. De toegestane bandbreedte rondom het strategische VEV wordt bepaald door:

- Bandbreedte rond de matching- en returnportefeuille van 5%-punt
- Bandbreedte rond de (marktwaarde) renteafdekking van 2,5%-punt
- Bandbreedte rond het aandelencluster van 5%-punt op totaalniveau
- Bandbreedte voor toegestane vreemde valuta exposure per cluster
- Bandbreedtes voor producten binnen de matchingportefeuille
- Bandbreedtes voor productinvulling binnen de clusters in de returnportefeuille

Bij een invulling van de feitelijke portefeuille op de uitersten van bovengenoemde bandbreedtes resulteert een afwijking van het strategisch VEV van iets meer dan twee procentpunt. Uit deze analyse volgt dat het VEV van de feitelijke portefeuille van PMT zich moet bevinden binnen twee procentpunt ten opzichte van het strategisch VEV bij de actuele stand van de rente.

10.4 Uitvoering vermogensbeheer

Het Bestuur is het eindverantwoordelijke orgaan voor de strategische en beleidsmatige beslissingen op beleggingsgebied (niveau 1 en 2 van het strategisch beleggingskader 2023-2025). De CBL is gemandateerd om op lagere niveaus (met name niveau 3) zelf beslissingen op het gebied van beleggingsbeleid te nemen. De CBL heeft op daaronder liggende niveaus bepaalde besluitvorming aan het bestuursbureau gemandateerd. Voorbereiding voor bestuurlijke besluitvorming wordt voorbereid door het Fiduciair Platform PMT (FPP), waarin het bestuursbureau en de fiduciair manager MN samenwerken. Echter, het bestuursbureau van PMT blijft verantwoordelijk voor de voorgelegde vergaderstukken aan de CBL en het bestuur. Het vastgestelde beleid wordt uitgevoerd door MN en door specifiek geselecteerde gespecialiseerde (externe) vermogensbeheerders. De governance van de uitvoering van het vermogensbeheer is naast de bepalingen van het Huishoudelijk Reglement nader uitgewerkt in de uitvoeringsbeginselen van het Strategisch beleggingskader 2023-2025.

In bijlage 3 van deze ABTN wordt een overzicht verschaft van de normportefeuille, de benchmarks en de verdeling naar valuta/regio's.

10.5 Waarderingsgrondslagen

Alle beleggingen worden gewaardeerd op basis van de actuele waarde. Ten aanzien van de gehanteerde waarderingsmethodiek ontvangt PMT jaarlijks een waarderingshandboek van de uitvoeringsorganisatie MN.

11 Communicatiebeleid

11.1 Strategische ambities

Uit de missie en visie van PMT vloeien de strategische ambities voort, zoals deze in 2022 zijn herijkt. Het vertrekpunt van de communicatie zijn de twee strategische ambities – ‘laagdrempelig en betrokken’ en ‘proactief en zichtbaar’- met inachtneming van de wet op de pensioencommunicatie. Hierbij dient de communicatie correct, duidelijk en evenwichtig te zijn. De uitwerking van deze ambities is dat we als PMT persoonlijke, toegankelijke en relevante informatie willen bieden aan haar deelnemers en in open dialoog willen zijn met deelnemers, werkgevers en de samenleving.

We willen het pensioenbewustzijn verhogen. Pensioen is een belangrijke arbeidsvoorwaarde die inkomenszekerheid biedt na het werkzame leven en daardoor ook keuzes biedt. Wij zetten ons dagelijks in om een zo goed mogelijk pensioen collectief te realiseren en het belang van onze deelnemers, gepensioneerden en werkgevers staat bij ons altijd voorop. Belangrijke levensgebeurtenissen kunnen van invloed zijn op deze inkomenszekerheid. Wij willen graag dat mensen bewuste keuzes maken. Wij bieden met een gesegmenteerde aanpak -door efficiënt gebruik van data- dan ook hiervoor alle benodigde informatie en (keuze) begeleiding aan en we kijken voor technologische vernieuwingen over de grenzen van PMT heen. We zorgen voor dienstverlening die zowel digitaal als persoonlijk is, waarbij wij maatwerk bieden gericht op de persoonlijke situatie.

Wij willen tijdens deze contacten de tevredenheid van onze deelnemers, gepensioneerden en werkgevers continu verbeteren. Dit doen wij door het bieden van gemak, snelheid en ontzorging door optimalisatie en digitalisering van alle processen. En met extra (persoonlijke) aandacht voor die momenten waar we waarde kunnen toevoegen. Met dit alles willen we werken aan het vertrouwen in PMT van deelnemers, gepensioneerden en werkgevers. Want: **“PMT: wij zijn er voor u”**

PMT heeft de afgelopen jaren gekozen voor een proactief persbeleid. Dit heeft geleid tot betere zichtbaarheid van het fonds en op onderwerpen gezorgd voor een beter imago. Deelnemers geven aan te verwachten dat wij zichtbaar hun belangen behartigen. Dit positieve beeld willen we blijven behouden en verbeteren door onze doelgroepen bij elke contact een positieve beleving te geven.

11.2 Strategische doelstellingen

Voor het realiseren van deze strategische ambities zijn in 2022 de doelen opnieuw bepaald.

De strategische doelen voor de ambitie laagdrempelig en betrokken

- De werkgevers, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden waarderen de dienstverlening en zijn tevreden. Zij ervaren optimale klantbediening en worden ontzorgd.
- De werkgevers, (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden weten PMT gemakkelijk te vinden en regelen de pensioenzaken makkelijk via het voorkeurskanaal.
- (Gewezen) deelnemers maken de voor hen passende pensioenkeuze en zij ervaren een goede keuzebegeleiding

De strategische doelen voor de ambitie proactief en zichtbaar zijn:

- De achterban vindt dat PMT zich voldoende proactief profileert
- De achterban vindt dat zij goed en adequaat geïnformeerd zijn over pensioenonderwerpen en hebben hierdoor handelingsperspectief
- De achterban vindt dat PMT zich goed verplaatst in onderwerpen die spelen in de sector en gaat daarover de dialoog aan.
- PMT is en blijft betrouwbaar voor de achterban.

De strategische doelen worden continu gemeten worden via een onderzoek onder de deelnemers, de gepensioneerden en de werkgevers met gekwantificeerde doelstellingen. In 2023 is de nulmeting uitgevoerd.

11.3 Communicatiebeleidskader

De strategische ambities en doelen, samen met de uitkomsten van onderzoek naar de ambities zijn richtinggevend voor het communicatiebeleidskader en worden jaarlijks doorvertaald naar het jaarplan. Hierin zijn de strategische doelstellingen vertaald naar communicatiedoelen en uitgewerkt op tactisch niveau: de beschrijving van activiteiten, middelen, en doelgroepen.

Communicatiedoelen

- De deelnemers, gepensioneerden en werkgevers zijn tevreden over de communicatie en waarderen onze dienstverlening.
- Deelnemers zijn goed geïnformeerd over hun pensioen, de invloed van life events op hun pensioen en de verschillende pensioenkeuzes die er zijn.
- Het verhogen van het effectief bereik van de doelgroepen; o.a. door het aantal e-mailadressen te verhogen.
- De deelnemers, gepensioneerden en werkgevers hebben vertrouwen in PMT en ervaren dat hun pensioen in goede handen is bij PMT.

Te hanteren strategie

Door de komende jaren in te zetten op verdere digitalisering en interactieve communicatiemethodieken waarbij we de deelnemers en werkgevers persoonlijk, individueel en toegankelijk kunnen helpen met informatie over de mogelijkheden die er zijn voor hun pensioen. We willen als PMT laagdrempelig en betrokken zijn om zo te bouwen aan een positief imago en reputatie.

12 Bijlagen

Bijlage 1: Actuele gegevens in het jaar 2023 en 2024

Tabel

	2023	2024
Franchise	€ 16.322	€ 17.545
Salarisgrens	€ 86.202	€ 89.382
Maximum salaris	€ 114.866	€ 137.800
Eerst mogelijke pensioeningangleeftijd - actieve deelnemers - gewezen deelnemers	10 jaar voor AOW-datum	10 jaar voor AOW-datum
Doorsneepremie tot salarisgrens	27,98% van de pensioengrondslag tot salarisgrens	27,98% van de pensioengrondslag tot salarisgrens
Premie boven salarisgrens tot maximum salaris (vrijwillige regeling) afhankelijk van laag of hoog opbouw%	Via premiestaffels Laag opbouw%: 1,42% Hoog opbouw%: 1,76%	Via premiestaffels Laag opbouw%: 1,655% Hoog opbouw%: 1,875%
Minimaal eigen vermogen (MEV)	4,3% van de VPV	4,3% van de VPV

Tabel

Vereist eigen vermogen (strategisch)	per 31 december 2022
S1 Renterisico (inclusief inflatie)	3.788 mln. Euro
S2 Aandelenrisico	10.012 mln. Euro
S3 Valutarisico	2.070 mln. Euro
S4 Grondstoffenrisico	- mln. Euro
S5 Kredietrisico	3.693 mln. Euro
S6 Verzekeringstechnisch risico	1.936 mln. Euro
S7 Liquiditeitsrisico	- mln. Euro
S8 Concentratierisico	- mln. Euro
S9 Operationeel risico	- mln. Euro
S10 Actief Beheer risico	- mln. Euro
Totaal	21.499 mln. Euro
Diversificatie effect	-6.844 mln. Euro
Vereist eigen vermogen (na iteratie):	14.655 mln. Euro
Vereist eigen vermogen:	20,8% van de VPV

Bijlage 2: Financieel Crisisplan (versie september 2019)

Documentbeheer en goedkeuring

Versiebeheer

Versie	Auteur	Datum	Revisie
0.1		30-6-2015	Crisisplan 2015 bij ABTN 2015, met verwerking opmerkingen bestuursvergadering 30-6-2015
0.2		18-09-2019	Update bijlage bij de ABTN 2019, zoals vastgesteld in bestuursvergadering op 2 juli 2019
0.3		26-9-2019	Definitieve versie, inhoudsopgave aangepast en Communicatieplan iets aangepast n.a.v. opmerking bestuur 24-9
0.4			
0.5			

Evaluatieproces

Het Financiële Crisisplan wordt ieder jaar bekeken naar aanleiding van de actualisatie van de ABTN, waarvan het plan onderdeel uitmaakt. Hierbij wordt uiteraard ook rekening gehouden met ervaringen die opgedaan zijn bij de uitvoering van het plan. De laatste versie van het Financiële crisisplan dateert van 30 juni 2015.

Bij de vaststelling van de ABTN 2019 (vastgesteld in de bestuursvergadering van 2 juli 2019) is vermeld dat er in 2019 een update van het Financieel crisisplan plaatsvindt dat als nieuwe bijlage zal worden toegevoegd aan de ABTN en dat ook als afzonderlijk document (samen met het crisis communicatieplan) aan het bestuur wordt voorgelegd.

Om de drie jaar zal het plan uitgebreider worden geanalyseerd en wordt bekeken of verdere aanpassingen noodzakelijk zijn.

Inhoudsopgave

Inleiding

1	Financiële positie en beleidskader	50
1.1	Inleiding	50
1.2	Uitgangspunt: Financiële positie PMT	50
1.3	Beleid pensioenregeling 2015 - 2019	51
2	Stress en risicoscenario's: vast onderdeel van de portefeuille evaluatie	54
3	Mogelijke beleidsmaatregelen	56
3.1	Afwegingskader voor maatregelen	58
3.2	Effecten van verschillende maatregelen	61
4	Kritische omstandigheden	64
5	Stappen bij in werking stellen crisisplan & crisisdreiging	66
6	Crisisteam	67
7	Communicatie	68
	Bijlage 1. Communicatieplan Verlagen pensioenen 2020	69
1	Uitgangspunten en doelen van de communicatie	71
1.1	De omgeving	72
1.2	Wat hebben we geleerd van eerdere verlagingen?	72
2	Doelgroepen	73
2.1	Primaire doelgroepen	73
2.2	Secundaire doelgroepen	74
2.3	Tertiaire doelgroepen	74
3	Reputatie en kernboodschappen	75
3.1	Kernboodschappen	75
3.2	Van informeren naar communiceren	76
4	Organisatie en borging	79
4.1	Werkgroep communicatie verlagen	79
4.2	Productie aanvullende middelen	79

Inleiding

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Metaal & Techniek (hierna: PMT) beschrijft in dit financiële crisisplan kaders waarnaar het in een crisissituatie handelt en – indien nodig – tot afgewogen maatregelen komt.

Omdat de oorsprong en het tijdstip van mogelijke (financiële) crisissituaties zeer divers kunnen zijn en een nieuwe crisis vaak uit een nog onbekende hoek kan komen, is de opzet van het crisisplan bewust breed gehouden. Naast dit financiële crisisplan zal ook worden gewerkt aan een breder crisisplan, dat naast financiële crises ook andere crisissituaties in kaart brengt en daarvoor een plan van aanpak opstelt.

Het financiële crisisplan¹ omvat analyse- en beoordelingskaders. Dit crisisplan is geen restrictief, geautomatiseerd draaiboek. Een crisisplan moet vooral ook openstaan voor ‘*unknown, unknowns*’². Dit geldt zowel voor het in werking stellen van het plan, alsook voor de (volgorde van de) te nemen maatregelen.

Hierdoor verschilt het crisisplan duidelijk van een herstelplan. Een herstelplan is uitsluitend gericht op het weer op peil brengen van de dekkingsgraad, in lijn met alle regels en voorwaarden die hieraan worden gesteld. Een crisisplan moet juist ook op situaties zijn gericht vóór een mogelijke onderdekking/ herstelperiode, met onder andere het doel om onderdekking/herstelperiodes te voorkomen en zo veel mogelijk te beperken. Echter, omdat PMT - op het moment van opstellen van het plan – in een situatie verkeert dat de kans op een onvoorwaardelijke verlaging in 2020 groot is, vormt dit een mogelijk belangrijke aanleiding voor het in werking treden van het crisisplan.

Dit crisisplan geeft vooral aan in welke situaties of onder welke kritische omstandigheden:

- Het bestuur moet beoordelen of het crisisplan in werking treedt.
- Hoe de in werking stelling plaatsvindt en wie het crisis team vormen;
- Volgens welke principes en kaders een mix van maatregelen tot stand zal komen, die voldoet aan een evenwichtige belangenafweging;
- Welke effecten een bepaalde mix van mogelijke maatregelen met zich mee brengt;
- Hoe het bestuur de maatregelen communiceert.

Hiernaast wordt beschreven:

- Hoe het financiële uitgangspunt wordt bepaald;
- Welke scenario-analyses gebruikt worden om inzicht in extreme risico's te krijgen;
- Welke mogelijke maatregelen het bestuur ter beschikking heeft om bij te sturen;
- Hoe de vinger aan de pols wordt gehouden, om zo snel mogelijk een crisissituatie te herkennen en hierop te reageren.

1. Waar verder in het stuk wordt gesproken over 'crisisplan' wordt specifiek bedoeld op financieel crisisplan

2. Former United States Secretary of Defense Donald Rumsfeld: "There are known knowns; there are things we know we know. We also know there are known unknowns; that is to say we know there are some things we do not know. But there are also unknown unknowns – the ones we don't know we don't know."

Financiële positie en beleidskader

1.1 Inleiding

In een crisissituatie vormen de financiële positie en het actuele beleid samen het uitgangspunt voor eventueel te treffen maatregelen. Bij het begin van een crisissituatie dient het uitgangspunt altijd duidelijk beschreven te worden, zodat het effect van een mogelijke mix van maatregelen tegen dit uitgangspunt kan worden afgezet. In deze paragraaf worden als voorbeeld de belangrijkste kenmerken van de financiële positie en het beleid ultimo 2018 weergegeven. Bij het begin van een crisissituatie zullen deze kenmerken aangepast worden conform de meest actuele stand. Gedurende een crisis zal de financiële positie regelmatig worden bijgehouden om op basis van zo actueel mogelijke informatie te kunnen beslissen en om effecten van al genomen beslissingen op de financiële positie – bijvoorbeeld op het gebied van beleggingen – te monitoren.

1.2 Uitgangspunt: Financiële positie PMT

De financiële positie van PMT kan worden beschreven aan de hand van enkele kerngetallen. Hieronder worden de betreffende kerngetallen weergegeven op basis van de stand van 31 december 2018:

Actuele dekkingsgraad: eind december 2018

- Totaal vermogen: 71.271 miljoen
- Totaal pensioenverplichtingen: 71.698 miljoen
- Beleidsdekkingsgraad 102,3% (gemiddelde van de laatste 12 maanden)
- Actuele Dekkingsgraad: 99,4%
- Vereist Eigen Vermogen (VEV) 119,5% (strategische beleggingsmix)³

Hoe verhoudt de financiële positie zich ten opzichte van het herstelplan

- Per 1 januari 2015 is het nieuwe FTK van kracht geworden.
- Er is onder het nieuwe FTK sprake van één herstelplan, waarin PMT moet aantonen binnen de daarvoor gekozen termijn (van maximaal 10 jaar) te herstellen tot tenminste het Vereist Eigen vermogen (VEV).
- PMT heeft vastgesteld dat zij per 1 januari 2019 niet beschikt over het VEV aan de hand van de beleidsdekkingsgraad per 31 december 2018 en het VEV per 1 januari 2019. De beleidsdekkingsgraad is lager dan het VEV (op basis van de strategische beleggingsmix). PMT bevindt zich hiermee in reservetekort en moet een herstelplan indienen.
- Uit het herstelplan 2019 kan worden geconcludeerd dat PMT binnen de gestelde termijn van 10 jaar herstelt uit reservetekort en dat er uitgaande van de gehanteerde veronderstellingen en de door DNB voorgeschreven methodiek op het moment van vaststellen van dit document geen voorwaardelijke korting hoeft te worden aangekondigd.
- Ieder jaar wordt op basis van de beleidsdekkingsgraad van eind december bepaald of PMT zich in reservetekort bevindt. Indien er sprake is van een reservetekort is, wordt een nieuw herstelplan opgesteld en zal worden bezien of herstel zonder kortingen mogelijk is.

3. Vastgesteld op basis van (RTS) 31 december 2018 conform Strategisch Beleggingsbeleid 2015 - 2020.

- Indien PMT zich 5 achtereenvolgende jaren per 31 december van het desbetreffende jaar in dekkingsstekort (BDG < 104,3) bevindt dan moet een onvoorwaardelijke korting worden doorgevoerd.
- Gelet op de financiële positie van het fonds per 31 augustus 2019 bestaat er een grote kans dat PMT naar de stand eind 2019 een onvoorwaardelijke verlaging moet doorvoeren in 2020. Naar aanleiding van het gesloten pensioenakkoord is de grens voor een door te voeren verlaging nu op 100% actuele dekkingsgraad gesteld.

1.3 Beleid pensioenregeling 2015 - 2019

Toeslagbeleid

- Ambitieniveau actieven en niet-actieven: prijsinflatie
- Conform de ABTN 2019 geldt de onderstaande tabel; voor specifieke uitwerking wordt hiernaar verwezen

Beleidsdekkingsgraad	Waarde*	Toeslag
<Toeslagdrempel 110%	110%	Geen toeslag
Tussen toeslagdrempel en Indexatiegrens	110%-123,7%	Lineaire interpolatie tussen 0% toeslag en volledige toeslagambitie
= Indexatiegrens	123,7%	Volledige toeslagambitie
>Indexatiegrens	>123,7%	Verhoging van de rechten met maximaal 1/3 van de Beleidsdekkingsgraad -/- indexatiegrens.

*In de tabel is de waarde per 31 december 2018 weergegeven.

Haalbaarheidstoets

- De consistentie van het toeslagbeleid wordt jaarlijks getoetst als onderdeel van de haalbaarheidstoets.
- Het bestuur besluit jaarlijks of en in hoeverre toeslagen worden verleend.

Dit is een leidraad: afhankelijk van de verwachte ontwikkelingen van de financiële positie kan het bestuur besluiten af te wijken van het model. Het toekennen van toeslagen is ten allen tijde voorwaardelijk.

Kortingsbeleid

In de ABTN 2019 is een passage opgenomen over het kortingsbeleid, waarbij wordt ingegaan op de onvoorwaardelijke en de voorwaardelijke korting.

Premiebeleid basisregeling (tot salarisgrens)

- De feitelijke premie is vastgelegd voor 5 jaar. Dit is vergelijkbaar met circa 14.1% van de salarissom
- De feitelijke premie moet kostendekkend zijn.
- Bij het vaststellen van de kostendekkende premie geldt vanaf 2016 dat wordt uitgegaan van een gedempte kostendekkende premie op basis van een verwacht reëel rendement van 2,5%. Dit is in beginsel voor 5 jaar vastgesteld (dus tot en met 2020).
- Premie-egalisatiedepot
- Aanvangsniveau van de reserve: € 0,-
- Instroom indien feitelijke premie > kostendekkende premie
- Het premie-egalisatiedepot vormt geen onderdeel van de dekkingsgraad.

- Wordt aangewend om verlagingen van het opbouwpercentage te voorkomen wanneer feitelijke premie < kostendekkende premie.
- Per eind maart 2018 heeft de Vakraad, op aangeven van het bestuur, besloten een groot deel van het premiedepot vrij te laten vallen ten gunste van de dekkingsgraad. Daarnaast is eind 2018 het overgebleven deel van het depot helemaal geleegd ten gunste van de dekkingsgraad.
Indien tegen einde van de looptijd van het pensioencontract het depot nog gelden omvat, kan het bestuur in overleg met de Vakraad besluiten om die gelden als onderdeel van een evenwichtige belangenbehartiging ook weer ten gunste van de dekkingsraad te laten vrijvallen.

Opbouw ouderdompensioen

- Maximaal gelijk aan het ambitieniveau van 1,875% van de pensioengrondslag tot de salarisgrens.

Beleggingsbeleid

Het te voeren beleggings- en afdekbeleid is vastgelegd in het strategische beleggingskader en de risicohouding. De belangrijkste kenmerken van het strategische beleggingsbeleid zijn:

De strategische beleggingsmix

	Gewicht	Bandbreedte
Matchingportefeuille	50%	45% tot 55%
Renteafdekking	50%	47,5% tot 52,5%
Returnportefeuille	50%	45% tot 55%
Onroerend goed	10%	n.v.t.
Hoogrentende waarden	10%	n.v.t.
Aandelen	30%	25% tot 35%

Overeenkomstig zijn missie en risicobeginselen kiest PMT voor een strategisch risicoprofiel van de beleggingen dat niet hoger is dan nodig voor het benodigde overrendement van 1,5%.

Het resulterende risicoprofiel van de beleggingsmix wordt duidelijk gedomineerd door het renterisico en het aandelenrisico (gemeten als balansrisico en onderdeel van de kwartaalrapportage Vermogensbeheer).

Matchingportefeuille en renteafdekking

Het doel van de matchingportefeuille is het repliceren van de waardeverandering van de verplichtingen. Dit moet gebeuren tegen zo laag mogelijk risico in brede zin en op een efficiënte wijze. PMT stelt geen strategische gewichten vast voor de onderliggende beleggingsproducten in de matchingportefeuille. PMT hanteert vanaf einde kwartaal 2 2019 een renteafdekking van 45% op basis van markttrentes (voorheen 40% op basis van markttrentes).

Vanwege het doel van de matchingportefeuille (het volgen van het rendement op de verplichtingen) worden alle vreemde valuta's volledig afgedekt.

Returnportefeuille

Het doel van de returnportefeuille is het genereren van overrendement ten opzichte van de verplichtingen om op totaalniveau de overrendementsdoelstelling te kunnen behalen. In de returnportefeuille worden drie clusters onderscheiden: onroerend goed, hoogrentende waarden en aandelen. PMT stelt kenmerken en eisen vast voor de vermogensclusters.

Binnen de valuta's in de returnportefeuille wordt onderscheid gemaakt tussen ontwikkelde en opkomende landen. Opkomende valuta's worden niet afgedekt. Ontwikkelde valuta's worden in beginsel afgedekt tenzij de omvang beperkt is of als een lagere afdekking risicoverlagend is.

2 Stress en risicoscenario's: vast onderdeel van de portefeuille evaluatie

Het portefeuille-evaluatiebeleid van PMT voorziet in (minimaal) vier maal per jaar een portefeuille-evaluatie in het Fiduciair Platform PMT, waarvan twee maal gevolgd door uitgebreidere bespreking in de CBL. Een vast onderdeel van de portefeuille evaluatie zijn risico (stress)scenarioanalyses die volgen uit de economische omgeving. Uitkomsten worden gebruikt om (staart)risico's te identificeren die tot een crisissituatie zouden kunnen leiden; hierbij wordt de kans van een scenario afgezet tegen het effect op de dekkingsgraad. De analyse van de uitkomsten leidt mogelijk tot het instellen van een aparte rapportage over de voorbereiding op een specifieke gebeurtenis (bijvoorbeeld de Brexit) of een aanpassing van het risicoprofiel via het beleggingsbeleid (bijvoorbeeld aanpassen van de renteafdekking)..

Naast de risicoanalyses per kwartaal als onderdeel van de portefeuille evaluatie worden ook stressscenario's in verschillende vorm, frequentie en intensiteit geanalyseerd en gerapporteerd:

- *Meer jaarlijks - uitgebreid*

Als onderdeel van een (strategische) ALM studie worden altijd meerdere (risico)scenario's gebruikt om de uitkomsten te beoordelen (bijvoorbeeld een scenario met een vlakke of dalende rente).

- *Ad-hoc*

Op wens van het bestuur, Verantwoordingsorgaan, Raad van Toezicht of toezichthouder (zoals de EIOPA stress tests).

3 Mogelijke beleidsmaatregelen

Dit hoofdstuk bevat een inventarisatie van de mogelijke beleidsmaatregelen op het gebied van premie- en indexatiebeleid. Het raamwerk op het gebied van beleggingen wordt apart toegelicht in hoofdstuk 4 ('Vinger aan de pols') en hoofdstuk 5 ('marktstress en niveaus van crisisdreiging').

Indexatie uitstellen of indexatieambitie verlagen

Het bestuur streeft er naar om de opgebouwde pensioenrechten van de actieve en de inactieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de hand van de prijsindex. Dit gebeurt conform de vastgestelde ambitie 'waardevast pensioen' en het geldende toeslagbeleid (onderdeel van de ABTN, zie ook paragraaf 1.3).

Voorwaarde voor het verlenen van de indexatie is een financieel gezonde positie. heeft het bestuur de discretionaire bevoegdheid om de hoogte van toeslagverlening in de indexatiestafel aan te passen.

Het niet verlenen van indexatie biedt in potentie veel herstelkracht en is ook onderdeel van het herstelplan van het fonds. Een mogelijke uitbreiding van deze maatregel betreft het niet op een later moment inhalen van indexatie-achterstanden. Het initiatief voor deze maatregel ligt bij het bestuur. Groepen die door deze maatregel worden geraakt:

- Actieve deelnemers
- Slapers
- Gepensioneerden

Gepensioneerden worden door deze maatregel direct geraakt in hun pensioenuitkering/ inkomen.

Extra verlaging opbouwpercentage ('naast de premiedepotmechaniek')

In de pensioenregeling is de hoogte van het opbouwpercentage vastgekoppeld aan de kostendekkende premie en de mechaniek van het premiedepot. Het opbouwpercentage voor ouderdomspensioen bedraagt nu maximaal 1,875% van pensioengrondslag tot de salarisgrens. Het partnerpensioen en het wezenpensioen zijn hier van afgeleid. Het bestuur kan additioneel overwegen om het opbouwpercentage verlagen zodat een besparing in de toekomst ontstaat. Dit betekent dat de besparing direct ter verbetering van de dekkingsgraad gaat (en niet naar het premiedepot). Het bestuur geeft hierover een advies aan de Vakraad, die hierover een besluit dient te nemen aangezien deze maatregel een wijziging van het pensioencontract betreft.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt:

- Actieve deelnemers

Deze groep wordt hierdoor niet direct geraakt ten aanzien van hun inkomen, maar wel in hun op te bouwen pensioen in de toekomst. Er is sprake van verlaagd uitgesteld inkomen, waarbij de gemiste opbouw in de toekomst niet kan worden ingehaald. Het verlagen van het opbouwpercentage treft vooral de actieve deelnemers met een relatief hoog inkomen, aangezien deze groep na pensionering een groter deel in de 2e pijler heeft opgebouwd, naast de AOW.

Overige tussentijdse wijzigingen van de regeling

Een wijziging van de regeling biedt veel verschillende mogelijkheden, hierbij kan gedacht worden aan:

- Het verhogen van de franchise;
- Het verlagen van de salariscgrens en/of het maximum salaris;
- Het additioneel verhogen van de premie als onderdeel van het wijzigen van de regeling (boven het in de BUO/pensioenregeling vastgestelde niveau);
- Opbouw van het (kapitaalgedekte deel van het) nabestaandenpensioen verlagen;
- Verhoging van de pensioenleeftijd;

Groepen die door deze maatregel worden geraakt:

- Actieve deelnemers
- Werkgevers

De actieve deelnemers worden bij deze maatregel het hardste getroffen. De werkgever wordt alleen getroffen bij een wijzigen van de regeling die ook een eventuele premieverhoging behelst. Het initiatief hiervoor ligt bij de Vakraad. Het bestuur kan de Vakraad hierover wel van advies voorzien waarbij het bestuur de evenwichtige belangenafweging zal betrekken in haar advies.

Bij deze maatregel geldt overigens dat de financiële positie (hoogte van de dekkingsgraad) niet direct wordt beïnvloed maar dat dit een maatregel is naar de toekomst toe in het kader van de (toekomstige) houdbaarheid van de regeling.

Verlagen van pensioenaanspraken

Een pensioenfonds kan de uitkeringen en opgebouwde pensioenaanspraken uitsluitend verlagen, als het niet mogelijk is om binnen de wettelijke termijnen uit een situatie van onderdekking of reservetekort te komen én als alle andere maatregelen zijn ingezet om het herstel te bespoedigen (artikel 134 PW). Het verlagen van de uitkeringen is dus een uiterste noodmaatregel en kan alleen ingezet worden om het benodigde herstel te bereiken.

Huidig wettelijk kader MVEV-verlaging

Op grond van artikel 140 PW dient een fonds onvoorwaardelijk te verlagen, als de beleidsdekkingsgraad 6 jaareinde achtereen lager is dan het minimaal vereist vermogen. In het huidige kader is de verlaging zodanig dat de dekkingsgraad na verlaging 104,3% is. Bij PME/PMT kan dit moment ultimo 2019 het geval zijn.

Huidig wettelijk kader VEV-verlaging

Op grond van artikel 138 PW dient een fonds een herstelplan op te stellen. Indien daaruit blijkt dat een fonds niet binnen de gestelde termijn van de herstelplanperiode (maximum 10 jaar) de VEV-grens bereikt en alle overige sturingsmiddelen, met uitzondering van het beleggingsbeleid, zijn ingezet, dan dient het fonds een VEV-verlaging uit te voeren (al dan niet gespreid). Alleen de VEV-verlaging van het eerste jaar wordt doorgevoerd, de overige verlagingen niet.

Principeakkoord en vervolg daarop

In het kader van het pensioenakkoord heeft Minister Koolmees in zijn brief op pagina 19 het volgende gemeld:
“Fondsen die al vijf jaar lang in onderdekking zitten en ook aan het eind van het jaar een dekkingsgraad onder de 100% hebben, zullen een onvoorwaardelijke korting moeten doorvoeren zodat ze weer op 100% uitkomen”.

Het is mogelijk om verschillende verlagingspercentages te hanteren voor verschillende groepen. Onderscheid kan gemaakt worden naar pensioensoorten en stakeholders. Het initiatief voor deze maatregel ligt bij het bestuur.

Besluitvorming rondom onvoorwaardelijke verlaging naar de stand per 31 december 2019

In de bestuursvergadering van 16 april 2019 zijn hierover de volgende zaken besloten door het bestuur:

- * Het bestuur besluit in geval van een verlaging eind 2019 geen differentiëren toe te passen in verlaging voor de verschillende categorieën deelnemers.
- * Het bestuur besluit de verlaging alleen voor de groep pensioengerechtigden gespreid door te voeren. De kosten hiervan, in de zin van een hoger verlagingspercentage dat gespreid wordt doorgevoerd, worden door alle deelnemers van PMT betaald. De actieven en slapers worden derhalve direct met dat (iets) hogere verlagingspercentage geconfronteerd.
- * Het bestuur besluit dat alleen voor de groep actieve deelnemers die al afspraken over pensionering hebben gemaakt en waarvan de pensioeningangsdatum voor 1 juli 2020 ligt een verlaging gespreid kan worden doorgevoerd.
- * Het bestuur besluit dat de actieve werknemers die kort na 1 juli 2020 met pensioen gaan en die op het moment van de eventuele verlaging al afspraken over hun pensionering hebben gemaakt, in de gelegenheid zullen worden gesteld om de gemaakte flexibiliseringsafspraken alsnog te wijzigen.

Groepen die door deze maatregel worden geraakt:

- Actieve deelnemers
- Slapers
- Gepensioneerden

Actieve deelnemers en slapers worden niet *direct* geraakt door deze maatregel, maar is er sprake van een lager uitgesteld inkomen. Gepensioneerden worden wel direct geraakt door deze maatregel.

Evenwichtige belangenafweging

Belangrijk bij de keuze tussen maatregelen is een evenwichtige belangenafweging. Hiervoor heeft PMT een apart afwegingskader opgesteld.

3.1 Afwegingskader voor maatregelen

De solidariteit tussen belanghebbenden is van groot belang voor bedrijfstakpensioenfonds, zoals de intergenerationale solidariteit. Dit geldt in het bijzonder voor de afweging van te nemen maatregelen in een crisissituatie.

De afweging en mate van doorvoerbaarheid is bij PMT ook afhankelijk van de CAO-partijen, die bijeenkomen in de Vakraad. De communicatie tussen het PMT crisisteam en de Vakraad is daarom van groot belang (zie ook paragraaf 6).

PMT onderscheidt de volgende belanghebbenden voor wie een evenwichtige belangenafweging inzichtelijk kan worden gemaakt:

- Actieve (jong): werkende in de sector onder een specifieke leeftijd
- Actieve (oud): werkende in de sector boven een specifieke leeftijd
- Slapers: voormalige werknemers die nu in een andere sector werken en hun pensioenaanspraken bij PMT hebben laten staan

- Gepensioneerde werknemers
- Werkgevers

PMT is zich ervan bewust dat onderscheid maken naar leeftijd bij actieve deelnemers niet mag leiden tot leeftijdsdiscriminatie bij het toepassen van maatregelen. De differentiatie vindt hier dan ook alleen plaats in het kader van de evenwichtige afweging van belangen.

Een belangrijke observatie hierbij is dat één specifieke maatregel vaak vooral één specifieke groep belanghebbenden treft. Zo treft bijvoorbeeld 'verlagen' vooral de groep gepensioneerden maar raakt 'het verlagen van opbouwpercentages' vooral jonge actieve deelnemers (met een lange toekomstige diensttijd). Dit betekent dat evenwichtige afweging altijd tot een mix van maatregelen moet leiden.

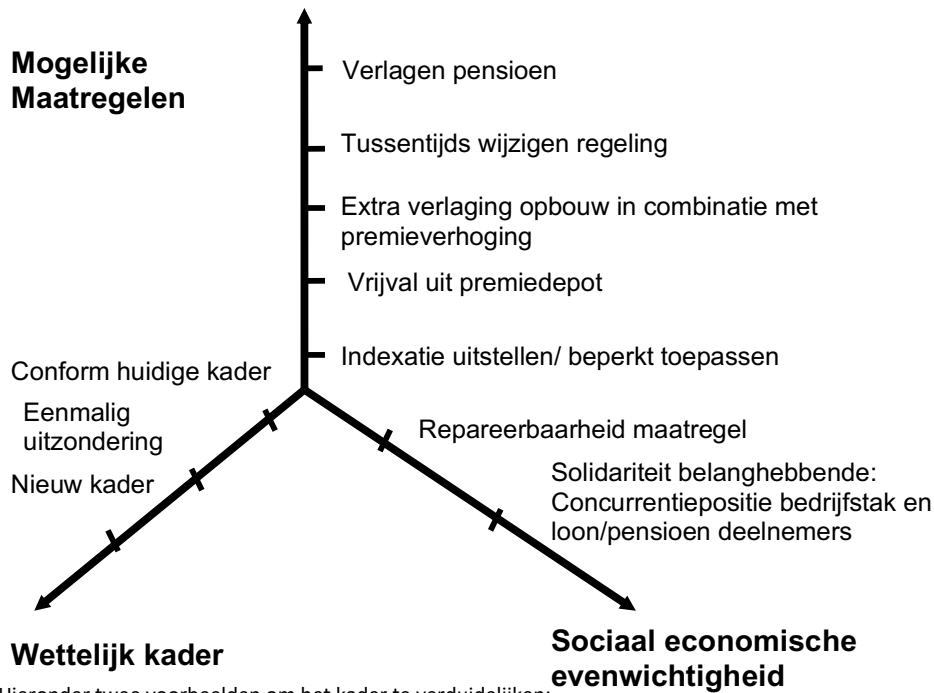
Evenwichtige belangenafweging is ook afhankelijk van een specifieke Ausgangssituatie bij een crisis en ook de weg naar het crisismoment toe, zo kan bijvoorbeeld een specifieke belangengroep al relatief meer bijdragen of meer geprofiteerd hebben vóór het crisismoment.

Hieruit heeft PMT de volgende principes afgeleid:

1. Evenwichtige belangenafweging leidt altijd tot een mix van maatregelen.
2. Mogelijke maatregelen moeten voldoen aan een sociaal-economische evenwichtigheid en het wettelijke kader.
3. De precieze invulling van de mix zal per situatie/ voorgeschiedenis verschillen.
4. Het verlagen van pensioen is altijd de ultieme maatregel, alle andere maatregelen dienen hiervoor te zijn beoordeeld op eventueel gebruik en mate van invulling.

Op basis van deze vier principes is een kader opgesteld dat aangeeft langs welke lijnen de belangenafweging plaats zal gaan vinden in een crisissituatie.

Hieronder zijn de vier principes schematisch weergegeven. Hierbij geldt: hoe dicht een maatregel/onderwerp bij het centrum staat, hoe eerder deze zal worden toegepast als onderdeel van de mix. In dit overzicht wordt geabstraheerd van wie bij welke maatregel in de lead is – bestuur dan wel Vakraad. Voor alle maatregelen geldt dat afstemming noodzakelijk is.

Hieronder twee voorbeelden om het kader te verduidelijken:

Voorbeeld dicht bij het centrum:

- De eerste te onderzoeken maatregel is ‘indexatie uitstellen/ beperkt toepassen’.
- De maatregel is conform het wettelijke kader en is weer te repareren door inhaal-indexatie als de dekkingsgraad weer hoger dan de indexatiegrens ligt
- In het geval dat uitstellen van indexatie financieel niet voldoende is of uit sociaal perspectief te lang zal moeten worden toepast, wordt additioneel de volgende maatregelen onderzocht: - een vrijval uit het premiedepot ten gunste van de dekkingsraad (in overleg met de Vakraad).
- een verzoek aan sociale partners extra premie ter beschikking te stellen.
- Bij het bepalen van de vrijval uit het premiedepot moet ook worden gekeken naar het sociaal-economische effect op de positie van de actieven. Een vrijval uit het premiedepot kan uiteindelijk ten koste gaan van het

op peil houden van het opbouwpercentage. Hoe dichter het tijdstip van besluiten bij het einde van de looptijd van het pensioencontract ligt, hoe beter een inschatting hierover kan worden gemaakt.

Voorbeeld inclusief ultieme maatregel verlagen ('ver weg van het centrum'):

- Voordat pensioenen gekort gaan worden moeten alle eerdere maatregelen (van indexatie tot het tussentijds wijzigen van de regeling) zijn beoordeeld, dat wil zeggen dat geen maatregel wordt vooraf uitgesloten.
- Omdat het uiteindelijk om de mix van maatregelen gaat, kan evenwichtige belangenafweging in zeer specifieke situaties ertoe leiden dat een maatregel slechts gering of helemaal niet wordt toegepast.
- De solidariteit tussen de belanghebbenden (sociaal-economische evenwichtigheid) speelt een sleutelrol bij het bepalen van de specifieke mix van maatregelen. Hierbij is het vooral van belang om inzicht te hebben in de effecten van verschillende maatregelen op specifieke groepen.

3.2 Effecten van verschillende maatregelen

Om de gewenste mix van maatregelen conform het hiervoor geschetste afwegingskader te kunnen maken, moet iedere mix van maatregel beoordeeld kunnen worden op

- I) effectiviteit met betrekking tot herstel
- II) evenwichtigheid vanuit sociaal-economisch perspectief.

Het beoordelen van de effectiviteit van de mix van maatregelen is relatief eenvoudig: meerdere mogelijke mixen van maatregelen kunnen geplot worden, ten opzichte van een te bereiken minimum.

Te beoordelen welke mix van maatregelen evenwichtiger is vanuit sociaal-economisch perspectief is echter veel complexer. Vooral omdat er meerdere inkomensdimensies relevant zijn die hiervoor moeten worden afgewogen:

- uitgesteld inkomen
- direct inkomen: invloed op netto loon en uitbetaald pensioen
- kosten/ pensioenlast voor werkgever (inkomen werkgever)

Om een goed overzicht van alle mogelijke effecten op belanghebbenden te krijgen heeft PMT alle belangrijke combinaties van maatregelen en inkomenseffecten in beeld gebracht. Voor alle combinaties zijn indicaties in de volgende tabel verwerkt (op basis van de stand per 31 augustus 2019).

Per 31 augustus 2019 geldt de volgende situatie:

- VPV 93.448 mln.
- Pensioenvermogen 86.518 mln.
- Actuele dekkingsgraad 92,6%

Maatregel	Belanghebbenden					Effect op dekkingsgraad (dg) (afhankelijkheid)
	Actieven (jong)	Actieven (oud)	Slapers	Gepensioneerden	Werkgevers	
Indexatie uitstellen/ verlagen (-1%)	Lager uitgesteld inkomen (1%)	Lager uitgesteld inkomen (1%) (minder inhaalkans)	Lager uitgesteld inkomen (1%)	Direct inkomen (1%)	Geen	-1% ≈ 934 mln ≈ +1% dg (initiatief bestuur)
Verlagen aanspraken (-1%)	Lager uitgesteld inkomen (1%)	Lager uitgesteld inkomen (1%) (minder inhaalkans)	Lager uitgesteld inkomen (1%)	Direct inkomen (1%)	Geen	-1% ≈ 934 mln ≈ +1% dg (initiatief bestuur)
(tussentijdse) Wijziging regeling	Groot	Groot	Beperkt	Beperkt	Groot	Afhankelijk van wijziging (initiatief Vakraad o.a. op advies bestuur)
Extra verlaging opbouw met 0,25%-punt (naast depot mechaniek)	Lager uitgesteld inkomen, geen inhaal	Lager uitgesteld inkomen, geen inhaal	Geen	Geen	Geen	≈ +0,4% dg per jaar (advies bestuur aan Vakraad)
Extra verhoging premie (1% PG)	Mogelijk hogere deelnemersbijdrage	Mogelijk hogere deelnemersbijdrage	Geen	Geen	Hogere premie	≈ +0,1% dg per jaar (advies bestuur aan Vakraad)
Vrijval premiedepot met 25mln tgv dekkingsgraad	Beperkt	Beperkt	Geen	Geen	Geen	Ca. 25mln ≈ +0,025%dg (Initiatief bestuur obv overleg met Vakraad)

Met behulp van de bovenstaande indicaties kunnen de effecten van een mix van maatregelen voor verschillende groepen op grote lijnen al worden geschat (eerste selectie van mogelijke mixen). Om in een laatste selectie stap tot de meest evenwichtige mix te komen - zoals in het voorbeeld boven kiezen de vergelijkbare mix 1 en mix 2 - zal het bestuur die combinaties, die een duidelijk of groot effect op belanghebbenden indiceren, op dat moment verder analyseren.

Voorbeeld: Effect verlagen opbouwpercentage van 1,875% naar 1,68%

Het effect kan worden uitgedrukt in een percentage van de te bereiken pensioenaanspraken. Voor een nieuwe deelnemer van begin 20 jaar (40 toekomstige deelnemingsjaren) is het effect het grootst met een gekort (te bereiken) ouderdomspensioen van -11% (= $1,68\% / 1,875\% - 100\%$).

Omdat de opgebouwde aanspraken ongewijzigd blijven, wordt het effect kleiner naar mate een deelnemer ouder is, meer pensioen heeft opgebouwd en minder toekomstige opbouw heeft. Gepensioneerden worden door deze maatregel helemaal niet geraakt.

4 Kritische omstandigheden

PMT heeft op basis van analyses enkele niveaus voor de dekkinggraad omschreven wanneer – de laatste maatregel - ‘verlagen’ in zicht komt en welk niveau op korte termijn het belangrijkste ijkpunt voor een crisissituatie vormt.

Bij het beoordelen of verlagen in zicht is speelt de termijn een grote rol. Voor verschillende termijnen heeft PMT de volgende niveaus afgeleid:

ALM - lange termijn

Centrale vraag hierbij is of het fonds nog tijdig kan herstellen als de dekkinggraad onder het vereiste minimum terecht komt. Hierbij worden over een horizon van 15 jaar ALM resultaten in kaart gebracht met betrekking tot solvabiliteit (zoals ‘kans dekkinggraad < 90%’ of ‘5^e percentiel dekkinggraad einde horizon’) of toeslagen/verlagen (zoals ‘kans op verlagen’ en ‘gemiddelde verlaging’)

Jaarlijks indienen herstelplan (korte termijn)

Aan het einde van het jaar - bij de beoordeling of een herstelplan moet worden ingediend - moet PMT aantonen dat het binnen de gestelde termijn van 10 jaar kan herstellen zonder aanvullende maatregelen. PMT heeft op dit moment een kritieke dekkinggraad bepaald van rond de 96%. Onder dit niveau is de kans groot dat PMT niet kan herstellen naar een vereist eigen vermogen zonder te moeten verlagen (zie bijlage 3)⁴. Dit is dan een voorwaardelijke verlaging. Deze verlaging wordt uitgesmeerd over 10 jaar. De door te voeren verlaging in het eerste jaar is dan onvoorwaardelijk en de toekomstige verlagingen zijn voorwaardelijk – of te wel, afhankelijk van de uitkomsten van de (noodzaak voor) herstelplannen in de komende jaren.

5 jaar dekkingstekort (middellange termijn)

Omdat in het nFTK ieder jaar opnieuw een herstelplan wordt gemaakt, is het mogelijk (afhankelijk van de parameters en de rente) om jarenlang in een herstelsituatie te blijven zonder dat verlagen nodig is. Het nFTK bevat daarom een maximum periode voor een dergelijke situatie – als er 5 opeenvolgende jaren sprake is van een dekkingstekort (beleidsdekkinggraad < 104,3%) moet een onvoorwaardelijke korting (uitgesmeerd over maximaal 10 jaar) worden toegepast.

Er vindt geen automatische in werking stelling van het crisisplan plaats, maar er is wel een duidelijk moment voor een bestuurlijke afweging of het crisisplan al dan niet geactiveerd wordt in relatie tot een mogelijk dreigende korting. Uiteraard kan het crisisplan ook eerder, of door andere omstandigheden, al in werking gesteld worden, bijvoorbeeld omdat risicoscenario’s het ontstaan van extreme stress impliceren.

Wekelijkse monitoring door het bestuur

Gegeven de moeilijke financiële omstandigheden van PMT heeft het bestuur van PMT een wekelijkse rapportage ingericht die de belangrijkste financiële kengetallen en restricties weergeeft. Hiernaast wordt in de weekrapportage ook de kans op verlaging weergegeven als mede een gevoeligheidsanalyse van de dekkinggraad (t.o.v. rendements- en renteveranderingen).

4. Het precieze niveau varieert met de markt en economische omstandigheden van dat betreffende moment.

Een sterke verslechtering van de indicatoren in de weekrapportage vormt aanleiding voor het bespreken van de financiële situatie en eventuele aanvullende maatregelen in de bestuursvergadering.

5 Stappen bij in werking stellen crisisplan & crisisdreiging

PMT opteert expliciet voor een open opzet van het crisisplan. Dit omdat op voorhand niet te voorspellen is hoe en waar zich een crisis ontwikkelt (de 'unknown, unknowns'). De open opzet vindt zijn weerslag zowel in de personen die om in werking stelling kunnen vragen, alsook in de mogelijke aanleidingen.

Stap 1: Wie kan om in werking stelling vragen?

Alle bestuursleden, directeur en functionarissen van het Bestuursbureau en de Raad van Bestuur MN.

Stap 2: Welke aanleiding dreigniveaus en aanleidingen worden onderkend?

PMT maakt onderscheid tussen de volgende aanleidingen om het crisisplan in werking te stellen

- I. **Kritieke financiële situatie:** in het bijzonder een dekkinggraad van onder de 90% of rondom het kritieke herstelpad met een verplichte beoordeling of in werking stelling noodzakelijk is (beschreven in hoofdstuk 4).
- II. **(Overige) Extreme gebeurtenissen of calamiteiten:** zoals grootschalige IT problemen van beurzen of banksystemen. PMT ziet expliciet af van verdere concretisering van deze categorie om het crisisplan open/toegankelijk te houden.
- III. **Risicoscenario's:** Als onderdeel van de portefeuille evaluatie (4x per jaar) maakt PMT gebruik van risico (stress)scenarioanalyses die volgen uit de economische omgeving. Uitkomsten worden gebruikt om (staart)risico's te identificeren die tot een crisissituatie zouden kunnen leiden; hierbij wordt de kans van een scenario afgezet tegen het effect op de dekkinggraad. Het voordeel hiervan is enerzijds dat vroegtijdige mitigerende actie gestimuleerd wordt (in plaats van mogelijk 'te lang aarzelen' bij een aan/uit-mechanisme), en anderzijds vindt een regelmatige beoordeling van de kans op een crisis plaats.

Stap 3: Beoordeling of crisisplan in werking treedt

De voorzitters van het bestuur (het Dagelijks Bestuur) beoordelen per ommegaande of het crisisplan daadwerkelijk in werking gesteld wordt. De voorzitters verantwoorden achteraf hun besluit tegenover het bestuur (dit is vooral van belang bij het besluit indien het crisisplan **niet** in werking wordt gesteld). Indien er bij een (financiële) crisis voldoende tijd is om eventuele maatregelen (zoals beschreven hoofdstuk 3) in het bestuur te bespreken en te beoordelen, wordt geen crisisplan in werking gesteld.

Stap 4: Vormen van een crisisteam nodig?

De voorzitters beoordelen of de situatie dusdanig is dat een crisisteam gevormd moet worden.

Stap 5: Crisisteam gaat van start

Het crisisteam analyseert mogelijke combinaties van maatregelen die voor deze specifieke crisissituatie efficiënt zijn. Het verantwoordingsorgaan, de Raad van Toezicht, de toezichthouder (DNB), de Vakraad Metaal en Techniek en de Raad van Bestuur van MN, zullen worden geïnformeerd hierover en over de te nemen maatregelen, evenals over de 'voortgang'.

6 Crisisteam

De inrichting van het crisisteam is er met name op gericht dat altijd en zo snel mogelijk besluitvorming moet kunnen plaatsvinden. Om dit vooraf te waarborgen, wordt per deelnemer een vaste vervanger aangewezen en ook een minimum aanwezigheid van deelnemers vastgesteld voor besluitvorming.

De deelnemers en hun vaste vervangers zijn:

- Voorzitter bestuur en tevens voorzitter crisisteam (vervanger: vice- voorzitter bestuur)
- Vice-voorzitter bestuur (vervanger: voorzitter Commissie Pensioenen)
- Voorzitters van de Commissie Beleggingen, de Commissie Pensioenen, de Commissie Financiën en Risico's en de Commissie Communicatie & Dienstverlening (vervanger: de respectievelijke vice-voorzitters van de genoemde commissies); afhankelijk van de crisissituatie.
- Directeur Bestuursbureau (vervanger: Manager Pensioenen)
- Indien nodig worden experts van het Bestuursbureau, MN of andere externe adviseurs door het crisisteam aangewezen. Hierbij zal ook specifiek iemand worden toegevoegd met het oog op de woordvoering en verdere communicatie.

Voor besluitvorming van het crisisteam dienen minimaal de volgende deelnemers (of hun vervanger) aanwezig te zijn:

- De voorzitter of vice-voorzitter van het bestuur
- Twee van de vier commissievoorzitters
- De directeur Bestuursbureau

In het geval dat van de bovenstaande deelnemers ook de vaste vervanger niet aan het overleg⁵ van het crisisteam kan deelnemen, moet een nieuwe vervanger aangewezen worden door de verhinderde deelnemer.

Het crisisteam houdt na ieder overleg de overige bestuursleden en de voorzitter van de Raad van Toezicht en de voorzitter van het verantwoordingsorgaan op de hoogte (via e-mail) door middel van een samenvatting en een actielijst. Alle beslissingen/ acties van het crisisteam zullen in het eerstvolgende bestuursoverleg geagendeerd worden.

Na beëindigen van de crisismodus zal een evaluatie in het bestuur plaatsvinden en op basis daarvan kan (indien nodig) het crisisplan worden aangepast.

5. NB overleg kan ook plaatsvinden middels een telefonische conferentie.

7 Communicatie

In geval van een financiële crisis treedt het mediaprotocol in werking ('wie communiceert wat, wanneer aan wie'). In dit mediaprotocol staat weergegeven hoe de communicatieverantwoordelijkheden zijn, hoe de communicatielijnen lopen en wie woordvoering doet (het mediaprotocol is een apart beleidsdocument).

Tijdens de crisissituatie worden - naast het Bestuur, de Raad van Toezicht en het verantwoordingsorgaan - in ieder geval de onderstaande partijen regelmatig geïnformeerd (zie ook Stap 5 in hoofdstuk 5):

- De Nederlandsche Bank,
- Raad van Bestuur MN,
- De Vakraad Metaal en Techniek.

Met de bovenstaande partijen zal onder andere afgestemd worden hoe en wanneer externe communicatie plaatsvindt met betrekking tot PMT.

Verder zal ook contact worden gezocht met de overkoepelende landelijke organisatie van de sociale partners en van de pensioensector (Pensioenfederatie).

De informatiestromen naar deze kanalen verlopen via de twee voorzitters (Dagelijks Bestuur) of de directeur van PMT (leden van het crisis team).

De informatievoorziening (via inzet verschillende middelen; internet, brieven, bijeenkomsten, pensioenconsulenten etc.) richting deelnemers, werkgevers en gepensioneerden wordt gecoördineerd vanuit het Crisisteam en uitgevoerd door het communicatieteam.. Hierbij is vooral de communicatie van eventuele noodmaatregelen van groot belang. Als uitgangspunt wordt gehanteerd dat deelnemers en gepensioneerden vooraf geïnformeerd moeten worden zodat zij zich op de veranderingen kunnen voorbereiden en dat er doorlopend informatie en mogelijkheden beschikbaar zijn voor deelnemers en gepensioneerden om zich te informeren en/of vragen te stellen.

Indien de mix van noodmaatregelen een pensioenverlaging omvat, zal een uitgebreide tijdsplanning rondom de doorvoeringsdatum worden opgesteld. Hierin worden naast de tijdslijnen ook alle doelgroepen en ingezette middelen (bv website, advertentie, pensioenplanner, brieven etc.) verder gespecificeerd. In de bijlage is het communicatieplan voor mogelijke verlaging naar de situatie 2019 toegevoegd.

Communicatieplan Verlagen Pensioenen 2020

Inhoud

1	Uitgangspunten en doelen van de communicatie	71
1.1	De omgeving	72
1.2	Wat hebben we geleerd van eerdere verlagen?	72
2	Doelgroepen	73
2.1	Primaire doelgroepen	73
2.2	Secundaire doelgroepen	74
2.3	Tertiaire doelgroepen	74
3	Reputatie en kernboodschappen	75
3.1	Kernboodschappen	75
3.2	Van informeren naar communiceren	76
4	Organisatie en borging	79
4.1	Werkgroep communicatie verlagen	79
4.2	Productie aanvullende middelen	79

Inleiding

PME en PMT bereiden zich gezamenlijk voor op het mogelijk verlagen van pensioenen in 2020. In de loop van 2019 wordt de communicatie over verlagen met de verschillende doelgroepen uitgerold en geïntensiveerd. In dit plan wordt beschreven hoe PME en PMT de communicatie in aanloop tot de verlaging en de communicatie tijdens de uitvoering van de verlaging vormgeven. Er is geput uit de kennis die er nog is van eerdere verlagingen. De planning van de procesmatige communicatie (UPOP, UPO, Verlagsbrieven) wordt in de loop van 2019 nog fijnmaziger weergegeven.

De communicatie wordt praktisch ingestoken en gaat in op:

1. Het proces van verlagen (wat zijn de stappen, wanneer wordt besloten, wanneer wordt uitgevoerd)
2. De boodschappen gedurende het proces voor de verschillende doelgroepen
3. De communicatiemiddelen

1 Uitgangspunten en doelen van de communicatie

Met de fondsen is een aantal **uitgangspunten** afgesproken waaraan communicatie rond verlagen moet voldoen:

1. **Feitelijke uitleg** over het proces rond verlaging en wat verlaging inhoudt. Waar mogelijk gelaagd gebracht voor mensen die meer verdieping of uitleg wensen.
2. **Menselijke maat (verbinding)**: naast feitelijke informatie geven we waar mogelijk en gewenst een meer emotionele framing aan de boodschappen; hoe ervaart het fonds een mogelijke korting, hoe ervaart een deelnemer de korting, hoe verdelen we de pijn. Om deze boodschappen te vertellen zullen verschillende middelen worden ingezet.
3. **Eenduidige boodschappen** van de beide fondsen. Bijvoorbeeld over de oorzaken die aan de verlaging ten grondslag liggen, over de wijze waarop de verlaging wordt uitgevoerd en over de financiële situatie van het fonds in 2019 en de mate waarin een verlaging in 2020 een zekerheid wordt.
4. **Reguliere communicatiemiddelen** worden gebruikt voor de communicatie met deelnemers en gepensioneerden, aangevuld met specifieke middelen als bijvoorbeeld filmpjes en infographics.

Algemeen doel van de communicatie is dat:

- deelnemers kennis hebben van de oorzaak en onvermijdelijkheid van de verlaging, en
- wat deze voor hen betekent, en
- dat deelnemers het idee hebben dat fondsen er alles aan doen en hebben gedaan om de verlaging te voorkomen, en
- dat deelnemers begrijpen dat de pijn verdeeld wordt over alle deelnemers, jong en oud en dat ook werkgevers bijdragen aan het herstel, en
- deelnemers zo goed en zo menselijk mogelijk te informeren en te helpen met hun vragen. Of de communicatieboodschappen bijdragen aan dit doel wordt getoetst in **onderzoek**.

In de communicatiematrix (boodschappen en doelen per doelgroep) worden de doelen en boodschappen per doelgroep nader uitgewerkt.

Per boodschap wordt gekeken hoe de informatie zoveel mogelijk gelaagd aangeboden kan worden. De vier informatieniveaus die we onderscheiden zijn:

- algemene informatie
- verdiepingsinformatie
- specifieke detailinformatie

- persoonlijke informatie

1.1 De omgeving

Het verlagen van de pensioenen is een beladen onderwerp. De discussie over het nieuwe pensioenstelsel wordt gevoerd, de toezichthouders doen uitspraken over de noodzaak van een verlaging, in de Tweede Kamer is het onderwerp van discussie en de media zit er bovenop. Dit heeft invloed op de boodschappen die naar buiten worden gebracht. De woordvoering over de verlaging doen de fondsen zelf, corporate communicatie en de werkgroep communicatie verlagen worden daarbij aangehaakt. Berichten in media leiden direct tot vragen van deelnemers. Mensen zoeken contact via klantinformatie, accountbeheer, pensioenconsulenten of zoeken informatie op de websites of op social media. Zij moeten snel, foutloos en begripvol worden geholpen en informatie krijgen. Dit maakt dat een goede samenwerking en afstemming tussen fonds en uitvoerder belangrijk is.

1.2 Wat hebben we geleerd van eerdere verlagingen?

PME en PMT hebben beide eerder de pensioenen moeten verlagen waarbij met name de eerste verlaging een forse was (rond de 6%). In oktober van het voorafgaande jaar is toen begonnen met het in kaart brengen van de effecten van de verlaging. Een groot verschil met de huidige dreigende verlaging is dat – ondanks de communicatie-inspanningen van PMT – destijds slechts weinig deelnemers echt voor ogen hadden dat een verlaging van de pensioenen überhaupt een mogelijkheid was waar rekening mee moest worden gehouden. Nu, met alle langdurige aandacht in de media, de politiek én in de eigen kanalen van het fonds, is een verlaging voor deelnemers nog net zo vervelend, maar geen verrassing meer. Anders dan bij de vorige verlagingen zal de pensioenverlaging voor gepensioneerden mogelijk worden gespreid over een periode van een aantal jaren (afhankelijk van de hoogte van de verlaging. Hierover nemen de besturen nog een besluit). Dat maakt dat in een veel vroeger stadium in kaart moet worden gebracht op welke wijze de verlaging in de systemen wordt doorgevoerd en op welke wijze over de verlaging wordt gecommuniceerd. Draaiboeken en backplanningen van de eerdere verlagingen worden –waar mogelijk - gebruikt, aangepast naar de huidige tijd en situatie.

2 Doelgroepen

2.1 Primaire doelgroepen

De primaire doelgroepen bij communicatie over verlagen zijn de doelgroepen die door een verlaging direct worden geraakt. Voor een bepaalde categorie (mensen die dicht tegen hun pensionering aanzitten) zal de uitvoering van de pensioenverlaging mogelijk anders verlopen. Gepensioneerden voelen een verlaging direct in de portemonnee. Ook daar wordt in communicatie rekening mee gehouden, bijvoorbeeld door voor specifieke leeftijdsgroepen verdiepinginformatie aan te bieden via de website, infographics of rekentools.

Actieve deelnemers:

- Actieve deelnemers
- Actieve deelnemers die dicht tegen hun pensioen aanzitten (60+ jaar)
- Actieve deelnemers (en slapers) die hun pensioenaanvraag in de loop van 2019 tot aan de verlaging in 2020 doen. Bij deze groep wordt de verlaging mogelijk gespreid waardoor precieze segmentatie en specifieke boodschappen noodzakelijk zijn.

Uitkeringsgerechtigden:

- Mensen in deeltijdpensioen
- Gepensioneerden (algemeen)
- Nabestaanden

Slapers:

- Slapers algemeen
- Slapers (en actieve deelnemers) die hun pensioenaanvraag in de loop van 2019 tot aan de verlaging in 2020 doen. Bij deze groep wordt de verlaging mogelijk gespreid waardoor precieze segmentatie en specifieke boodschappen noodzakelijk zijn.

Nb. Aandachtspunt is hoe om te gaan met het informeren van slapers met kleine pensioenen over de verlaging. In het verleden hanteerde PMT, en later PME ook, een 'aanschrijfgrens'. Dat was 5% van de afkoopgrens (ongeveer 22 euro per jaar). Sinds de Pensioenwet is dat niet meer toegestaan. Bij eerdere verlagingen is daarom aan iedereen een brief gestuurd, ook de mensen met een aanspraak van 37 cent of minder. Dat leidde tot veel negatieve reacties. Daarna is er veel werk gemaakt van afkoop, maar juist de heel kleine aanspraken reageerden daar niet op en bleven staan.

Met de wet Waardeoverdracht klein pensioen zijn de aanspraken van 2 euro en minder vervallen aan het fonds. Deze mensen hoeven dus geen brief meer te ontvangen.

2.2 Secundaire doelgroepen

De secundaire doelgroepen ervaren de verlaging niet direct in de eigen portemonnee, maar zijn er wel nauw bij betrokken:

- Werkgevers
- Administratiekantoren (voor vragen van werkgevers)

Ook binnen de uitvoering van MN en de bestuursbureaus is informatievoorziening van belang. Hier werken de mensen die de deelnemers spreken en die de verlaging moeten doorvoeren in de administratie. Binnen de uitvoering onderscheiden we de volgende doelgroepen:

- Pensioenconsulenten
- Medewerkers Klantinformatie
- Medewerkers Accountbeheer
- Medewerkers Buitendienst

2.3 Tertiaire doelgroepen

De tertiaire doelgroepen vallen buiten scope van de uitvoeringscommunicatie maar zijn vanzelfsprekend wel belangrijke partijen waarmee rekening wordt gehouden in de boodschappen, de middelen en de timing van de informatieverstrekking. Denk bij tertiaire doelgroepen aan:

- Media
- Toezichthouders (DNB, AFM)
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Ministerie van Financiën
- Vakorganisaties
- Politiek
- Belangengroepen (Gepensioneerdenverenigingen PME en PMT)

3 Reputatie en kernboodschappen

Het moeten aankondigen van een verlaging van de pensioenen is fnuikend voor het vertrouwen van deelnemers en gepensioneerden in het fonds. Een vertrouwen dat door de eerdere verlagingen al een behoorlijke knauw heeft gekregen. Daarbij is het voor PME en PMT lastig dat zij de mogelijk de eerste fondsen zijn die al concreet over een verlaging moeten communiceren, hoewel nu ook bij de andere grote fondsen ABP en PFZW dreigt dat al in 2020 moet worden verlaagd. Voor een aantal andere fondsen speelt een verlaging pas in 2021. Van de komst van het Pensioenakkoord en de precieze uitwerking daarvan werd soelaas verwacht, maar door de renteontwikkeling en de dalende financiële markten si die hoop goeddeels vervolgen.

Het is een enorme uitdaging om de communicatie over deze verlaging zo uit te voeren dat het vertrouwen zo min mogelijk wordt aangetast. Daarbij zijn de toon van de boodschappen, de helderheid van de boodschappen en de timing van de boodschappen evident. Deze zaken worden allemaal getest.

De kernboodschappen worden in de verschillende middelen en voor de verschillende doelgroepen in nauw overleg met de fondsen steeds bijgesteld.

Om zeker te zijn van de juiste toon, het juiste verhaal en niet onbedoeld een tegenovergesteld effect te bewerkstelligen wordt voorgesteld om de boodschappen (gekoppeld aan middelen) te toetsen bij deelnemers en gepensioneerden in een onderzoek. Dit **onderzoek** wordt in een separaat plan nader uitgewerkt (vorm, onderzoeksmethodiek, welke boodschappen, welke middelen)

3.1 Kernboodschappen

De (kern)boodschappen van PME en PMT zijn:

Oorzaken en standpunten fondsen:

- de huidige financiële situatie en de oorzaken van deze situatie. Door de lage rente is de financiële positie van de fondsen onvoldoende. Schokken in rendementen kunnen we opvangen, rentes op dit lage niveau niet.
- de maatregelen die het fonds heeft getroffen om een verlaging te voorkomen, waarbij duidelijk is dat verlaging niet door het fonds voorkomen kon worden (goede rendementen (gemiddeld circa 7%), lage rente, besparen van kosten in beleggingen). Ook; transparant zijn over waar we het wel beter hadden kunnen doen.
- Ondanks verlagingen geldt nog steeds dat je iedere ingelegde euro aan premie dubbel en dwars terugkrijgt (en dat mensen ook in de toekomst pensioen zullen blijven ontvangen (metaalbeloftes, afhankelijk van percentage van verlaging).
- De fondsen zijn niet per definitie tegen verlaging van pensioenen, maar wel tegen een verlaging van de pensioenen zolang de dekkingsgraad hoger is dan 100%. “Nu verlagen om een verlaging in de toekomst te voorkomen” is een boodschap die niet valt uit te leggen. Deze boodschap is afhankelijk van de actuele dekkingsgraad.
- Met de kennis van nu hadden we [in overleg met de fondsen] zaken wellicht anders aangepakt. Hier hebben we lering uit getrokken. Zo zijn we nu duidelijker dan vroeger over de risico's van pensioen en beloven we minder terwijl de premie hoger is.

De verlaging zelf:

- De situatie eind 2019 is bepalend of er verlaagd moet worden. In de eerste maanden van 2020 wordt bekend hoeveel er verlaagd moet worden.
- De hoogte van de verlaging die in 2020 wordt doorgevoerd (in percentage en waar mogelijk in bedragen)

- Wanneer wordt de verlaging precies doorgevoerd. Gepensioneerden en deelnemers horen uiterlijk drie maanden voor de verlaging (voor 1 april 2020) hoe groot de verlaging zal zijn en de datum waarop de verlaging wordt doorgevoerd.
- De wijze waarop de verlaging wordt verwerkt (of en hoe de verlaging gespreid wordt uitgevoerd voor gepensioneerden (en mogelijk voor mensen die in 2019 de aanvraag van hun pensioen al hebben afgerond of voor 1 juli 2020 hun aanvraag hebben ingediend).
- Wat betekent deze verlaging voor u persoonlijk (uitgesplitst naar de verschillende doelgroepen)
- Waar kunt u meer informatie vinden over de verlaging.
- We begrijpen dat u boos of teleurgesteld bent. Wij staan voor u klaar als u meer informatie wil of als u uitleg wenst over uw situatie
- We hebben onze uiterste best gedaan om een verlaging te voorkomen (onder andere door lobby in Den Haag, goed beleggen, scherp op de kosten letten), maar dat is helaas niet gelukt.

3.2 Van informeren naar communiceren

Om de boodschappen persoonlijk te kunnen vertellen en bij te dragen aan het vertrouwen in het fonds streven we naar een mate van interactie met de deelnemer en communicatiemiddelen die deze interactie ondersteunen. Daarbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de bestaande middelen (gepensioneerdenbijeenkomsten, nieuwsbrieven, websites, social media, webinars), waarbij aanvullende middelen ter verduidelijking worden ingezet (filmpjes, infographics). De verschillende middelen versterken elkaar, worden op meerdere plekken ingezet en hebben nooit een kostbare uitstraling.

Ook wordt gedacht om 'het huis open te stellen'. Deelnemers krijgen – in groepjes - in huis uitleg over het beleggingsbeleid, zien wie er bij klanteninformatie werken en krijgen uitleg bij de pensioenadministratie. Het fonds verandert daardoor van een anonieme organisatie naar een organisatie waar mensen werken die het beste voor hebben met de deelnemer. De ervaring leert dat bij mensen uit de klachtenprocedure, dit middel heel goed werkt om een negatieve beeldvorming om te buigen. De verlagingspagina's op de website zijn de basis voor de communicatie. Hier vindt men zowel inhoudelijke informatie als informatie over het proces. In de loop van 2019 wordt de informatie continu aangevuld. Vanuit overige communicatiemiddelen wordt verwezen naar de informatie op de verlagingspagina's.

Overzicht middelen:

- Website met verlagenpagina's
- Gepensioneerdenbijeenkomsten
- Webinars
- Open Huis
- Nieuwsbrieven: digitaal en print voor deelnemers en werkgevers
- Social media: Facebook, Twitter, LinkedIn
- Presentaties bij werkgevers
- Filmpjes
- Leaflet gepensioneerdenbijeenkomsten
- Infographics
- Maandelijke grafische weergave van de kans op korten door weergave dekkingsgraad/beleidsdekkingsgraad en de benodigde dekkingsgraad op de website,
- Maatmens berekeningen- en communicatie (voorbeelden van jongere en oudere deelnemer, voorbeeld van gepensioneerde met gemiddeld pensioen)
- Artikelen in media derden
- MijnPMX
- Pensioen123
- Vragen en antwoorden (zowel voor extern als intern gebruik)

- Rekentool
- Teksten voor media van derden

Overzicht middelen wettelijke communicatie:

Volgens de Pensioenwet moet er ‘onverwijld en schriftelijk’ over de verlaging worden gecommuniceerd naar gepensioneerden, actieve deelnemers én slapers. Daarbij gelden de wettelijke termijnen als uiterste termijnen. In principe moeten alle belanghebbenden schriftelijk worden geïnformeerd over de verlaging.

De verlaging van de pensioenen van gepensioneerden wordt in 2020 eerst via de officiële aankondiging kenbaar gemaakt, met een schatting van bedragen, gevolgd door een brief met de definitieve bedragen voorafgaand aan de eerste, verlaagde uitbetaling. In de volgende jaren van een mogelijk gespreide verlaging zal het effect van de verlaging worden getoond op het UPO(P). De wijze waarop een gespreide verlaging moet worden getoond zal worden meegenomen in de UPO-modellen. De communicatie via het UPO wordt aangevuld met uitleg op de website en nieuwsbrieven, met rekenvoorbeelden en een tijdschema.

UPO(P):

- UPOP 2020 gepensioneerden met aangepaste voorlegbrief over verlaging (data nog vast te stellen)
- UPO 2020 actieven met aangepaste voorlegbrief over verlaging
- UPO 2020 slapers met aangepaste voorlegbrief over verlaging

Verlagingsbrieven:

- Verlagingsbrief aankondiging aan gepensioneerden, met schatting bedragen.
- Verlagingsbrief aan gepensioneerden met definitieve bedragen
- Verlagingsbrief aankondiging aan bijna gepensioneerden die in 2019 de aanvraag van hun pensioen hebben afgerond of voor 1 juli 2020 gaan aanvragen. Inclusief schatting bedragen
- Verlagingsbrief aankondiging aan actieven algemeen, met schatting bedragen voor 55-plussers
- Verlagingsbrief aankondiging aan slapers, met schatting bedragen voor 55-plussers.

Overig:

- Aanpassen Pensioen123 (printversie en op website)

Per boodschap wordt gekeken hoe de informatie zoveel mogelijk gelaagd aangeboden kan worden. De vier informatieniveaus die we onderscheiden zijn:

- o algemene informatie
- o verdiepingsinformatie
- o specifieke detailinformatie
- o persoonlijke informatie

Een overzicht van middelen en verdiepingsniveaus in communicatie:

	Deelnemers (ook werkgevers en slapers)	Gepensioneerden
Algemene informatie	Artikelen in media Artikelen op intranet grote werkgevers Artikelen voor nieuwsbrieven en media aangesloten werkgevers- en werknemersorganisaties	Artikelen in media Artikelen in media gepensioneerden verenigingen
	Artikelen in branchebladen	Artikelen in branchebladen
Verdiepingsinformatie	Deelnemersbijeenkomsten via werkgever	Gepensioneerdenbijeenkomsten

	Chatbot verlagen	Chatbot verlagen
	Artikelen in eigen media	Leaflet gepensioneerdenuitkomst
	Pensioen123	Artikelen in eigen media
	Webinar	Webinar
	Open Huis	Open Huis
Specifieke detailinformatie	Maatmensvoorbeelden	Maatmensvoorbeelden
	Infographic	Infographic
	Filmpjes	Filmpjes
Persoonlijke informatie	Gesprekken met consultants (zeker mensen bijna met pensioen/deeltijdpensioen)	Gesprek met consultant tijdens gepensioneerdenuitkomst
	Gesprekken met klanteninformatie, accountbeheer	Gesprekken met klanteninformatie, consultants, accountbeheer
	MijnPMX/ UPO	MijnPMX/ UPOP
		Bedragen in verlagingsbrief aan gepensioneerdenuitkomst

In de bijlage wordt een planning gegeven van de verschillende communicatiemiddelen en de wettelijk verplichte communicatie (bijlage 1).

4 Organisatie en borging

4.1 Werkgroep communicatie verlagen

De werkgroep communicatie verlagen bestaat uit de communicatieadviseurs/managers van de fondsen. Binnen de werkgroep worden de communicatiemiddelen gepland, vervaardigd en afgestemd en worden de boodschappen en de segmentering van de boodschappen nader uitgewerkt en afgestemd. Aan de werkgroep worden door MN de uitwerkingen aangereikt ter afstemming en beoordeling. Uiteindelijk beslissen de fondsen, zij zijn eindverantwoordelijk voor de communicatie over verlagen. Dit communicatieplan is onderdeel van het projectplan.

4.2 Productie aanvullende middelen

De meeste communicatieboodschappen worden verkondigd via de reguliere communicatiemiddelen van de fondsen. Een aantal middelen zal specifiek voor verlagen worden gemaakt, daar is geen budget voor en zal budget voor moeten worden verstrekt.

Deze middelen zijn:

- Filmpjes verlagen (2 stuks)
- Infographics (4 stuks)
- Leaflet
- Maatmensberekeningen in vormgeving (4 stuks)

Budget

Het communicatiebudget voor de *reguliere* communicatieactiviteiten is onderdeel van het contract met de pensioenuitvoeringsorganisatie. Binnen dit budget worden alle reguliere communicatieactiviteiten uitgevoerd. Bij het ontwikkelen van de nieuwe en aanvullende communicatiemiddelen en -activiteiten, wordt separaat een offerte uitgebracht. Naar verwachting zal voor vervaardiging van bovenstaande middelen een bedrag van 30.000,- euro voldoende moeten zijn. In het projectplan Verlagen staat een onderbouwing van de uren.

Bijlage 3: Overzicht normportefeuille, benchmarks, regioverdeling van de beleggingen (Normportefeuille PMT 2023)

Matchingportefeuille		Performance benchmark	Z-score benchmark
Rentegedreven	Rentegedreven	MN customized PMT	als performance benchmark
matching	matching	rentegedreven matching benchmark	benchmark
Bedrijfsobligaties	Euro IG bedrijfsobligaties	Custom iBoxx MSCI EUR Senior Corporates Investment Grade ESG Factor Weighted	als performance benchmark
Hypotheken	Hypotheken	Portefeuille	Custom Bellwether benchmark
Liquide middelen	Liquide middelen	Euro Short-Term Rate (€STR)	als performance benchmark
Returnportefeuille-clusters Hoog-rentend			
	USD High Yield	Custom ICE BB-B US Non-Financial High Yield Constrained Index	als performance benchmark
	Euro high yield	Custom ICE BB-B Euro Developed Markets High Yield Constrained Index	als performance benchmark
	Opkomende landen Hard Currency	Custom JP Morgan EMBI Global Diversified Index	als performance benchmark
	Opkomende landen Local Currency	Custom JP Morgan GBI-EM Global Diversified Index	als performance benchmark
	Infrastructuurleningen	Portefeuille	als performance benchmark
	Bedrijfsleningenfonds	Portefeuille	ICE BB-B Euro Developed Markets Non-Financial High Yield Constrained Index
Aandelen			
	Europa	Custom MSCI Europe Total Return Net Index	als performance benchmark
	Noord Amerika	Custom MSCI North America Total Return Gross Index	als performance benchmark
	Verre Oosten	Custom MSCI Pacific Total Return Net Index	als performance benchmark
	Opkomende landen	Custom MSCI Emerging Markets Net Total Return Index	als performance benchmark
	Private equity	Portefeuille	MSCI World Net Total Return Index + 200 bps

Onroerend Goed			
	Beursgenoteerd Europa	Custom GPR General Quoted Europe Net Total Return Index	als performance benchmark
	Beursgenoteerd Noord Amerika	Custom GPR General Quoted North America Gross Total Return Index	als performance benchmark
	Nederland	MSCI Netherlands Property Index met actuele verdeling woning/winkels/kantoren	als performance benchmark
	Europa	INREV Core Funds Index	als performance benchmark
	Amerika	NCREIF Property Index	als performance benchmark
	Infrastructuur Renewables	Bloomberg Barclays IL Swap 10y Total Return Index + 300 bps	50% Bloomberg Barclays USD Treasury 1-3 Years Index + 100 bps; 50% Bloomberg Barclays EUR Treasury 1-3 Years Index + 100 bps
Valuta overlay			
	Valuta-afdekking	3-maands valutatermijncontracten conform beleid	als performance benchmark

Bijlage 4: Waarderingsfactoren PMT vanaf 30-11-2022

LFT	Mannen	Vrouwen	LFT	Mannen	Vrouwen	LFT	Mannen	Vrouwen
0	53,6%	100,0%	30	56,5%	100,0%	60	73,9%	100,0%
1	53,6%	100,0%	31	57,1%	100,0%	61	74,5%	100,0%
2	53,6%	100,0%	32	57,7%	100,0%	62	75,1%	100,0%
3	53,6%	100,0%	33	58,2%	100,0%	63	75,7%	100,0%
4	53,6%	100,0%	34	58,8%	100,0%	64	76,2%	100,0%
5	53,6%	100,0%	35	59,4%	100,0%	65	76,8%	100,0%
6	53,6%	100,0%	36	60,0%	100,0%	66	77,4%	100,0%
7	53,6%	100,0%	37	60,6%	100,0%	67	78,0%	100,0%
8	53,6%	100,0%	38	61,1%	100,0%	68	83,8%	100,0%
9	53,6%	100,0%	39	61,7%	100,0%	69	84,4%	100,0%
10	53,6%	100,0%	40	62,3%	100,0%	70	85,0%	100,0%
11	53,6%	100,0%	41	62,9%	100,0%	71	85,6%	100,0%
12	53,6%	100,0%	42	63,5%	100,0%	72	86,2%	100,0%
13	53,6%	100,0%	43	64,1%	100,0%	73	86,8%	100,0%
14	53,6%	100,0%	44	64,6%	100,0%	74	87,4%	100,0%
15	53,6%	100,0%	45	65,2%	100,0%	75	88,0%	100,0%
16	53,6%	100,0%	46	65,8%	100,0%	76	88,6%	100,0%
17	53,6%	100,0%	47	66,4%	100,0%	77	89,2%	100,0%
18	53,6%	100,0%	48	67,0%	100,0%	78	89,8%	100,0%
19	53,6%	100,0%	49	67,5%	100,0%	79	90,4%	100,0%
20	53,6%	100,0%	50	68,1%	100,0%	80	91,0%	100,0%
21	53,6%	100,0%	51	68,7%	100,0%	81	91,6%	100,0%
22	53,6%	100,0%	52	69,3%	100,0%	82	92,2%	100,0%
23	53,6%	100,0%	53	69,9%	100,0%	83	92,8%	100,0%
24	53,6%	100,0%	54	70,4%	100,0%	84	93,4%	100,0%
25	53,6%	100,0%	55	71,0%	100,0%	85	94,0%	100,0%
26	54,2%	100,0%	56	71,6%	100,0%	86	94,6%	100,0%
27	54,8%	100,0%	57	72,2%	100,0%	87	95,2%	100,0%
28	55,3%	100,0%	58	72,8%	100,0%	88	95,8%	100,0%
29	55,9%	100,0%	59	73,3%	100,0%	89	96,4%	100,0%

LFT	Mannen	Vrouwen
90	97,0%	100,0%
91	100,0%	100,0%
92	100,0%	100,0%
93	100,0%	100,0%
94	100,0%	100,0%
95	100,0%	100,0%
96	100,0%	100,0%
97	100,0%	100,0%
98	100,0%	100,0%
99	100,0%	100,0%
100	100,0%	100,0%
101	100,0%	100,0%
102	100,0%	100,0%
103	100,0%	100,0%
104	100,0%	100,0%
105	100,0%	100,0%
106	100,0%	100,0%
107	100,0%	100,0%
108	100,0%	100,0%
109	100,0%	100,0%
110	100,0%	100,0%
111	100,0%	100,0%
112	100,0%	100,0%
113	100,0%	100,0%
114	100,0%	100,0%
115	100,0%	100,0%
116	100,0%	100,0%
117	100,0%	100,0%
118	100,0%	100,0%
119	100,0%	100,0%
120	100,0%	100,0%

Bijlage 4: Gehuwdheidsfrequenties

LFT	Mannen	Vrouwen	LFT	Mannen	Vrouwen	LFT	Mannen	Vrouwen
0	0,0%	0,0%	30	70,0%	85,0%	60	90,0%	75,0%
1	0,0%	0,0%	31	74,0%	85,0%	61	90,0%	74,0%
2	0,0%	0,0%	32	78,0%	85,0%	62	90,0%	73,0%
3	0,0%	0,0%	33	82,0%	85,0%	63	90,0%	72,0%
4	0,0%	0,0%	34	86,0%	85,0%	64	90,0%	71,0%
5	0,0%	0,0%	35	90,0%	85,0%	65	90,0%	70,0%
6	0,0%	0,0%	36	90,0%	85,0%	66	90,0%	69,0%
7	0,0%	0,0%	37	90,0%	85,0%	67	100,0%	100,0%
8	0,0%	0,0%	38	90,0%	85,0%	68	100,0%	100,0%
9	0,0%	0,0%	39	90,0%	85,0%	69	100,0%	100,0%
10	0,0%	0,0%	40	90,0%	85,0%	70	100,0%	100,0%
11	0,0%	0,0%	41	90,0%	85,0%	71	100,0%	100,0%
12	0,0%	0,0%	42	90,0%	85,0%	72	100,0%	100,0%
13	0,0%	0,0%	43	90,0%	85,0%	73	100,0%	100,0%
14	0,0%	0,0%	44	90,0%	85,0%	74	100,0%	100,0%
15	0,0%	0,0%	45	90,0%	85,0%	75	100,0%	100,0%
16	0,0%	0,0%	46	90,0%	85,0%	76	100,0%	100,0%
17	0,0%	0,0%	47	90,0%	85,0%	77	100,0%	100,0%
18	1,0%	5,0%	48	90,0%	85,0%	78	100,0%	100,0%
19	8,0%	15,0%	49	90,0%	85,0%	79	100,0%	100,0%
20	15,0%	25,0%	50	90,0%	85,0%	80	100,0%	100,0%
21	22,0%	35,0%	51	90,0%	84,0%	81	100,0%	100,0%
22	29,0%	45,0%	52	90,0%	83,0%	82	100,0%	100,0%
23	36,0%	55,0%	53	90,0%	82,0%	83	100,0%	100,0%
24	43,0%	65,0%	54	90,0%	81,0%	84	100,0%	100,0%
25	50,0%	75,0%	55	90,0%	80,0%	85	100,0%	100,0%
26	54,0%	77,0%	56	90,0%	79,0%	86	100,0%	100,0%
27	58,0%	79,0%	57	90,0%	78,0%	87	100,0%	100,0%
28	62,0%	81,0%	58	90,0%	77,0%	88	100,0%	100,0%
29	66,0%	83,0%	59	90,0%	76,0%	89	100,0%	100,0%

LFT	Mannen	Vrouwen
90	100,0%	100,0%
91	100,0%	100,0%
92	100,0%	100,0%
93	100,0%	100,0%
94	100,0%	100,0%
95	100,0%	100,0%
96	100,0%	100,0%
97	100,0%	100,0%
98	100,0%	100,0%
99	100,0%	100,0%
100	100,0%	100,0%
101	100,0%	100,0%
102	100,0%	100,0%
103	100,0%	100,0%
104	100,0%	100,0%
105	100,0%	100,0%
106	100,0%	100,0%
107	100,0%	100,0%
108	100,0%	100,0%
109	100,0%	100,0%
110	100,0%	100,0%
111	100,0%	100,0%
112	100,0%	100,0%
113	100,0%	100,0%
114	100,0%	100,0%
115	100,0%	100,0%
116	100,0%	100,0%
117	100,0%	100,0%
118	100,0%	100,0%
119	100,0%	100,0%
120	100,0%	100,0%

Bijlage 5: Voorziening uitvoeringskosten 2023

De berekening van de voorziening voor toekomstige uitvoeringskosten is beschreven in de door DNB gepubliceerde Q&A. De methode van berekening van de kostenvoorziening sluit tevens aan bij een artikel uit de Actuaris van september 2008¹.

De benodigde kostenvoorziening is bepaald door de contante waarde te berekenen van de toekomstige uitvoeringskosten die voortvloeien uit de tot de berekeningsdatum opgebouwde pensioenverplichtingen, in een discontinuïteit scenario. In een discontinuïteit scenario zullen de kosten voor bijvoorbeeld communicatie en onderhoud van administratiesystemen afnemen. De kosten die verband houden met de opbouw van nieuwe pensioenaanspraken van actieve deelnemers of met vermogensbeheer horen er niet bij. De berekening is op de volgende uitgangspunten gebaseerd:

- De berekeningen zijn gebaseerd op de huidige fondsgrondslagen en de DNB-RTS van 30 september 2023.
- Bij het bepalen van de voorziening is rekening gehouden met de minimale verwachtingswaarden voor de prijsinflatie uit 2de lid van artikel 23a Besluit FTK (van 3,8%, dalend naar lange termijnverwachting van 2,0%).
- In het gehanteerde model wordt onderscheid gemaakt tussen vaste -, variabele - en eenmalige kosten bij pensioneren en overlijden.
- De niet opgevraagde pensioenen zijn buiten beschouwing gelaten.

Resultaten van de berekening van de kostenvoorziening

De resultaten van de berekening van de benodigde kostenvoorziening zijn als volgt.

Benodigde kostenvoorziening	Mannen
<i>x € 1 miljoen</i>	Kostenvoorziening (€ miljoen)
Gewezen deelnemers	721
Pensioengerechtigden	77
Totaal variabele kosten	798
Vaste kosten	398
Totaal	1.196
VPV per 30-9-2023	64.930
Netto VPV per 30-9-2023 (excl. 1,70% opslag)	63.844
Benodigde kostenvoorziening als % van de netto VPV	1,87%
Benodigde kostenvoorziening als % van de netto VPV Afgerond op 1 decimaal	1,90%

1. Behandeling van kosten onder het FTK door Yvo Hauet en Bart Weijers, De Actuaris (september 2008).

Bijlage 6: Strategisch beleggingskader 2023 – 2025 (december 2022)

De inhoud van het Strategisch beleggingskader 2023 – 2025 leest u op onze website:
www.pmt.nl/download/beleggingskader.pdf

Bijlage 7: Verklaring inzake beleggingsbeginselen (versie 7-12-2023)

Verklaring inzake Beleggingsbeginselen PMT

7 december 2023

1. Introductie

In dit document beschrijft Pensioenfonds Metaal en Techniek (hierna: 'PMT') de uitgangspunten en inrichting van het beleggingsbeleid van het fonds. Het bestuur is verantwoordelijk voor het beleggingsbeleid. Deze verklaring is door het bestuur vastgesteld op 7 december 2023 en wordt om de drie jaren en na iedere belangrijke wijziging geactualiseerd. PMT voldoet hiermee aan de vereisten die de Pensioenwet en het Financieel Toetsingskader (FTK) daaraan stelt (Pensioenwet Art. 145, FTK Art. 29a).

1.1 Doel en opzet van dit document

Het doel van dit document is het informeren van stakeholders over onder meer het beleggingsbeleid en het financiële risicomanagement van PMT. In de volgende paragrafen wordt het profiel van het fonds beschreven waarbij tevens wordt toegelicht wie het beleggingsbeleid vaststelt en hoe er verantwoording wordt afgelegd. In Hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten van het beleggingsbeleid besproken. Hoofdstuk 3 beschrijft de uitgangspunten van het risicomanagementbeleid en hoe risico's beheerst worden door PMT. Hoofdstuk 4 besteedt aandacht aan de uitvoering van het beleggingsbeleid. Tenslotte onderbouwt en bevestigt deze verklaring in Hoofdstuk 5 dat PMT voldoet aan het Prudent Person beginsel.

1.2 Profiel van PMT

PMT verzorgt de pensioenregeling voor de bedrijfstak Metaal en Techniek. Bij PMT zijn werkgevers en werknemers aangesloten die vallen onder de verplichtstellingsbeschikking. PMT zorgt voor een betaalbaar, duurzaam en zo veel mogelijk waardevast pensioen voor alle deelnemers. Het belang van deelnemers staat altijd voorop. PMT is laagdrempelig en geeft deelnemers - zowel digitaal als in persoonlijk contact - optimaal inzicht in hun pensioen en in hun keuzemogelijkheden. Ook over wat er met de ingelegde premies gebeurt, is PMT transparant.

1.3 Rollen en verantwoordelijkheden

Het bestuur legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan (VO) over het gevoerde beleid en toekomstige beleidskeuzes. Op bepaalde onderwerpen heeft het VO ook adviesbevoegdheden, zoals bij het vaststellen van de premie. De Raad van Toezicht (RvT) houdt doorlopend toezicht op het gevoerde beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken van het fonds. De RvT staat het bestuur met raad terzijde. De RvT legt verantwoording af over de uitvoering van zijn taken in het jaarverslag.

In het beleggingsproces hebben verschillende gremia elk hun eigen taken en verantwoordelijkheden. De rollen en verantwoordelijkheden zijn in meer detail omschreven in het Strategisch beleggingskader 2023-2025. Het bestuur van PMT is beleidsbepalend en stelt de kaders voor het beleggingsbeleid op, waarbij de Commissie Beleggingen (CBL) een adviesfunctie vervult. Binnen deze kaders heeft de CBL ook beleidsuitvoerende ruimte. Het bestuur van PMT blijft eindverantwoordelijk voor de beleggingen. Periodiek legt het bestuur verantwoording af aan het VO en aan de RvT. De uitvoering en evaluatie van het gevoerde beleggingsbeleid in enig jaar wordt verantwoord in het jaarverslag. PMT heeft MN aangesteld als fiduciair beheerder. PMT beschouwt MN als strategisch partner. De CBL stelt het beleid vast voor de selectie en monitoring van vermogensbeheerders. Als algemene regel geldt dat MN beslist over de selectie van vermogensbeheerders binnen de beleggingsmandaten die het van PMT ontvangt. Dit kan intern bij MN, dan wel extern bij andere vermogensbeheerders zijn. Om belangenverstreming te voorkomen besluit de CBL indien MN voornemens is MN zelf aan te stellen als vermogensbeheerder.

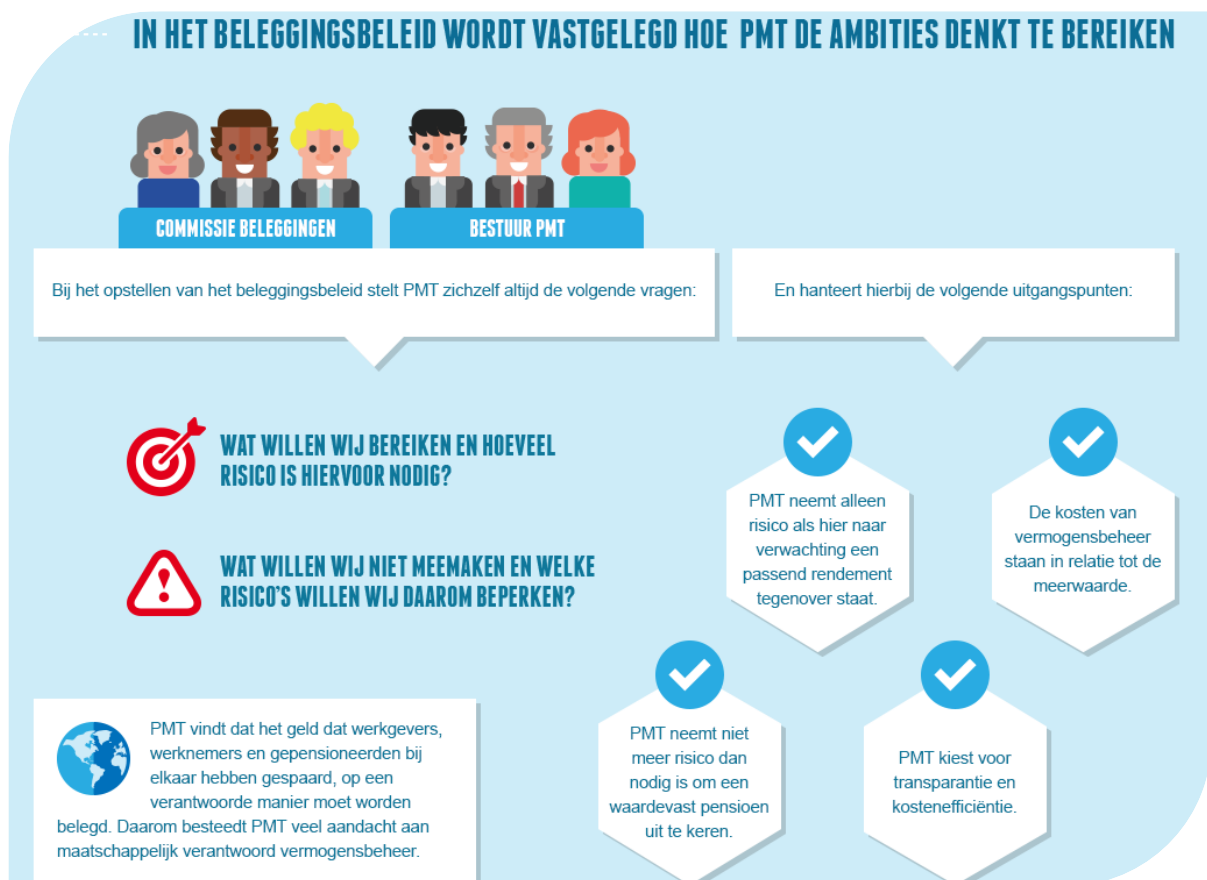
Bij een voorstel voor aanstelling van MN als vermogensbeheerder geldt dat altijd twee separate adviezen aan de CBL worden voorgelegd, één namens het bestuursbureau van PMT en één namens MN. Tevens besluit de CBL over de selectie van externe managers van illiquide beleggingscategorieën (beleggingen waar PMT voor langere tijd in zit en die moeilijk snel verkoopbaar zijn). De aangestelde vermogensbeheerders investeren het vermogen van PMT in lijn met het beleggingsbeleid en leggen vervolgens verantwoording af aan PMT.

2. Beleggingsbeleid

2.1 Doelstelling

De pensioendoelstelling van PMT valt uiteen in ten eerste de ambitie van een nominaal pensioen en ten tweede het streven naar een waardevast pensioen. De doelstelling van het beleggingsbeleid is om voldoende rendement op het belegde vermogen te behalen om zo een betaalbaar pensioen te combineren met het streven naar een waardevast pensioen. Dit uit zich in een benodigd lange termijn overrendement van gemiddeld 1,5% per jaar. Het beleggingsbeleid heeft dus een lange termijn horizon en wordt steeds bekeken met de verplichtingen als uitgangspunt.

2.2 Uitgangspunten Beleggingsbeleid

Om de doelstelling te realiseren wordt de manier waarop PMT belegt gekaderd via drie typen beginselen, die verder uitgewerkt zijn in het Strategisch beleggingskader:

- **Beleggingsbeginselen:** in de beleggingsbeginselen (ook wel investment beliefs genoemd) wordt vastgelegd waar PMT rendement wil en denkt te kunnen halen. Het zijn de overtuigingen die PMT hanteert over de werking van de economie en financiële markten.
- **Uitvoeringsbeginselen:** de uitvoeringsbeginselen (ook wel policy beliefs genoemd) leggen de governance, organisatie en praktische uitvoering van het beleggingsproces vast.
- **Risicomanagementbeginselen:** in de risicomanagementbeginselen wordt de werkwijze rond het evalueren en bijsturen van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille vastgelegd.

2.3 Strategische beleggingsmix en risicoprofiel

De pensioendoelstelling is door PMT door middel van een ALM-analyse (benodigde rendementen van beleggingen ten opzichte van de verplichtingen) concreet gemaakt in een benodigd lange termijn overrendement van (gemiddeld) 1,5% per jaar. Dit betekent dat het rendement op de beleggingen jaarlijks gemiddeld 1,5% hoger

moet zijn dan de marktwaardeverandering van de verplichtingen. Het overrendement van 1,5% wordt vertaald in een bepaalde beleggingsmix en de hoogte van de renteafdekking.

Voor de bepaling van het risicoprofiel heeft de toezichthouder DNB het standaard risicomodel vastgesteld. Dit is een standaard methode om te toetsen of het fonds een voldoende grote buffer aanhoudt. Wettelijk moet er een toereikende buffer zijn voor het opvangen van tegenvallers. PMT bepaalt het geldende vereiste eigen vermogen op grond van het standaard risicomodel. Dit geeft een adequate inschatting van het totale risicoprofiel van PMT. Het vereiste eigen vermogen wordt berekend op basis van de werkelijke en strategische asset mix. De werkelijke asset mix kan (beperkt) afwijken van de strategische asset mix omdat de waarde van de beleggingen van PMT door marktveranderingen kan fluctueren binnen vooraf vastgestelde bandbreedtes van de verschillende beleggingscategorieën.

De aanvangshaalbaarheidstoets is één van de indicatoren bij de afweging van de risico's van het strategische beleggingsbeleid.

De belangrijkste uitkomsten van de haalbaarheidstoets zijn:

- De ondergrens van het nagestreefde pensioenresultaat vanuit de feitelijke positie is 80%.
- In slechtweers scenario's mag het pensioenresultaat niet meer dan 37,5% onder het verwacht pensioenresultaat liggen.
- De ondergrens van het nagestreefde pensioenresultaat vanuit de vereiste dekkingsgraad is 89%.
- Kwantitatieve risicohouding korte termijn (aanvangshaalbaarheidstoets):
- Wordt begrensd door vereist eigen vermogen (VEV) van de strategische mix.
- Het vereist eigen vermogen verandert met de rentestand. Hieruit resulteren twee bandbreedtes voor:
  - Afwijking feitelijke mix ten opzichte van de strategische mix: bij een invulling van de feitelijke portefeuille op de uitersten bandbreedtes van de beleggingsmix resulteert een afwijking van het strategisch VEV van maximaal twee procentpunt. Bij een overschrijding van deze afwijking zal de feitelijke mix richting de strategische portefeuille moeten worden gestuurd.
  - Structureel ander renteniveau dan in de ALM-studie: de rente is structureel veel lager of hoger dan verondersteld in de onderliggende ALM analyse. Bij een lagere rentevoet van 1% is een ondergrens van 116% voor de feitelijke VEV afgeleid. Voor een hoger niveau van de rente is een bovengrens van 125% van toepassing. Indien deze twee grenzen geraakt worden, zal moeten worden onderzocht of de strategische mix moet worden aangepast.

Op basis van deze resultaten zijn ondergrenzen voor de toets vastgelegd in de risicohouding. Jaarlijks wordt aan de hand van een haalbaarheidstoets en het strategisch vereist eigen vermogen het beleid getoetst. Aan de hand van de uitkomsten wordt onder meer beoordeeld of de risico's zich nog binnen de aanvaardbare grenzen bevinden.

PMT deelt de beleggingsportefeuille conceptueel op in een matchingportefeuille en een returnportefeuille. Het doel van de matchingportefeuille is het repliceren van de marktwaardeverandering van de verplichtingen (overrendementsvereiste is 0%).

Het doel van de returnportefeuille is het genereren van voldoende overrendement ten opzichte van de verplichtingen, om op totaalniveau de overrendementsdoelstelling van 1,5% te kunnen behalen. PMT kiest voor een 42,5%-57,5% strategische verhouding tussen de matching- en returnportefeuille en een strategische renteafdekking van 60%. PMT evalueert de portefeuille regelmatig ten opzichte van ontwikkelingen in de economie en op de financiële markten op de middellange termijn, en of de portefeuille zich binnen de gestelde limieten en bandbreedtes bevindt. Er kunnen in de toekomst ontwikkelingen plaatsvinden waardoor de hoogte van de overrendementsdoelstelling van 1,5% niet meer passend is. Om die reden zijn in het Strategische beleggingskader 2023-2025 expliciete triggers vastgelegd die beschrijven welke situaties een herbeoordeling van de overrendementsdoelstelling tot gevolg hebben. PMT maakt geen gebruik van tactisch beleid, wat inhoudt dat PMT vindt dat voorspellingen op basis van kortere termijn marktbevingen geen geschikte basis vormen voor prudent beleggingsbeleid.

Onderstaande figuur toont de strategische beleggingsmix, de bijbehorende bandbreedtes en de vereiste overrendementen die het bestuur heeft vastgesteld. Binnen deze bandbreedtes dient MN de portefeuille te beheren.

Portefeuille onderdeel	Strategisch niveau	Bandbreedte
Matching portefeuille	42,5%	37,5%-47,5% (0%)
Return portefeuille	57,5%	52,5%-62,5% (3%)
Cluster Onroerend Goed	12,5%	10% - 15% (2,5%)
Cluster Hoogrentend	15%	12,5% - 17,5% (2%)
Cluster Aandelen	30%	25%-35% (3%)
Rente-afdekking	60%	47,5%-62,5%

2.4 Verantwoord beleggen

Gegeven de doelstelling van het benodigde overrendement (rendement van de beleggingen boven op de marktwaardeverandering van de verplichtingen) streeft PMT ernaar om zo verantwoord mogelijk te beleggen. De beleggingen van PMT hebben invloed op de reële economie en de samenleving. Bovendien zijn alleen beleggingen die rekening houden met ESG-factoren op de lange termijn rendabel omdat schadelijke gevolgen van een economische activiteit niet voor onbepaalde tijd op mens, maatschappij en milieu afgewenteld kunnen worden. Deze beleggingsbeginselen staan aan de basis van het verantwoord beleggingsbeleid van PMT.

PMT benadert verantwoord beleggen als een integraal onderdeel van het beleggingsproces. Daarom is verantwoord beleggen ingebed in het Strategische Beleggingskader. Dit betekent dat verantwoord beleggen wordt meegewogen in elke investeringsbeslissing. De OESO-richtlijnen en UNGP's vormen de leidraad voor de manier waarop PMT factoren op het gebied van environment, social en governance (ESG) meeweegt in het nemen van een beleggingsbeslissing (ESG-integratie). Dit komt ook overeen met het eerste principe van de Principles for Responsible Investment (PRI) van de Verenigde Naties. Daarnaast kent PMT nog andere instrumenten om verantwoord beleggen verder op te nemen in het beleggingsproces, zoals het uitsluiten van bepaalde landen en bedrijven, het stemmen op aandeelhoudersvergaderingen het aangaan van de dialoog met bedrijven (engagement) en het doen van impactinvesteringen.

Met impact-investeringen streeft PMT doelbewust naar financieel rendement én positieve effecten op mens, milieu en maatschappij. PMT wil waar dat kan niet alleen streven naar het voorkomen van negatieve gevolgen van investeringen, maar met behoud van rendement investeren in oplossingen voor maatschappelijke problemen.

3. Risicobeheersing in het beleggingsbeleid

Pensioenfondsen hebben te maken met veel risico's en onzekerheden. Door een integraal risicoraamwerk streeft PMT ernaar om op een efficiënte en effectieve manier met onzekerheid en de daarbij behorende risico's om te gaan. PMT doet dat door de risico's in kaart te brengen, te bepalen hoeveel risico het bereid is te lopen, en vast te leggen hoe het fonds deze risico's kan beheersen. Als een bepaald risico zich onverhoopt toch voordoet, zal PMT afwegen welke (mix van) maatregelen wordt toegepast.

3.1 Uitgangspunten

In de risicomanagementbeginselen wordt de werkwijze rond het vaststellen, evalueren en bijsturen van het risicoprofiel van de beleggingsportefeuille vastgelegd. Deze uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in het Strategisch beleggingskader 2023 - 2025. Het risicomanagement van PMT is gericht op het behalen van de doelstelling van het benodigde overrendement binnen de risicokaders. Hierbij is het beginsel 'niet meer risico dan nodig' leidend (waarbij gekeken wordt naar (een combinatie van) verschillende vormen van risico, PMT monitort meerdere risico-indicatoren en wanneer een bandbreedte is overschreden, beoordeelt PMT door toepassing van het portefeuille-evaluatiebeleid hoe daarop wordt bijgestuurd.

3.2 Belangrijkste risico's

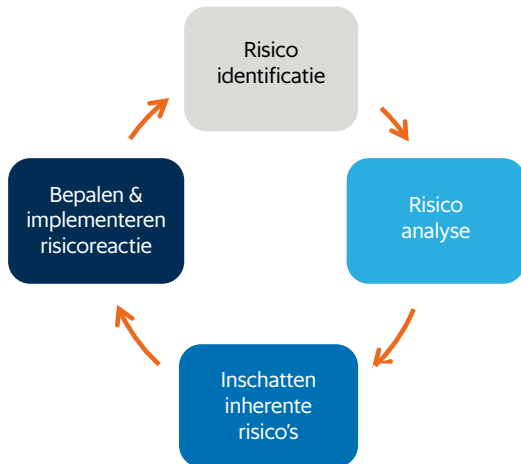
Het solvabiliteitsrisico is het belangrijkste risico voor PMT. Dit is het risico dat het fonds niet over voldoende vermogen beschikt om de pensioenverplichtingen te dekken. Dit risico wordt mede bepaald door de financiële risico's die PMT loopt in de beleggingsoperatie:

- Renterisico: het risico dat de waarden van vastrentende beleggingen en de pensioenverplichtingen veranderen als gevolg van veranderingen in de markttrente;
- Aandelen- en vastgoedrisico: het (markt)risico dat de waarde van zakelijke waarden verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen;
- Valutarisico: het risico dat de waarde van de beleggingen vermindert als gevolg van veranderingen van vreemde valutakoersen;
- Grondstoffenrisico: het (markt)risico dat de waarde van grondstoffen verandert als gevolg van veranderingen in de desbetreffende marktprijzen. In de portefeuille van PMT zitten geen beleggingen in grondstoffen;
- Kredietrisico: het risico van financiële verliezen voor PMT doordat een tegenpartij in gebreke blijft om aan haar verplichtingen te voldoen, bijvoorbeeld als gevolg van faillissement of betalingsonmacht;
- Verzekeringstechnische risico's: dit bestaat uit risico's van negatieve resultaten op de verzekeringstechnische (actuariële) grondslagen die worden gebruikt voor de vaststelling van de technische voorzieningen en de hoogte van de premie, zoals het risico dat mensen langer leven dan oorspronkelijk is voorspeld;
- Liquiditeitsrisico: het risico dat het fonds over onvoldoende liquiditeiten beschikt om aan haar verplichtingen te kunnen voldoen;
- Concentratierisico: Concentraties van risico's kunnen zich voordoen als gevolg van risico's ten opzichte van een debiteur of ten opzichte van een groep debiteuren met zodanig vergelijkbare kenmerken dat hun mogelijkheden om aan hun verplichtingen te voldoen naar verwachting op vergelijkbare wijze worden beïnvloed door veranderingen in economische of andere omstandigheden;
- Operationeel risico: het risico dat samenhangt met ondoelmatige of onvoldoende doeltreffende procesinrichting of procesuitvoering;
- Actief beheer risico: het risico van afwijkende posities in portefeuilles die door portefeuillemanagers worden ingenomen ten opzichte van de benchmarkportefeuille;
- Risico marktwaardebepaling: niet voor alle beleggingsinstrumenten zijn frequente marktnoteringen beschikbaar. Dat levert een hoger risico op ten aanzien van de benadering van de waardering van een belegging.

In de jaarrekening legt het bestuur verantwoording af over de genomen risico's in het desbetreffende boekjaar. De risicoparagraaf van de jaarrekening maakt de belangrijkste financiële risico's inzichtelijk in de gevoeligheid van de dekkingsgraad voor veranderingen in de markttrente, de aandelenkoersen, de vastgoedwaarderingen, valuta's en kredietopslagen.

3.3 Risicobeheersing

De cyclus van het identificeren, analyseren, inschatten en het bepalen en implementeren van de risicoreactie kan als volgt worden weergegeven:

Naast deze cyclus is voor de risicobeheersing met name de reactie op dit risico van belang. De uitkomsten uit risicoanalyses worden vergeleken met de risicobereidheid die door PMT is gedefinieerd. Op basis hiervan bepaalt PMT de risicoreactie. PMT onderkent hierbij vier verschillende soorten reacties:

1. Beperken: PMT neemt (beheers)maatregelen die tot doel hebben de kans en/of impact van het risico te beperken;
2. Overdragen: PMT draagt het risico al dan niet deels over door bijvoorbeeld het verzekeren van het risico dan wel het afsluiten van financiële instrumenten;
3. Accepteren: PMT accepteert het risico, in principe worden uitsluitend risico's geaccepteerd waarvan het inherente risico binnen de risicobereidheid valt;
4. Voorkomen: PMT voorkomt het risico door het niet langer verlenen van de dienst, het stopzetten van activiteiten en dergelijke. Dit kan niet worden toegepast bij het uitvoeren van de kernprocessen van PMT.
5. Een vijfde reactie zou kunnen zijn "benutten", dat wil zeggen PMT beschouwt het risico als een kans en streeft naar het optimaal benutten van het risico en het bijbehorende voordeel.

4. Risicobeheersing in het beleggingsbeleid

PMT heeft een groot deel van de operationele activiteiten op het gebied van vermogensbeheer uitbesteed aan MN. De beheersing van het uitbestedingsrisico aan MN is daarom van groot belang en is vooral vormgegeven in:

- De fiduciaire overeenkomst met MN Vermogensbeheer
- Een nadere dienstenbeschrijving tussen PMT en MN
- Het uitbestedingsbeleid van PMT
- Het beleid manager selectie en monitoring van PMT

Hierin zijn normen opgenomen waaraan MN moet voldoen om de uitbesteede diensten uit te voeren. Daarbij maakt PMT onderscheid tussen de gebruikelijke onderdelen als de monitoring op de (onder)uitbesteding door PMT (met behulp van diverse rapportages, service level agreements etc) en jaarlijkse afspraken zoals overeengekomen in het jaarlijkse beleggingsplan. Een ander onderdeel hiervan is de jaarlijkse ISAE 3402 rapportage van MN. Hierin geeft MN aan welke risico's zijn onderkend vanuit het oogpunt van de financiële verslaglegging en op welke manier de getroffen beheersmaatregelen deze risico's ondervangen. Op basis van zijn bevindingen verstrekt de externe accountant van MN een assurance rapport aan PMT. Hierdoor bestaan goede waarborgen voor een juiste uitvoering volgens het PMT-beleid.

De beleggingen kunnen door de uitvoeringsorganisatie zelf worden uitgevoerd of door derden die daartoe door PMT (via MN) worden gecontracteerd. Naast het uitbestedingsbeleid heeft PMT aanvullende beheersmaatregelen bepaald om het uitbestedingsrisico ten aanzien van vermogensbeheer te mitigeren, waaronder het manager selectie en monitoringbeleid.

5. Evaluatie

In de dienstenbeschrijving (service level agreement) is een beschrijving opgenomen van de fiduciaire diensten die door MN worden geleverd aan PMT, inclusief afspraken over het kwaliteitsniveau (juistheid, volledigheid en tijdigheid) van deze dienstverlening. Periodiek (per kwartaal en jaarlijks) wordt de dienstverlening geëvalueerd aan de hand van deze kwaliteitsafspraken. Het portefeuille-evaluatiebeleid toetst of er bij de actuele vormgeving van de portefeuille gerede twijfel is of de overrendementsdoelstelling zal worden behaald op de middellange termijn (3 tot 5 jaar) en verkent mitigerende opties binnen de gestelde kadering indien dit niet het geval is. PMT ziet een gestructureerde aansturing van de portefeuille als een goede manier om complexiteit te beheersen en te zorgen dat op elk niveau van de portefeuille de juiste onderwerpen aan de orde zijn, waardoor een heldere verdeling van verantwoordelijkheden ontstaat. In het portefeuille-evaluatiebeleid zijn nadere afspraken over de werking vastgelegd. Dit leidt tot een portefeuille evaluatie per kwartaal. Daarnaast wordt jaarlijks in het beleggingsplan onder meer aandacht besteed aan een terugkijkende (laatste 3 jaar) en vooruitkijkende evaluatie.

6. Prudent Person

Sinds 1 januari 2015 zijn pensioenfondsen wettelijk verplicht om aan te tonen dat het beleggingsbeleid voldoet aan de Prudent Person regel. De uitgangspunten van de Prudent Person regel worden in artikel 135 van de Pensioenwet beschreven en in artikel 13a van het Financieel toetsingskader verder uitgewerkt. Bij de vaststelling van het beleggingsbeleid, de invulling daarvan en de beheersing van de daaraan gerelateerde risico's, handelt het bestuur in overeenstemming met de prudent person regel. Jaarlijks wordt dit door de externe certificerende actuaris beoordeeld.

PMT bepaalt de pensioenambitie en de risicohouding met behulp van strategische studies zoals ALM-studies, waar rekening wordt gehouden met de belangen van de (ex) deelnemers en pensioengerechtigden. Bij het beleggingsbeleid staat het wettelijk verankerde prudent person principe centraal. PMT heeft een lange termijn beleggingshorizon welke in lijn is met de lange termijn verplichtingen. Er wordt geen tactisch beleid gevoerd.

De rendementsdoelstelling op totaalniveau is direct gerelateerd aan de verplichtingen door het formuleren van een 1,5% overrendementsdoelstelling (ten opzichte van het 'rendement' van de verplichtingen). Deze doelstelling is leidend voor de invulling van de strategische mix. De kwaliteit en veiligheid van de portefeuille wordt kwalitatief geborgd door het stellen van criteria binnen de vijf niveaus van de inrichting van de beleggingsportefeuille op basis van het Strategisch beleggingskader 2023-2025. Illiquide beleggingen zijn toegestaan binnen vooraf vastgestelde bandbreedtes. De omvang van de illiquide beleggingen wordt getoetst op de lengte van de beleggingshorizon, het strategisch beleggingsbeleid en de liquiditeitsbehoefte op korte termijn. PMT hanteert hierbij een signaalgrens van 25% voor illiquide beleggingen.

Waarden die ter dekking van de technische voorzieningen worden aangehouden, worden belegd op een wijze die strookt met de aard en duur van de verwachte toekomstige pensioenuitkeringen. In de ALM-studie zijn verschillende varianten voor het strategisch beleggingsbeleid (de mix en afdekkings-strategieën) getoetst om uiteindelijk tot een nieuw strategisch beleggingsbeleid te komen. Beleidsmatig zijn de kenmerken van de vermogensclusters (aandelen, onroerend goed en hoogrentende waarden) en de matchingportefeuille vastgelegd. Op die manier legt het bestuur voor de hele uitvoeringsketen vast waar een vermogenscluster/de matchingportefeuille aan moet voldoen en waarover ze gerapporteerd wil worden. Met het sturen op balansrisico wordt het risico dat de beleggingen anders bewegen dan de verplichtingen geminimaliseerd.

PMT belegt hoofdzakelijk op geregementeerde markten. Beleggingen in derivaten zijn toegestaan voor zover deze bijdragen aan een vermindering van het risicoprofiel ('hedging') of bijdragen aan een efficiënt portefeuillebeheer. Het fonds vermijdt een bovenmatig risico met betrekking tot het aangaan van contracten met een en dezelfde tegenpartij. Door middel van limieten per tegenpartij worden de risico's van de (derivaten) exposures beheerst. Beleggingen worden naar behoren gediversifieerd door clusterkenmerken te bepalen voor de drie vermogensclusters en de matchingportefeuille.

De beleggingen worden gewaardeerd op basis van marktwaardering. In het Waarderingshandboek is vastgelegd op welke manier beleggingen zijn gewaardeerd op marktwaarde.

13 Ondertekening

Vastgesteld op 7 december 2023.

Voor gewaarmerkt:

T.W. Troost
Voorzitter namens de werkgevers

E.R. Bronswijk-Pais
Voorzitter namens de werknemers en pensioengerechtigden

